

Lokalny Program Rewitalizacji

MIASTA DEBRZNO NA LATA 2016-2022

PROJEKT

Urząd Miasta i Gminy Debrzno

Ul. Traugutta 2
Debrzno

www.debrzno.pl
urzad@debrzno.pl

Spis treści

Wprowadzenie	1
Priorytety przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji	1
Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych	3
Problematyka rewitalizacji a dokumenty strategiczne	3
Podstawy prawne Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz horyzont czasowy.	7
Metodologia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji.....	8
Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno	10
Sfera społeczna	10
<i>Sfera gospodarcza</i>	17
Sfera przestrzenna.....	20
Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	28
Założenia metodologiczne	28
Wyniki analizy wskaźnikowej	32
Granice obszaru zdegradowanego i obszaru przeznaczonego do rewitalizacji.	42
Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych .	46
Obszar rewitalizacji.	46
Przebieg procesu pogłębionej analizy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji.	47
Diagnoza obszaru przeznaczonego do rewitalizacji	53
ANALIZA SWOT	63
Syntetyczne ujęcie diagnozy obszaru zdegradowanego.....	64
Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne	66
Wizja rewitalizacji obszarów zdegradowanych Debrzna	66
Cele strategiczne i operacyjne.....	66
Charakterystyka planowanych działań.....	73
Mechanizmy zapewnienia komplementarności.	81
KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	81
KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	82
KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA.....	93
KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	93
Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji	95

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022	97
System wdrażania.....	97
System monitorowania i ewaluacji	100
SPIS TABEL.....	103
SPIS RYSUNKÓW	104
SPIS FOTOGRAFII	105

Wprowadzenie

Pojęcie rewitalizacji w ostatnich latach pojawia się coraz częściej w dyskursie publicznym i w różnorodnych dokumentach planistycznych i strategicznych. Dosłownie pojęcie to oznacza „przywrócenie do życia” lub „ożywienie” (z angielskiego *revitalization, urban renewal, urban redevelopment*). Zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji” (art. 2.1.). Rewitalizacja jest więc procesem, którego zadaniem jest wyprowadzenie obszarów uznanych za zdegradowane ze stanów kryzysowych. Mieści się w tym pojęciu bardzo szeroki zestaw przemian społecznych, (przestrzennych i gospodarczych, które ogniskują się wokół stanu związanego z degradacją (społeczną, przestrzenną lub gospodarczą) określonego obszaru. Ważnym zagadnieniem jest w tym miejscu kompleksowość oraz fakt, że lokalny program rewitalizacji powinien mieć charakter zintegrowany. Lokalne Programy Rewitalizacji powinny stanowić „podstawę kompleksowego procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe, tj. powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe, integrujące interwencję na rzecz społeczności, przestrzeni i gospodarki lokalnej, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany”¹. Lokalny Program Rewitalizacji ma więc za zadanie zintegrować różnorodne działania i w ustrukturalizowany sposób uwzględnić wiele aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji. Niniejszy dokument ma więc za zadanie skoordynować różnorodne zadania i być gwarantem zachowania swoistej równowagi pomiędzy głównymi założeniami przemian obszaru zdegradowanego i celami poszczególnych interesariuszy tego procesu.

Priorytety przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna dało możliwość opracowania planu działań, który integruje w sobie różne sfery funkcjonowania miasta. Daje to przede wszystkim władzom miasta niepowtarzalną szansę na stworzenie struktury działań, które powinny być podejmowane w kolejnych latach. Chęć wykorzystania złożonego procesu konsultacyjnego oraz stworzenie kompleksowej strategii dla obszarów najbardziej zdegradowanych wymusiły przyjęcie jako punkt wyjścia kilku priorytetowych założeń dotyczących procesu tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Pierwszym i

¹ Zob.: Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r.

najważniejszym priorytetem stało się włączenie lokalnej społeczności do tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna i wprowadzenie rozbudowanego systemu konsultacji społecznych, które zawierałyby zarówno metody bezpośrednie (spotkania, warsztaty, szkolenia) jak i pośrednie (ilościowe badania sondażowe, socjologiczne badania jakościowe). Drugim priorytetem była kompleksowa diagnoza sytuacji poszczególnych obszarów miasta, która została oparta o szereg danych o charakterze statystycznym. Trzecim priorytetem było wybranie i wskazanie głównych celów operacyjnych, na których powinny skupić się działania rewitalizacyjne. Czwarty priorytet przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowiło zapewnienie kompleksowości działań przez integrowanie zadań o charakterze społecznym, przestrzennym i gospodarczym. Ostatnim założeniem była konieczność opracowania montażu finansowego dla planowanych przedsięwzięć i wskazania różnorodnych źródeł finansowania.

„Masz coś bardzo ważnego, na co chcesz zwrócić uwagę czytelników? Wyróżnij to za pomocą paska bocznego”.

Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych

Rewitalizacja jest jednym z podstawowych działań mających na celu przyczynienie się do zrównoważonego rozwoju poszczególnych miast. Jest to też zagadnienie, które znajduje swoje miejsce w wielu dokumentach strategicznych oraz aktach prawnych i różnorodnych regulacjach. Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji powstał w oparciu o założenia dokumentów strategicznych o charakterze krajowym, regionalnym i lokalnym.

Problematyka rewitalizacji a dokumenty strategiczne

Problematyka rewitalizacji przewija się na różnych poziomach dokumentów o charakterze planistycznym i strategicznym. Na poziomie krajowym jest kilka dokumentów, które zawierają zapisy odnoszące się do procesów rewitalizacyjnych. Dokumentami nadrzędnymi dla całego obszaru Polski są: „2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju” oraz „Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju”, które zawierają założenia dotyczące rozwoju regionalnego, wśród których znajduje się założenie dotyczące rewitalizacji obszarów problemowych w miastach. Kolejnymi dokumentami, które zawierają zagadnienia związane z rewitalizacją są: „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020” oraz „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”. Obejmują one swoją treścią kwestie związane z utrwalaniem ładu przestrzennego, optymalizacją gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi oraz m. in. Przebudową i adaptacją zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji (np. społecznych lub kulturalnych). Jednym z najbardziej kluczowych dokumentów skupiających się w dużej części na zagadnieniach rewitalizacji jest „Krajowa Polityka Miejska”, której celem strategicznym jest *„wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców”*. Dokument ten niesie ze sobą duży potencjał strategiczny bo wyznacza najważniejsze sfery funkcjonowania miasta a wśród nich główne podobszary tematyczne takie jak: partycypacja społeczna, transport i mobilność miejska, kształtowanie przestrzeni, niskoemisyjność i efektywność energetyczna, rewitalizacja, polityka inwestycyjna, rozwój gospodarczy, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, demografia, zarządzanie obszarami miejskimi. Rewitalizacja zajmuje jedno z kluczowych miejsc w strukturze Krajowej Polityki Miejskiej. Co szczególnie istotne dokument ten zawiera szereg zapisów porządkujących kierunki działań w zakresie:

- wizji i koncepcji wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego;
- szczegółowej analizy i wyboru działań rewitalizacyjnych oraz określenia sposobów i warunków ich realizacji;

Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych

- źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

Poza dokumentami nadrzędnymi zagadnienia rewitalizacji pojawiają się też w dokumentach strategicznych niższego szczebla. Dla Lokalnej Strategii Rewitalizacji Debrzna szczególnie istotne są dokumenty przeznaczone dla Województwa Pomorskiego oraz Miasta i Gminy Debrzno. Należy jednak zaznaczyć, że u źródeł niniejszego dokumentu znajdują się zapisy i ustalenia różnych dokumentów planistycznych i strategii.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Debrzno na lata 2016-2022 został opracowany z uwzględnieniem zapisów dokumentów strategicznych i planistycznych gminy i miasta Debrzno, które wskazują główne kierunki działań i obszary wymagające wsparcia na terenie gminy i miasta Debrzno:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014-2020,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Debrzno 2014-2020,
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018,
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Debrzno oraz zasady wynajmowania lokali,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla terenu gminy Debrzno,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Debrzno.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014-2020 (przyjęta uchwałą nr 44.LIX.2014 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 30 czerwca 2014 r. i zaktualizowana uchwałą nr 101.XXII.2015 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 14 grudnia 2015 r.).

Wskazując cele strategiczne i operacyjne kluczowe dla rozwoju Debrzno w sposób szczególny uwzględniono i wypuklono cel „rewitalizacja obszarów zdegradowanych w mieście i gminie Debrzno”. Jako priorytetowe działanie wskazano wyznaczanie obszarów najbardziej zdegradowanych w mieście i gminie oraz opracowanie dla nich programów rewitalizacji. Zakłada się przy tym, że rewitalizacja prowadzona będzie poprzez zintegrowane działania przy aktywnym udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Cel ten wpisuje się we wszystkie cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju:

1. Poprawa jakości życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki lokalnej,
3. Rozwój rekreacji, sportu, kultury i turystyki w oparciu o zasoby lokalne,
4. Integracja i ład przestrzenny w Mieście i Gminie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Debrzno 2014-2020 (przyjęta uchwałą nr 09.LIV.2014 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 20 lutego 2014 r.).

Zgodnie z zapisami Strategii głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinie przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im

Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych

życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Tak pojmowana pomoc społeczna stanowi trzon prowadzonych działań rewitalizacyjnych w najbardziej problemowych obszarach gminy.

W Strategii określono 4 główne obszary problemowe, dla których sformułowano cele strategiczne:

1. Ograniczenie długotrwałego bezrobocia,
2. Poprawa funkcjonowania rodziny,
3. Ograniczenie występowania patologii społecznych,
4. Ograniczenie marginalizacji wykluczonych grup społecznych.

Cele te zbieżne są z celami i kierunkami działań określonych w programie rewitalizacji.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018 (przyjęty uchwałą nr 81.XXI.2015 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 29 października 2015 r.)

Celem głównym Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018 jest zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń i utrwalenie poczucia tożsamości społeczności lokalnych przy zachowaniu ładu przestrzennego miasta i gminy oraz rozwój turystyki i promocja miasta i gminy. Cel ten realizowany ma być w ramach trzech priorytetów:

1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i gminy,
2. Zarządzanie dziedzictwem kulturowym miasta i gminy,
3. Promocja i popularyzacja walorów dziedzictwa kulturowego miasta i gminy.

Wskazane priorytety mają swoje odzwierciedlenie w zapisach programu rewitalizacji, zarówno na poziomie celów oraz proponowanych działań zakładających aktywne wykorzystanie lokalnych zasobów o charakterze kulturowym i historycznym do poprawy jakości życia mieszkańców Debrzna.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Debrzno oraz zasady wynajmowania lokali (przyjęty uchwałą nr 45.XL.2014 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 29 września 2014 r.)

W założeniach programu na lata 2014-2018 przewiduje się utrzymanie budynków (lokali mieszkalnych) w stanie niepogorszonym oraz stałą poprawę stanu technicznego, a także częściową likwidację tych budynków, których koszt remontów, a nawet bieżące utrzymanie w stanie zapewniającym bezpieczne zamieszkiwanie byłoby zbyt kosztowne. W celu realizacji likwidacji budynków (rozbiórek) niezbędne będzie przeniesienie najemców do innych zasobów. Planuje się również systematyczne podnoszenie obecnego standardu, wyposażenia i stanu technicznego. Do poprawy stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Miasta i Gminy będzie dążyć się poprzez racjonalną gospodarkę remontową jak i likwidację zasobu substandardowego. Działania związane z poprawą stanu technicznego budynków mieszkalnych są kluczowym elementem działań rewitalizacyjnych.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla terenu gminy Debrzno (przyjęty uchwałą nr 55.XXXV.2016 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 24 sierpnia 2016 r.)

Podstawy prawne oraz odniesienia do dokumentów strategicznych

Zgodnie z dokumentem podstawowym narzędziem służącym do poprawy efektywności energetycznej w rękach gminy jest termomodernizacja. W celu oszczędnego gospodarowania energią i środowiskiem, powinna być przeprowadzona w taki sposób aby poza wymaganiami poprawy cech użytkowych budynków, zapewnić wymagany poziom izolacyjności cieplnej. Pozostałe kierunki działań wskazane w Planie gospodarki niskoemisyjnej zgodne z zapisami programu rewitalizacji to modernizacja oświetlenia ulicznego, ograniczenie emisji w transporcie, edukacja.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno (dokument zmieniony uchwałą nr LVI/270/2009 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 22 grudnia 2009 r.)

Zgodnie ze Studium cały obszar gminy i miasta Debrzno wchodzi w skład wyróżnionego w Planie województwa pomorskiego obszaru problemowego – regresu społecznego i gospodarczego (obszar zachodni), gdzie do głównych problemów należą: stagnacja gospodarcza i strukturalne bezrobocie, zagrożenia rozwoju demograficznego oraz zagrożenie i degradacja walorów środowiska przyrodniczego przez antropopresję na obszarach użytkowanych i zagospodarowanych rekreacyjnie. W celu przełamania regresu przewiduje się kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.

Na obszarze miasta Debrzno, w związku z silną degradacją przestrzenną jego części obejmującej obszar chronionego historycznego układu urbanistycznego, konieczna jest rewitalizacja zabudowy i zagospodarowania. Odpowiednie zasady i wymogi w tym zakresie zostały ustalone w planie miejscowym (przyjętym uchwałą nr XLVII/300/2006 z dnia 24 lutego 2006 r.)

W celu podniesienia standardów i poprawienia estetyki miasta i gminy postuluje się wymianę, likwidację wyeksploatowanych elementów infrastruktury, jak np. napowietrzne linie elektroenergetyczne (w miarę możliwości rozważyć należy zamianę na linie kablowe), telekomunikacyjne, przewody wodociągowe (w tym azbestowo-cementowe), przewiduje się likwidację zbiorników bezodpływowych na nieczystości – w ramach porządkowania gospodarki ściekowej.

Roczny Program Współpracy Miasta i Gminy Debrzno na rok 2017 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (przyjęty uchwałą 70.XXXVIII.2016 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 28 października 2016 r.)

Zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o rewitalizacji rewitalizacja stanowi zadanie własne gminy, art. 44 wprowadza zmiany w zapisach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie rozszerzając katalog zadań wymienionych w art. 4 o rewitalizację. W związku z powyższym oraz z rosnącym znaczeniem rewitalizacji dla rozwoju Debrzna, coroczne programy współpracy od 2018 roku uwzględniać i promować będą wsparcie organizacji społecznych przyczyniających się do osiągnięcia celów rewitalizacji.

Podstawy prawne Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz horyzont czasowy.

Określenie ram i zasad dotyczących tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) ma swoje umocowanie w kilku podstawach prawnych. Lokalny Program Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022 został opracowany w oparciu o *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, które wskazują cechy i minimalną zawartość (elementy) programu rewitalizacji oraz *Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020* wskazujące uwarunkowania do przygotowania programu rewitalizacji w województwie pomorskim, w tym wymagania w stosunku do projektów rewitalizacyjnych.

W związku z zapisami art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 z późn. zm.) Lokalny Program Rewitalizacji Debrzna określa działania rewitalizacyjne planowane do realizacji w latach 2016-2022. Podstawą prawną przygotowania programu jest art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 1579).

Metodologia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji

Głównym celem prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji było przeprowadzenie jak najbardziej szczegółowej diagnozy stanów kryzysowych i obszarów (dotyczących zarówno sfery społecznej, ekonomicznej jak i przestrzennej), które wymagają interwencji. Jednym z głównych założeń było określenie na podstawie przeprowadzonej diagnozy jakie instrumenty będą niezbędne do wprowadzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w życie oraz opracowania sprawnego sposobu zarządzania jego wdrażaniem. Założenia metodologiczne w dużej części zostały oparte o wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 przygotowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Głównym założeniem było traktowanie rewitalizacji jako procesu o charakterze kompleksowym mającym na celu wyprowadzanie ze stanów kryzysowych obszarów zdegradowanych poprzez działania łączące w sobie kwestie społeczne gospodarcze i przestrzenno- funkcjonalne.² Prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna przebiegały w pięciu etapach:

1. etap przygotowawczy:

- analiza zagadnienia rewitalizacji oraz zewnętrznego kontekstu strategicznego i operacyjnego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Debrzna,
- wstępny podział miasta na obszary funkcjonalne na terenie Debrzna, wyznaczenie tych które można uznać za najbardziej zdegradowane oraz przeprowadzenie dokładnych analiz dotyczących występowania złożonych stanów kryzysowych;

2. delimitacja obszaru zdegradowanego:

- przeprowadzenie delimitacji obszaru zdegradowanego na podstawie danych pozyskanych ze źródeł Miasta i Gminy Debrzna, Zakładu Gospodarki Komunalnej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy oraz wizji lokalnych,

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, 2015.

Metodologia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji

- ocena sytuacji kryzysowej w podsystemie społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz porównanie uzyskanych danych z danymi dotyczącymi obszaru całego miasta, województwa i kraju;

3. etap diagnozy i konsultacji społecznych:

- ostateczne wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz zebranie informacji dotyczących działań planowanych przez Miasto i Gminę Debrzo, podmioty prywatne, wspólnoty mieszkaniowe oraz instytucje związane z obszarem zdegradowanym
- przeprowadzenie badań społecznych oraz spotkań z mieszkańcami dotyczących diagnozy problemów na terenie obszaru zdegradowanego, pomysłów na ich rozwiązanie oraz sugestii mieszkańców dotyczących różnych problemów występujących w sferze społecznej, ekonomicznej i przestrzennej;

4. opracowanie ekspertyz, dokumentów i projektów dotyczących obszaru zdegradowanego:

- opracowanie na podstawie konsultacji społecznych zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- opracowanie koncepcji zmian przestrzeni miejskiej na terenie obszaru zdegradowanego
- przygotowanie roboczej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna

5. etap końcowy:

- przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących roboczej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna,
- wprowadzenie poprawek i opracowanie ostatecznej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- uchwalenie ostatecznej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Sfera społeczna

Demografia

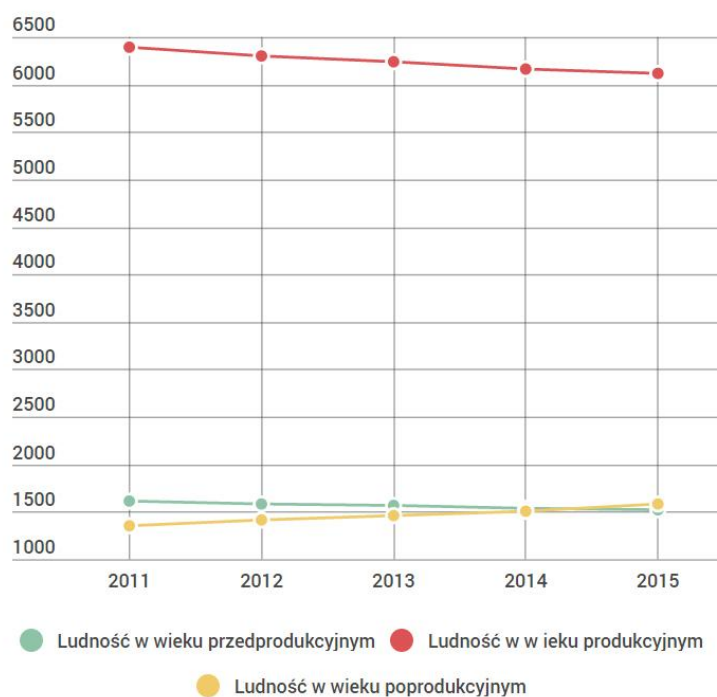
Debrzno jest najbardziej wysuniętą na południe gminą Województwa Pomorskiego. Tak jak większość małych ośrodków Debrzno boryka się z postępującymi negatywnymi procesami demograficznymi, które w dużej mierze sprowadzają się do systematycznego odpływu ludności oraz powiązanej z tym procesem postępującej degradacji społeczno – gospodarczej. Kierunki migracyjne i ujemny bilans demograficzny sprawiają, że polityka rozwojowa miasta i gminy musi uwzględniać zmniejszający się odsetek mieszkańców będących w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Działania rewitalizacyjne podejmowane przez władze miasta i gminy Debrzno mają więc również na celu zahamowanie tych negatywnych trendów.

Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Debrzno na koniec 2015 roku wynosiła 9208 osób. Miasto Debrzno miało w tym samym czasie 5184 mieszkańców. Zarówno na terenie gminy, jak i na terenie miasta liczba mieszkańców systematycznie się zmniejsza. Liczba mieszkańców Miasta Debrzno spadła w latach 2010-2015 o blisko 2%. O ile sytuacja jest podobna dla całego obszaru powiatu człuchowskiego, to w przypadku obszaru województwa tendencja jest wzrostowa.

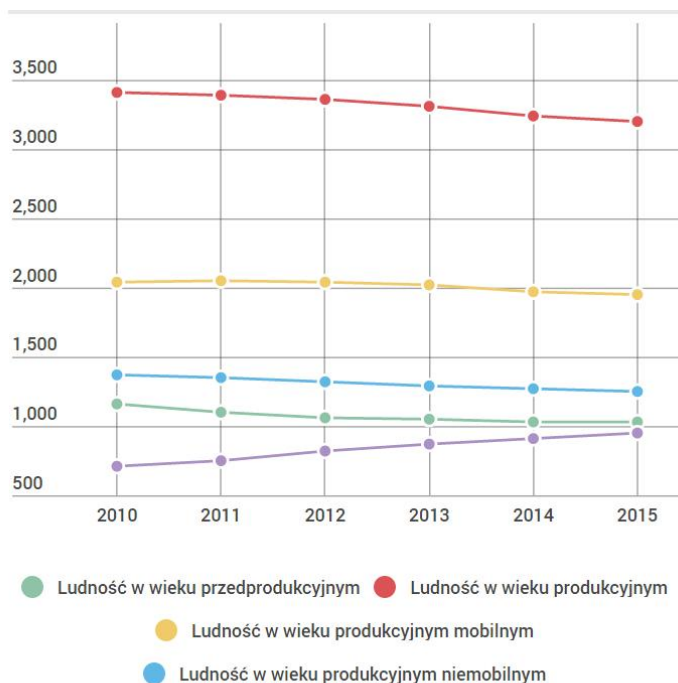
Liczba ludności na tle Powiatu Człuchowskiego i Województwa Pomorskiego						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pomorskie	2275494	2283500	2290070	2295811	2302077	2307710
Powiat Człuchowski	57683	57491	57402	57193	57028	56887
Miasto i Gmina Debrzno	9377	9354	9301	9272	9210	9208
Miasto Debrzno	5283	5251	5241	5232	5185	5184

Tabela 1 Liczba mieszkańców Debrzna na tle Powiatu Człuchowskiego i Województwa Pomorskiego.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Rysunek 1. Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta i gminy Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

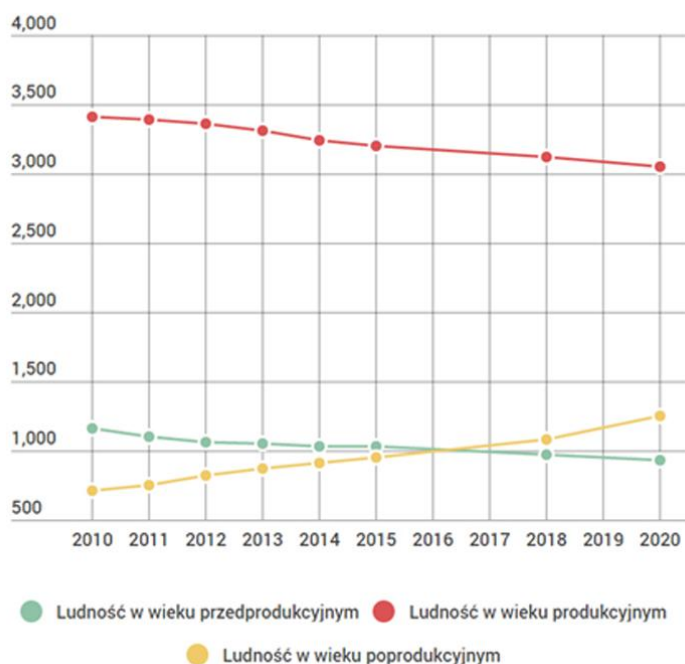

Rysunek 2 Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Proces systematycznego odpływu ludności jest także ściśle związany ze zmieniającą się strukturą demograficzną miasta i gminy Debrzno. Dane GUS z ostatnich 6 lat bardzo dobrze obrazują biegunową zmianę liczebności poszczególnych grup ludności (będącej w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym). Na terenie miasta systematycznie maleje liczebność grupy mieszkańców będących w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, a rośnie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to systematyczne starzenie się lokalnej społeczności. W 2015 roku struktura wiekowa lokalnej społeczności kształtowała się następująco: mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowili 19,89 %, ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 61,73 %, a mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym aż 18,38 %.

Wg opracowań ONZ, wskaźnik procentowy osób w wieku poprodukcyjnym (w ogólnej strukturze ludności) jest kluczowy przy wyznaczaniu tzw. Progu starości zaawansowanej. Opracowania wskazują, że jeżeli w strukturze demograficznej jakiegokolwiek społeczeństwa odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) przekroczy 10%, to możemy mówić o przekroczeniu progu starości zaawansowanej społeczeństwa. Debrzno przekracza umowny 10% próg blisko dwukrotnie, co obrazuje osiągnięcie późnego stadium starości społeczności. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) wynosił w 2015 roku 62 i od kilku lat systematycznie rośnie. Jeszcze bardziej obrazowy jest wskaźnik obciążenia demograficznego ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, który w 2015 roku wyniósł 29,8 i od roku 2010 wzrósł aż o 8,9 punktu. Analizy przeprowadzone na podstawie tych danych wskazują, że liczba ludności na terenie Debrzna w kolejnych latach będzie spadać a proporcje mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym będą się zmieniać wprost proporcjonalnie do coraz bardziej starzejącej się lokalnej społeczności.

Rysunek 3 Prognoza demograficzna dla miasta Debrzno.

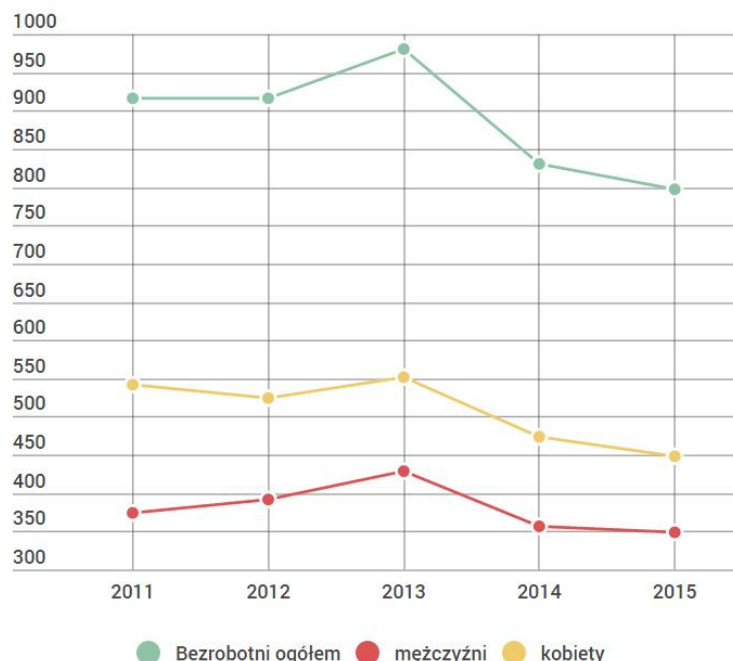
Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Na podstawie danych GUS dotyczących liczby mieszkańców została opracowana prognoza demograficzna, która obrazuje, że przy uwzględnieniu dzisiejszego trendu liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie systematycznie maleć, a liczba osób powyżej 65 roku życia będzie rosła. W roku 2020 liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczy 23%, a odsetek mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym spadnie poniżej 60%.

Problem demograficzny jest jednym z największych na terenie miasta. Tak jak ma to miejsce w przypadku wielu małych miast, ujemne saldo demograficzne ma swoje przyczyny zarówno w sferze społecznej jak i ekonomicznej. Dlatego też działania mające przeciwdziałać temu negatywnemu zjawisku powinny być traktowane priorytetowo.

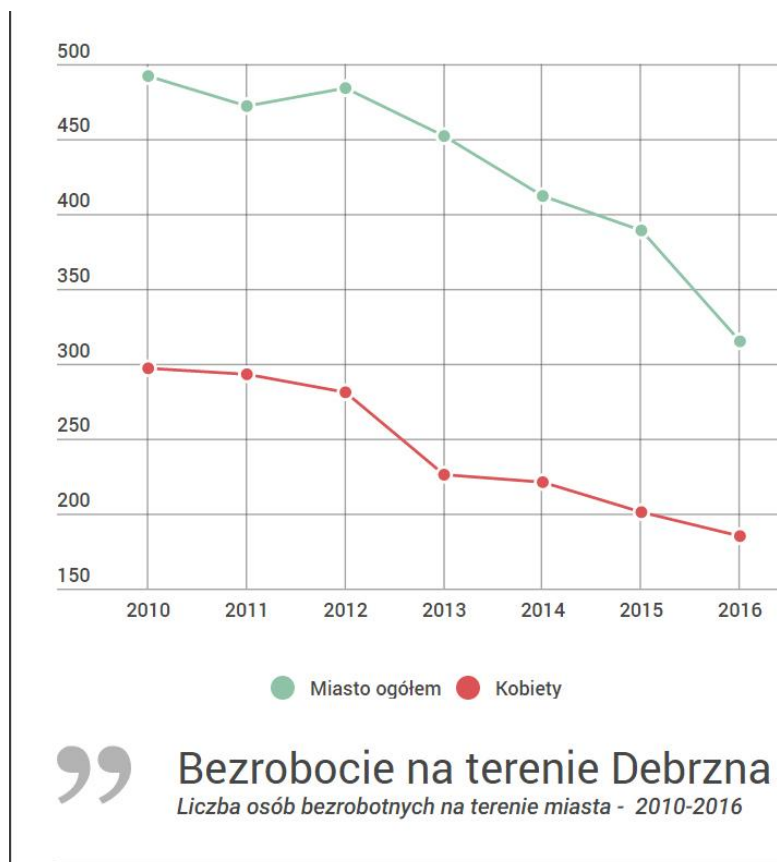
Bezrobocie i ubóstwo

Problem demograficzny a zwłaszcza tendencje migracyjne często mają swoje przyczyny w różnorodnych procesach o podłożu ekonomicznym. Czynnikiem różnicującym funkcjonowanie poszczególnych lokalnych społeczności są często problem bezrobocia i ubóstwa. Od samego początku tzw. transformacji ustrojowej na terenie miasta i gminy Debrzno systematycznie zwiększało się bezrobocie.

Rysunek 4 Bezrobocie na terenie Debrzno (miasto i gmina). Opracowano na podstawie danych GUS

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Rysunek 5. Bezrobocie na terenie miasta Debrzno. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Czulchowie.

Stan ten był związany zarówno z likwidacją dużych Państwowych Gospodarstw Rolnych funkcjonujących w mieście i w pobliskich miejscowościach jak i z likwidacją jednostki wojskowej (garnizonu lotniczego), która funkcjonowała w obrębie lotniska położonego w Debrznie Wsi. Ostatnie kilkanaście lat pokazuje to jednak, że stopa bezrobocia systematycznie spada. Można wręcz zauważyć, że jest zjawisko proporcjonalne do spadków zarówno na poziomie powiatu jak i całego województwa.

Liczba osób bezrobotnych na terenie miasta Debrzno	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	492	472	484	452	412	389	315
W tym kobiet	297	293	281	226	221	201	185
Udział % ogółem	9,31	8,98	9,23	8,63	7,94	7,50	6,08

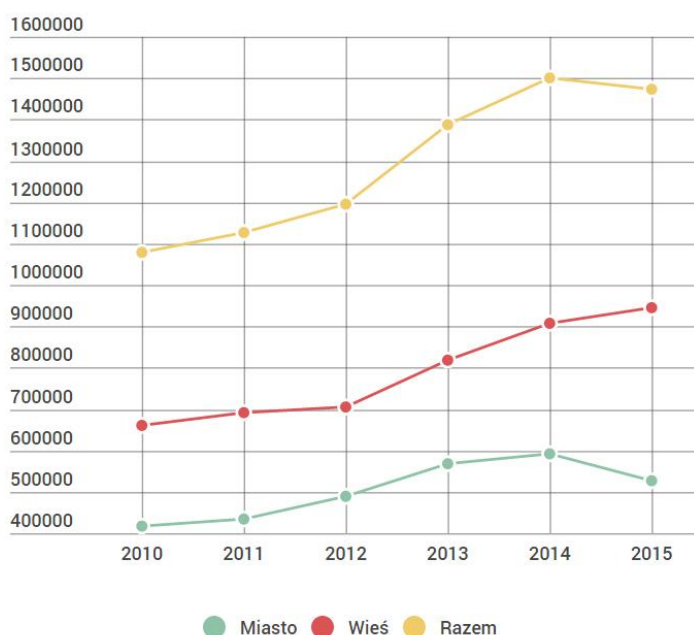
Tabela 2. Bezrobocie na terenie Miasta Debrzno. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Czulchowie.

Bardzo pozytywną informacją jest fakt, że bezrobocie na terenie miasta w 2016 roku po raz pierwszy spadło poniżej 7% i w listopadzie 2016 roku wynosiło zaledwie 6,08%. To zdecydowanie najlepszy wynik w perspektywie ostatnich 25 lat. Należy mieć niestety

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

świadomość, że zmiany procentowego udziału osób bezrobotnych w ogólnej liczebności populacji Debrzno częściowo mogą być pozorne i wynikające z migracji zarobkowych oraz dobrowolnych wyrejestrowań z rejestru PUP (podyktowanych np. odmowami przyjęcia pracy).

Przynajmniej pozornie problem bezrobocia wiąże się ze zjawiskiem ubóstwa. Instytucją, która na terenie Debrzno przeciwdziała problemowi ubóstwa jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Debrznie.

” Pomoc społeczna
Kwoty świadczeń wypłacone w latach 2010-2015

Rysunek 6. Świadczenia pomocy społecznej wypłacone na terenie miasta i gminy Debrzno.

Bezspornie należy zauważyć, że udział osób korzystających z różnorodnych form pomocy społecznej wykazuje tendencję spadkową. Fakt ten dotyczy jednak tylko części świadczeń, bo dodatki takie jak np. program 500 + nie zostały ujęte w niniejszym zestawieniu (nie są one uzależnione od sytuacji ekonomicznej mieszkańców). Jak widać spadek kwot wypłacanych świadczeń jest widoczny zwłaszcza na terenie miasta i dotyczy on tylko okresu lat 2014-2015. Zauważalny spadek świadczeń zauważalny jest głównie w 2015 roku.

\

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Kultura i rekreacja

Debrzno przez dziesięciolecia pełniło rolę ważnego lokalnego ośrodka handlowego, usługowego i kulturalnego. Przemiany społeczne i ekonomiczne, a zwłaszcza przekształcenia związane z likwidacją na terenie miasta Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz Garnizonu Wojskowego. Największą stratą w sferze kultury była likwidacja działających w mieście dwóch sal kinowych oraz klubu garnizonowego. Dziś na terenie miasta działa samorządowa instytucja kultury: Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Debrznie, która zajmuje się organizowaniem na terenie miasta wydarzeń artystycznych oraz animacją ruchu kulturalnego. Centrum Kultury Sportu i Turystyki zajmuje się także realizacją zadań z zakresu sportu i turystyki. W ramach jednostki funkcjonuje także Biblioteka Miejska.

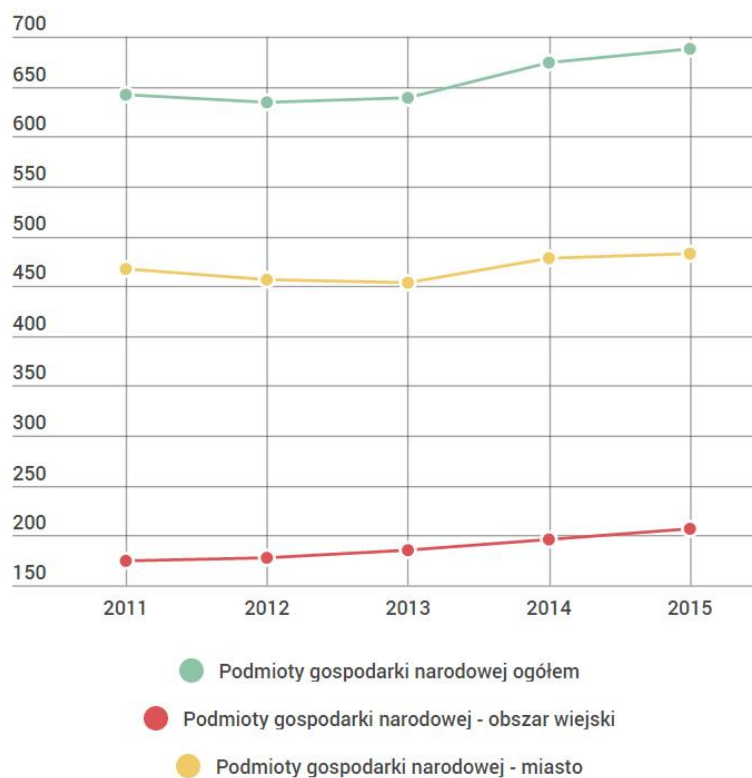
Działania z zakresu kultury w kontekście wdrażania programów rewitalizacji zdegradowanych struktur miejskich są bardzo często wykorzystywaną metodą partycypacyjną. W przypadku wielu działań związanych z różnymi przedsięwzięciami artystycznymi mamy bowiem do czynienia ze swoistym kreowaniem tożsamości nowej przestrzeni i definiowaniu jej nowych lub czasami odzyskanych funkcji.

Przestrzeń miejska w Debrznie w ostatnich latach była raczej rzadko wykorzystywana do realizacji przedsięwzięć o charakterze artystycznym. Generalnie sprowadzają się one do realizacji kilku imprez plenerowych, które mają miejsce na płycie rynku starego miasta. Dzięki zaangażowaniu lokalnych stowarzyszeń często wykorzystywana jest przestrzeń przy tzw. „Baszcie Młyńskiej” gdzie organizowane są różnorodne plenery artystyczne. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na terenie Debrzno w 2015 roku odbyło się 19 wydarzeń kulturalnych, w których wzięło udział 6420 osób.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Sfera gospodarcza

Jak już wcześniej zaznaczono Debrzno przez wiele lat pełniło rolę ważnego ośrodka handlowego i usługowego. Cała gmina ma zdecydowanie charakter rolniczy. Dostyć pręźnie rozwija się tu branża sadownicza. Słabo rozwinięty przemysł i duży odsetek terenów uprawnych powodują, że ogólna liczba podmiotów gospodarczych nie jest wysoka. W 2015 roku na terenie całej gminy w rejestrze REGON widniało 688 podmiotów. Co istotne, zaledwie 208 z nich zlokalizowane było na terenach wiejskich.

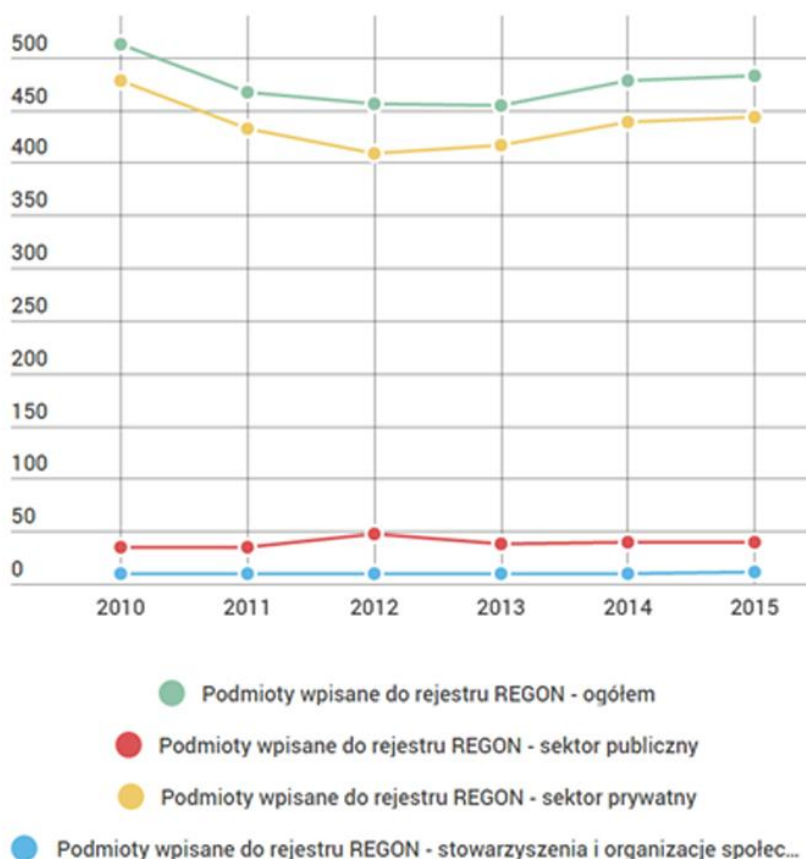

Rysunek 7 Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Debrzno.

W 2015 roku na terenie miasta działały 482 podmioty wpisane do rejestru REGON. W grupie tej znajdowało się 39 podmiotów sektora publicznego, 443 podmioty sektora prywatnego oraz 11 organizacji społecznych oraz stowarzyszeń.

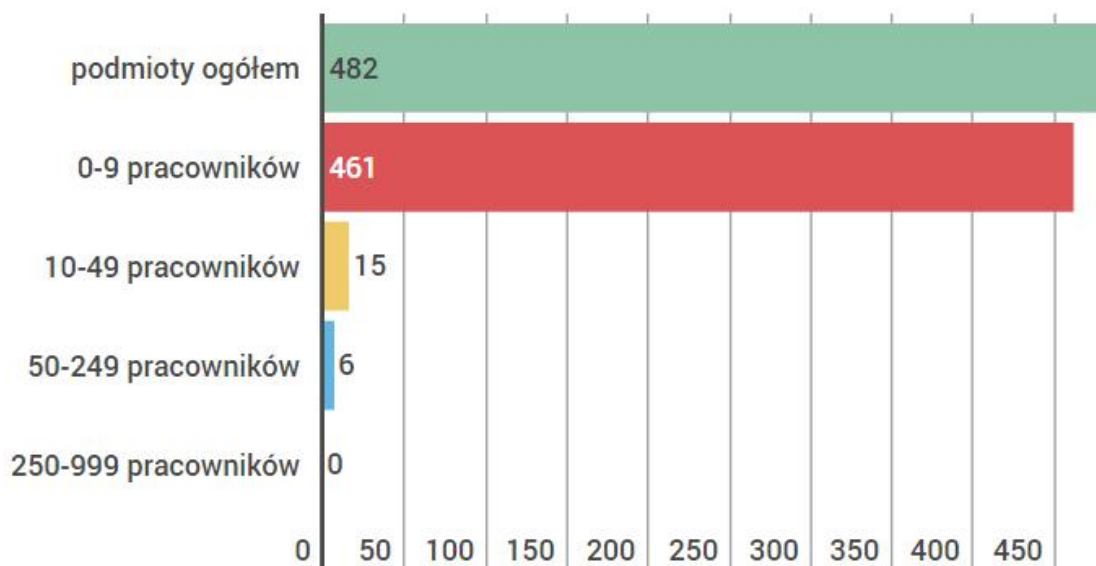
Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Jak pokazują dane porównawcze z ostatnich 6 lat liczba działających na terenie Debrzno podmiotów ulega okresowym wahaniom. Najbardziej stabilna jest liczba podmiotów sektora publicznego, która w 2010 roku wynosiła 35, a w 2015 wynosi 39 podmiotów. Największe wahania dotyczą sektora prywatnego. W porównaniu do roku 2010 na terenie miasta funkcjonują 34 podmioty mniej, ale w porównaniu z rekordowo niskim poziomem z roku 2012 jest ich o 34 więcej (w 2012 roku liczba podmiotów prywatnych na terenie miasta spadła w porównaniu z 2010 rokiem z 477 do 409 – do 2015 roku wzrosła ponownie do 443).

Rysunek 8 Podmioty gospodarcze na terenie miasta Debrzno

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Podmioty gospodarki narodowej wg. klas wielkości

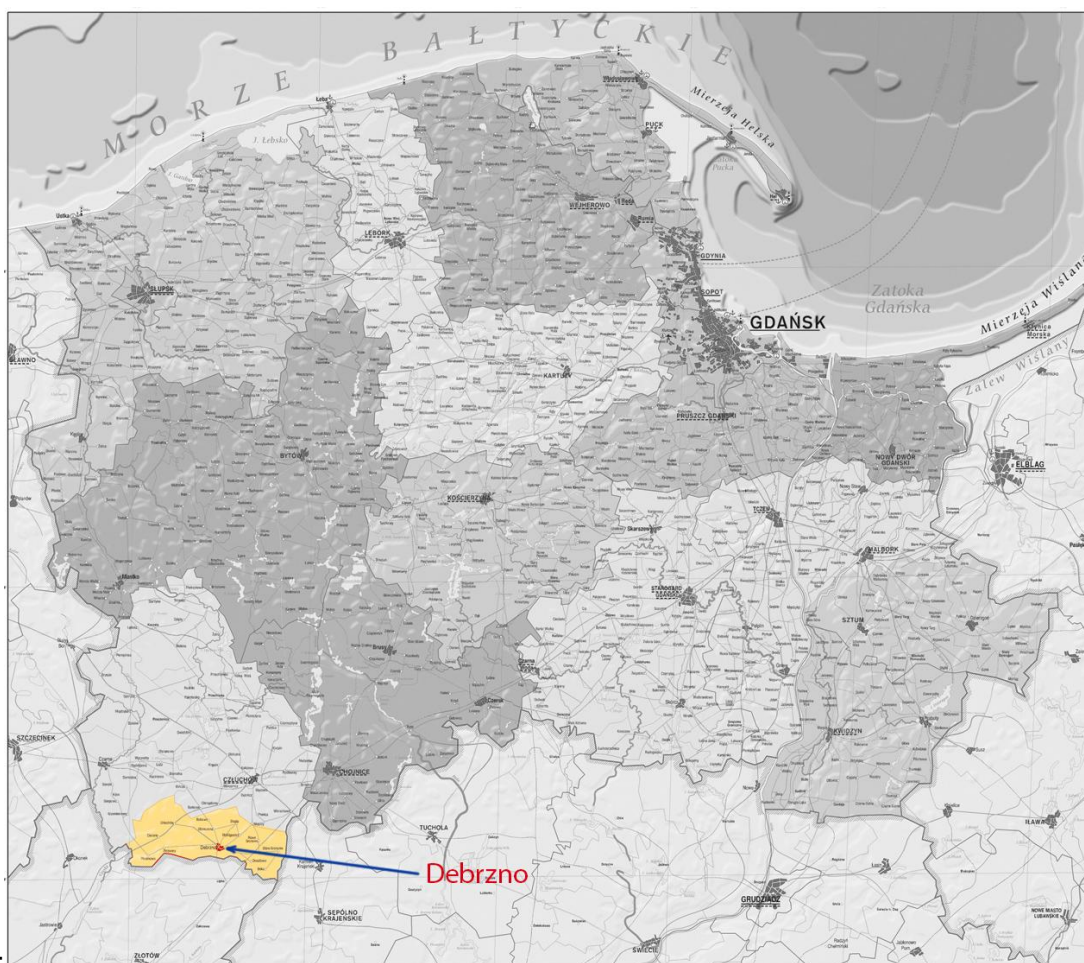
Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Debrzno w 2015 r. wg klas wielkości.

Analizując działające na terenie miasta podmioty należy też zwrócić uwagę, że żaden z nich nie zatrudnia więcej niż 250 pracowników, a zdecydowana większość, bo 95,6% mieści się w przedziale do 9 pracowników. Oznacza, to że większość podmiotów działających na terenie miasta to mikro lub małe przedsiębiorstwa.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Sfera przestrzenna

Miasto i Gmina Debrzno położone jest w południowo – zachodniej części województwa pomorskiego, na granicy z województwem wielkopolskim oraz w części wschodniej – z województwem kujawsko-pomorskim. Samo miasto graniczy bezpośrednio z województwem wielkopolskim i znajduje się na południowym krańcu gminy. Powierzchnia całej gminy to 224,17 km² co stanowi 14,6% powierzchni powiatu człuchowskiego (zdecydowaną większość tego stanowi gmina – 14,2%. Powierzchnia samego miasta wynosi 7 km². Należy zaznaczyć jednak, że nie cały obszar jest zurbanizowany, bo znaczną część tej powierzchni stanowią tereny uprawne, lasy i zbiorniki wodne.

Rysunek 10. Położenie Miasta i Gminy Debrzno.

Cała gmina położona jest w obrębie ważnych korytarzy transportowych: południowego (Malbork – Tczew – Starogard Gdański – Chojnice – Człuchów, droga krajowa nr 22 i linia kolejowa 2013/2014) oraz Zachodniego. Miasto Debrzno pod względem zagospodarowania przestrzennego można uznać za stosunkowo niejednorodne. Wynika to z kilku czynników, które przez ostatnie stulecia kształtowały przestrzeń miejską. Bogata historia i nierzadka zabytkowa zabudowa (oraz układ urbanistyczny śródmieścia) sprawiają, że miasto można z dużą łatwością podzielić na obszary funkcjonalne, których granice wyznaczane są przez kolejne etapy rozbudowy tkanki miejskiej Debrzno. W strukturze przestrzennej Gminy

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

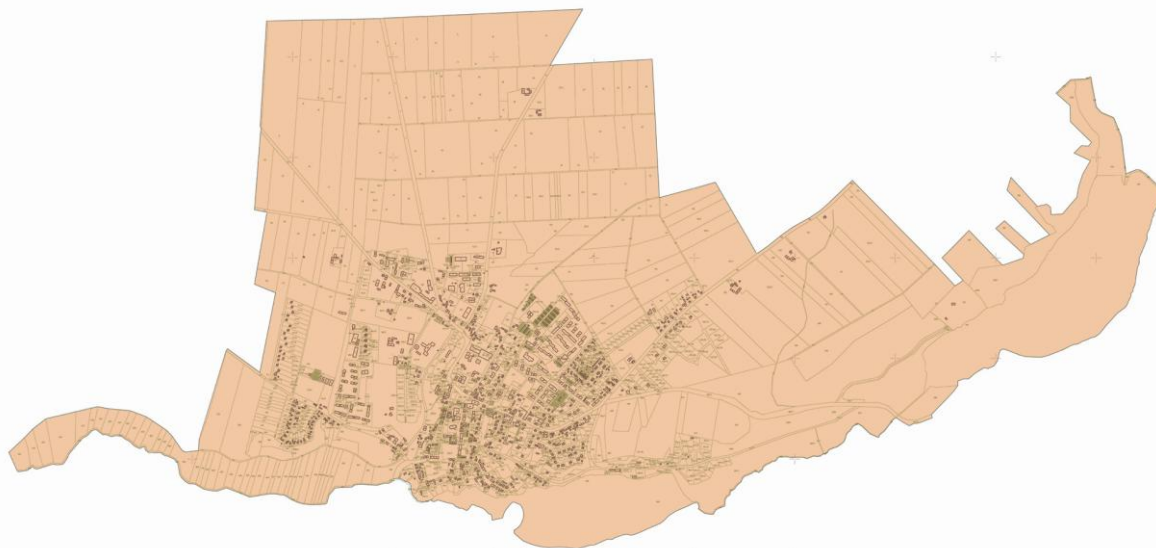
zdecydowanie dominują użytki rolne, które stanowią ponad 67% powierzchni całkowitej. Kolejną grupę użytków stanowią lasy i grunty leśne (lesistość na poziomie 26,1%). Cała gmina ma charakter miejsko – wiejski. Jej teren podzielony jest na 17 sołectw oraz obszar miasta Debrzno.

Gmina Debrzno ma bardzo niski wskaźnik urbanizacji. Tereny zabudowane i zurbanizowane w skali całej Gminy stanowią zaledwie nieco ponad 3% obszaru. Obszar miasta ma również rolniczy charakter – na jego terenie dominują użytki rolne stanowiące prawie 68%. Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują 17,8% obszaru. Znaczną część zajmują również lasy i wody (prawie 17% terenu miasta) – w granicach miasta położone są aż dwa jeziora: Żuczek i Staw Miejski.

Struktura przestrzenna Miasta Debrzno	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
Ogółem	751	100
Użytki rolne	505,4	67,3
Lasy i wody	117,9	15,7
Grunty zabudowane i zurbanizowane	133,7	17,8

Tabela 3. Struktura przestrzenna Debrzno.

Układ przestrzenny miasta jest stosunkowo niejednorodny. Zarówno rodzaj zabudowy jak i układ przestrzenny pozwalają na wyodrębnienie w miarę autonomicznych obszarów funkcjonalnych miasta. W większości przypadków znajdują one odzwierciedlenie w granicach poszczególnych osiedli mieszkalnych lub w obszarach wynikających z historycznych etapów rozbudowy Debrzno.

Rysunek 11. Mapa obszaru miejskiego w Debrznie.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Uwarunkowania historyczne

Pierwsza wzmianka historyczna dotycząca Debrzno pojawia się w źródłach w **1346r.** Z roku tego pochodzi dokument, w którym komtur z Człuchowa Johann von Barkenfelde ofiarowuje swemu słudze Tilo 4 ławy na "polu debrzneńskim". W r. **1354** wielki mistrz Winrych Kniprode nadaje Debrzno prawo miejskie. Do bitwy pod Grunwaldem Debrzno pozostaje pod wpływami zakonu krzyżackiego : po r. 1410 Władysław Jagiełło oddaje je księciu słupeckiemu Bogusławowi. W r. 1454 Debrzno wraz z ziemią bytowską i białoborską poddaje się królowi polskiemu i do I rozbioru należy do państwa polskiego. W okresie 1772 do 1945 terytorialnie stanowi własność Prus, później Niemiec³. Miasto założone zostało na planie regularnym szachownicowym z prostokątnym rynkiem po środku. Debrzno miało naturalne warunki obronne, które zostały wzmocnione przez silne obwarowania. Dzisiejsze śródmieście otaczał: „Mur wzniesiony na wysokim ponad 1m cokole z granitowych głazów polnych, ciasnym pierścieniem opasywał miasto. Masywne baszty narożne i baszty wtopione w ciąg murów, otwarte od strony miasta, ustawione w odległości 20-25 metrów wzmocniały warowność. Niewątpliwie, mury zwieńczone pierwotnie blankami posiadały ganek-przeście obronne ułatwiające komunikację między basztami”⁴. Mury obronne stanowią dziś największy zabytek znajdujący się na terenie miasta. „W wypadku Debrzno wzniesienie murów wiązać należy z datą uzyskania przez miasto praw miejskich w r. 1354. Jest to data wyznaczająca dolną granicę najstarszej partii murów. Należy przypuścić /przez analogię/ że całość powstała w ciągu dość krótkiego okresu, w całości mury mieszczą się w II poł. XIV w. Zachowane partie murów pozwalają bowiem wnioskować, że powstały one w jednym etapie i nie były w późniejszych okresach podwyższane jak to miało miejsce w wielu miastach średniowiecznych”⁵. Do dnia dzisiejszego zachowała się tylko zachodnia część murów obronnych. Najdokładniejsza inwentaryzacja zachowanych do dziś fragmentów umocnień pochodzi z lipca 1959 roku i została wykonana przez inż. Arch. F. Dzierżoniowskiego z P.P. Pracowni Konserwacji Zabytków w Warszawie. Na podstawie dostępnych dokumentów nie jest niestety możliwe dokładne odtworzenie obiektu z czasów gdy funkcjonował on w całości. W dostępnych materiałach nie funkcjonują niestety przekazy ikonograficzne, fotografie o opisy pierwotnego założenia obronnego.

³ Opracowano na podstawie dokumentów udostępnionych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku

⁴ Dokumentacja historyczna opracowana przez mgr Iwonę Strzelecką (zbiory Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku).

⁵ Dokumentacja historyczna opracowana przez mgr Iwonę Strzelecką (zbiory Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku).

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Fotografia 1 Zachowany do dziś fragment średniowiecznych murów obronnych oraz odrestaurowana „Baszta Młyńska”.

Ciekawy przykład zagospodarowania przestrzeni stanowi także pierwotny układ zabudowy śródmieścia Debrzno (rynek starego miasta), którego dzisiejszy układ przestrzenny i forma zabudowy znacząco odbiega od kształtu pierwotnego. Działania wojenne oraz późniejszy okres braku dbałości o odtwarzanie pierwotnego ukształtowania przestrzeni małych ośrodków miejskich spowodował poważne ubytki w zabudowie miasta wynoszące około 30% stanu. Najdotkliwiej ucierpiały okolice rynku starego miasta. Stan ten niestety nie uległ znaczącym zmianom do dnia dzisiejszego.

Fotografia 2. Przedwojenna zabudowa Rynku Starego Miasta w Debrznie.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Próba odtworzenia historycznego układu śródmieścia było opracowanie „Studium Rewaloryzacji Śródmieścia Miasta Debrzno” przygotowane przez Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Geodezyjno – Kartograficzne w Słupsku. Dokument, który powstał w 1983 roku obejmował obszar śródmieścia wyznaczony przebiegiem średniowiecznych murów miejskich oraz od strony wschodniej okolice ul. Brzozowej, a od północy do tzw. Placu Poczтового. Głównym założeniem było uzupełnienie zabudowy miejskiej dla podkreślenia zabytkowego układu urbanistycznego, szczególnie uzupełnienia pierzei Rynku.

Polityka przestrzenna

Za politykę przestrzenną odpowiada Urząd Miasta i Gminy Debrzno. Większość prowadzonych działań wynika bezpośrednio z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jednym z głównych zadań jest nadzór nad różnorodnymi opracowaniami natury planistycznej: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na podstawie tych ostatnich (posiadających status prawa miejscowego) kształtowana jest wszelka działalność inwestycyjna związana bezpośrednio z zagospodarowaniem przestrzennym i budownictwem (zarówno o charakterze mieszkaniowym, przemysłowym jak i infrastrukturalnym). W 2015 roku na terenie Miasta i Gminy Debrzno obowiązywało łącznie 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Trzy spośród nich obejmowały obszar miasta. W 2015 roku cały obszar miasta był objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Obszar objęty planem	Data uchwalenia	Zmiana wprowadzone do planu
Park Przemysłowy Cierznie	30.08.2002	
Jezioro Miejskie	30.08.2002	
Jezioro Żuczek	13.09.2003	9.09.2016
Skowarnki	13.09.2003	
Miasto Debrzno	24.02.2006	13.12.2013
		9.09.2016
		9.09.2016
Plan zalesień	22.12.2009	13.12.2013

Tabela 4. Plany miejscowe na terenie Miasta i Gminy Debrzno. Opracowanie na podstawie Rejestru Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno.

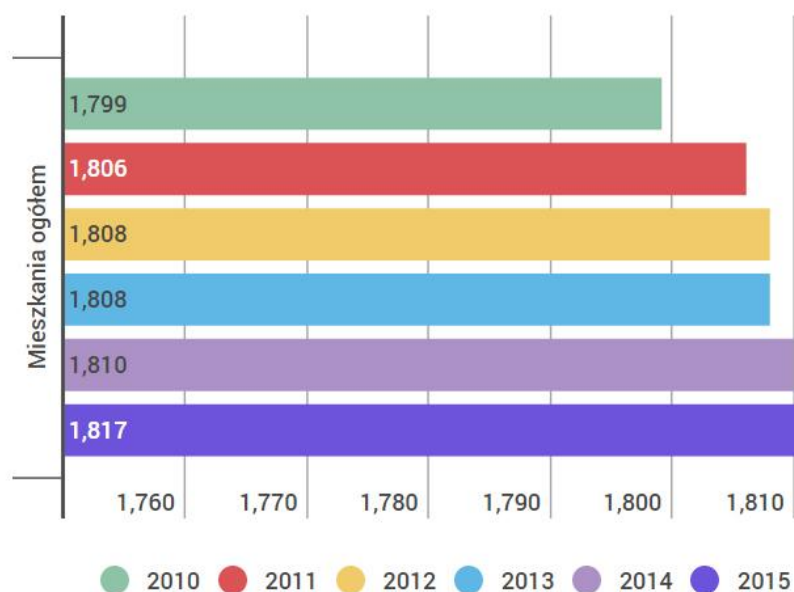
Plan zalesień i Miejscowy plan dla miasta Debrzno były częściowo zmieniane w roku 2013. Kolejne zmiany wprowadzono w 2016 roku i dotyczyły one tylko obszaru ewidencyjnego miasta (Jezioro Żuczek, ul. Jeziorna i ul. Okrzei oraz Os. 35 – lecia PRL). W trakcie opracowania niniejszego dokumentu trwały prace nad zmianą Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla śródmieścia Debrzno.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Zasoby Mieszkaniaowe

Problem zasobów mieszkaniowych i mieszkalnictwa powinien być jednym z podstawowych zagadnień polityki rozwoju miast. Debrzno nie jest przypadkiem odosobnionym. Za politykę w zakresie komunalnych zasobów mieszkaniowych w Debrznie odpowiedzialny jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Przedmiotem działalności ZGKiM jest gospodarowanie przekazanymi nieruchomościami i lokalami.

W 2015 roku ogólna liczba lokali mieszkalnych na terenie gminy wynosiła 2987. Większość mieszkań znajduje się jednak na terenie miasta. Ogółem w 2015 roku na terenie miasta znajdowało się 1817 lokali mieszkalnych. Ich liczba wzrosła w przeciągu ostatnich pięciu lat zaledwie o 1% (18 mieszkań więcej).

Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta - mieszkania ogółem

Rysunek 12. Zasoby mieszkaniowe na terenie Debrzna.

W rezultacie wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa poprawiły się bardzo nieznacznie. Symbolicznie wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 62,9 m² do 63,8 m²). Chociaż trzeba uznać ją za relatywnie wysoką. W podobnej proporcji zwiększyła się także powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobą (z 21,4 m² w 2010 r. do 22,4 m² w roku 2015). Jedynym wskaźnikiem, który uległ wyraźnemu poprawieniu jest

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. Wskaźnik w tym wypadku wzrósł w przeciągu ostatnich 5 lat z 340,6 do 350,5.

Dane dla Miasta Debrzno	2010	2011	2012	2013	2014	2015
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	62,9 m ²	63,2m ²	63,6m ²	63,6m ²	63,6m ²	63,8m ²
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	21,4m ²	21,7m ²	21,9m ²	22,0m ²	22,2m ²	22,4m ²
przeciętna liczba izb na 1 mieszkanie	3,78	3,79	3,80	3,80	3,81	3,81
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	340,6	343,9	345,0	345,6	349,1	350,5

Tabela 5. Dane dotyczące powierzchni lokali mieszkalnych, liczby izb oraz liczby mieszkań w przeliczeniu na 100o mieszkańców.⁶

Blisko 7% spośród wszystkich lokali stanowiły w 2015 roku lokale komunalne (dokładnie 127 lokali co stanowiło 6,98% wszystkich lokali mieszkalnych na terenie miasta). Powierzchnia mieszkań będących w zarządzie Miasta Debrzno (znajdujących się na terenie miasta) wynosiła 5411,86 m² co stanowiło niespełna 5% całkowitej powierzchni mieszkań na terenie miasta. Poniżej zamieszczono zestawienie lokali komunalnych znajdujących się na terenie miasta i będących w zasobach ZGKiM. Lokale znajdujące się na terenie miasta stanowią ponad 63% wszystkich komunalnych lokali mieszkalnych. Spośród 200 lokali aż 127 znajduje się bowiem w samym Debrznie. Średnia powierzchnia mieszkania komunalnego w mieście wynosi 42,6 m².

Lokale komunalne na terenie Debrzna		
Ulica	Liczba lokali	powierzchnia
Barlickiego	3	140,08
Brzozowa	2	85,89
Buczka	3	101,13
Czerniakowska	8	322,89
Długa	16	651,28
Górna	5	198,35
Jeziorna	2	83,66
Kościuszki	5	215,7

⁶ Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Diagnoza obecnej sytuacji na terenie miasta i gminy Debrzno

Miła	1	38
Miodowa	4	238,73
Młyńska	2	89,76
Moniuszki	8	319,8
Niepodległości	3	188,27
Okrzei	7	376,99
Przechodnia	7	305,3
Rynek	10	446,3
Traugutta	7	337,41
Witosa	16	580,48
Wojska Polskiego	15	582,71
Zjednoczenia	3	109,13
Razem	127	5411,86

Tabela 6. Zestawienie lokali komunalnych na terenie Debrzno.⁷

Co istotne dla obrazu infrastruktury miejskiej od 2010 roku systematycznie zwiększa się liczba mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową oraz w centralne ogrzewanie. Co ciekawe od 2010 roku spadła liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków. Jednocześnie prawie dwukrotnie zwiększyła się ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca (ze 123,1 kg w 2010 roku do 240,9 kg w roku 2015). W latach 2008-2013 obserwowany był także powolny spadek liczby wypłacanych dodatków mieszkaniowych. Jeszcze w 2008 roku było to 4572 dodatki, a w 2015 roku już tylko 3129. Zmniejszona liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych nie jest jednak wprost proporcjonalna do ogólnych kwot udzielanego wsparcia. W 2010 roku wynosiło ono łącznie 783,886,17 zł, a w 2015 roku już 957,386,06 zł. Najwyższa suma wydatkowana była w roku 2014 i wynosiła 1,022,570,58 zł.

DODATKI	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MIESZKANIOWE						
Liczba dodatków mieszkaniowych	4572	3314	3193	3443	3385	3129
Ogólna kwota przyznanych dodatków mieszkaniowych	783.886,17 zł	803.403,13 zł	864.674,98 zł	979.248,36 zł	1.022.369,06	957.038,06

Tabela 7. Wypłacone dodatki mieszkaniowe na terenie Debrzno.⁸

⁷ Opracowanie własne na podstawie danych Miasta i Gminy Debrzno.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Założenia metodologiczne

Delimitacja obszarów kryzysowych poprzedzona została szczegółowym badaniem stanu zagospodarowania przestrzennego oraz kondycji społeczno-gospodarczej miasta i gminy Debrzno. Analiza sytuacji społecznej i ekonomicznej została wzbogacona o analizę wskaźnikową prowadzoną odrębnie dla poszczególnych obszarów gminy, które zostały wyznaczone przez przyjętą jednostkę delimitacyjną, którą dla obszarów położonych na terenie miasta były poszczególne ulice, a dla obszaru gminy obszary poszczególnych sołectw. Przyjęte wytyczne pozwoliły precyzyjnie wytypować te obszary na terenie gminy Debrzno, w których dysharmonia przestrzenna oraz natężenie problemów społecznych i gospodarczych jest szczególnie duże. Występujące w ich obrębie negatywne zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz nierzadkie dysproporcje w rozwoju przestrzennym powodują wyraźne zróżnicowanie poziomu życia mieszkańców. Pokrywanie się niektórych obszarów z pełnionymi kiedyś przez nie funkcjami (np. osiedla będące pozostałościami po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych) i związane terytorialnie z nasilającymi się problemami ekonomicznymi i społecznymi ukazuje obraz gminy, na terenie której nie trudno o powstanie patologii społecznych oraz utrwalanie się zjawisk wykluczenia społecznego określonych grup mieszkańców. Delimitacja obszarów zagrożonych wykluczeniem została przeprowadzona na podstawie szeregu wskaźników, których zróżnicowanie na terenie zarówno miasta jak i terenów wiejskich pozwoliło wyznaczyć obszary odmienne zarówno pod względem przestrzennym jak społeczno – gospodarczym.

Wyznaczenie obszarów o największej degradacji oznacza konieczność przeprowadzenia analizy koncentracji problemów w przestrzeni całej gminy Debrzno. W trakcie procesu delimitacji analizie poddano więc obszar gminy podzielony na dwa rodzaje stref. Teren całej gminy został podzielony na 23 obszary, z których 17 znajduje się na terenach wiejskich i stanowią je poszczególne sołectwa, a 6 znajduje się na terenie miasta. Na terenie miasta jako podstawową jednostkę delimitacyjną przyjęto ulicę, która zapewnia odpowiedni stopień zróżnicowania, przy jednoczesnej zwartości funkcjonalnej oraz odpowiada ewentualnym potrzebom organizacji terytorialnej i zarządzania danym obszarem. Wykorzystanie takich jednostek delimitacyjnych pozwoliło na wyznaczenie na terenie miasta 6 stref, które wykazują pewną jednorodność i charakteryzuje się zbliżonymi cechami w zakresie rodzaju zabudowy czy funkcji jakie pełnią dla miasta (historyczne stare miasto, śródmieście z istotnymi cechami centrotwórczymi, osiedla domków jednorodzinnych czy blokowiska).

Analizie poddano siedemnaście sołectw: **Cierznie, Skowarnki, Prusinowo, Uniechówek, Uniechów, Rozwory, Główna, Buchowo, Grzymisław, Strzeczona, Słupia,**

⁸ Opracowanie własne na podstawie danych Miasta i Gminy Debrzno.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Myśligoszcz, Boboszewo, Nowe Gronowo, Drozdowo, Stare Gronowo, Buka oraz sześć obszarów wyznaczonych na terenie miasta:

Obszar nr 1

Obszar obejmujący głównie starą część miasta, zlokalizowany w centrum miasta. W skład obszaru wchodzi następujące ulice: *Barlickiego, Długa, Dobra, Duboisa, Harcerska, Kościuszki, Młyńska, Moniuszki, Rataja, Rynek, Traugutta* oraz *Witosa*.

Obszar nr 2

Obszar obejmujący popegeerowskie osiedle oraz przyległe ulice. Obszar zlokalizowany jest w zachodniej części miasta, obejmuje następujące ulice: *Kwiatowa, Ogródowa, Parkowa, Rapackiego, Sportowa, Szkolna*.

Obszar nr 3

Obszar obejmujący blokowiska oraz sąsiadujące ulice. Obszar tworzą następujące ulice: *Czerniakowska, Królewska, Miła, Miodowa, Młynarska, Niepodległości, Plac Pocztowy, Strzelecka*.

Obszar nr 4

Obszar w skład, którego wchodzi przede wszystkim domki jednorodzinne stanowiące zaplecze noclegowe przy strefie rekreacyjnej oraz przyległe tereny. Obszar obejmuje ulice: *Brzozową, Buczka, Cichą, Górną, Gronowską, Jeziorną księdza Skorupki, Leśną, Okrzei, Sezamkową, Wąską, Wojska Polskiego, Wspólną, Zjednoczenia*.

Obszar nr 5

Obszar położony przy drodze wojewódzkiej 188. W skład obszaru wchodzi następujące ulice: *Chopina, Kochanowskiego, Koplińskiego, Mickiewicza, Mokotowska, Przechodnia, Sienkiewicza, Trębacka*.

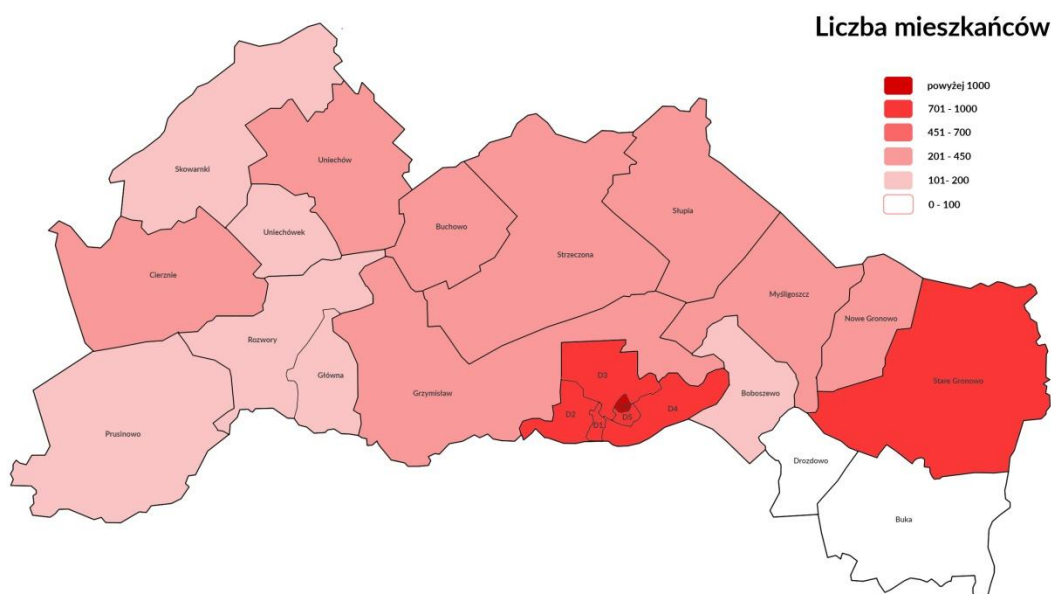
Obszar nr 6

Obszar zlokalizowany na terenie największego osiedla w Debrznie : osiedla 35- lecia PRL. Spośród wyznaczonych obszarów jest on największy pod względem liczby ludności.

Dokonując diagnozy zjawisk kryzysowych należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię liczebności ludności danego obszaru. W gminie Debrzno analizie poddano 23 obszary (17 sołectwa oraz 6 stref w mieście Debrzno), różniących się z punktu widzenia udziału ludności danego obszaru w ludności gminy Debrzno ogółem. Przy wytyczaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji należy uwzględnić te różnice po to, aby do rewitalizacji wybrać te obszary, na których z jednej strony koncentrując się negatywne zjawiska (przede wszystkim społeczne), a z drugiej te negatywne zjawiska dotyczą znacznego odsetka ludności zamieszkującej obszar danej gminy. Poszczególne obszary

Delimitacja obszaru zdegradowanego

charakteryzują się znaczącymi rozbieżnościami. Różnią się powierzchnią, liczbą mieszkańców oraz charakterystyką przestrzenną i społecznie – gospodarczą. Jak już wspomniano różnorodność poszczególnych stref obrazują między innymi duże rozbieżności w liczbie mieszkańców a co za tym idzie formie natężenia różnorodnych zjawisk i ich znaczenia dla obszaru całej gminy.

Rysunek 13 Liczba mieszkańców poszczególnych obszarów na terenie gminy.

Metody badania, aktualność danych oraz problemy napotkane przy ich pozyskaniu.

W celu ustalenia na jakim obszarze gminy Debrzno występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych i równocześnie problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, do wybranych zjawisk (problemów) przypisano odpowiednie wskaźniki. Jak już wspomniano punktem wyjścia był podział gminy na strefy funkcyjne. W pierwszej kolejności wykorzystano obwody geodezyjne, ale podział taki generował bardzo duże dysproporcje przestrzenne i nie do końca oddawał odrębność poszczególnych obszarów. W związku z tym jako podstawowa jednostka podziału na obszarze wiejskim wykorzystano podział gminy na sołectwa. Większym problemem był podział obszaru miasta. Aby wyznaczyć w miarę odrębne strefy, zdecydowano się na wyznaczenie granic obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować naturalny podział miasta na odrębne osiedla i strefy oddzielone m. in. arteriami komunikacyjnymi.

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych w przypadku gminy Debrzno opierała się na kilku podstawowych założeniach:

- Proces delimitacji rozpoczęto od dokonania podziału gminy na obszary funkcyjne. Do tego celu wykorzystano podział terenów wiejskich na sołectwa a na terenie miasta wyznaczono 6 odrębnych stref, które nie odbiegały od siebie znacząco liczbą mieszkańców i zachowały naturalną odrębność przestrzenną i funkcjonalną.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

- Aby ustalić koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej, wszystkie uzyskane dla poszczególnych obszarów wartości wskaźników zostały odniesione do średniej wartości wskaźnika dla obszaru miasta. Aby wprowadzić standaryzację wyników, każde przekroczenie średniej wartości dla poszczególnego obszaru zostało opatrzone rangą w skali 0-1 punktu. Wartość zerowa oznaczała wskaźnik niższy niż średnia dla gminy, a wartość dodatnia (1 punkt) wskaźnik przekraczający średnią.
- Aby dokonać dokładnej diagnozy natężenia występowania poszczególnych zjawisk, poza analizą porównawczą ze średnimi wartościami wskaźników dla obszaru całej gminy, wprowadzono dodatkową punktację dla każdego obszaru z największym nasileniem danego zjawiska. W przypadku każdego wskaźnika jeden obszar otrzymywał dodatkowo 0,5 pkt.
- Kolejnym etapem analizy było odniesienie nasilenia występowania poszczególnych zjawisk kryzysowych do liczby mieszkańców danego obszaru oraz uzyskanie wystandaryzowanego wskaźnika. Aby liczba mieszkańców nie stała się jedynym czynnikiem decydującym a jedynie różnicowała wyniki, do sumy punktów uzyskanych przez dany obszar dodano dodatkową wagę, która została uzyskana przez iloczyn sumy tych punktów oraz wskaźnika zaludnienia (liczba mieszkańców pomnożona przez 0,001). Zabiegu takiego dokonano ze względu na fakt, że niektóre różnice liczby mieszkańców pomiędzy niektórymi obszarami były bardzo duże i w zbyt dużym stopniu mogłyby wpłynąć na uzyskane wyniki. Analizy tej dokonano wg poniższego wzoru:

$$W=(k+n)+((k+n)*(x*0,001))$$

gdzie:

W – **wystandaryzowana wartość wskaźnika**

K – **wskaźnik występowania zjawiska** (suma punktów za występowanie na danym obszarze zjawiska z nasileniem większym niż średnia dla obszaru gminy)

N – **wskaźnik koncentracji występowania zjawiska** (premia punktowa za największe nasilenie wartości danego wskaźnika dla obszaru całej gminy)

X – **liczba mieszkańców danego obszaru**

- Ostatnim etapem było uzyskanie sumy arytmetycznej punktów uzyskanych przez poszczególne obszary we wszystkich sferach problemowych.

W celu pozyskania kompleksowych oraz rzetelnych informacji, wykorzystane w opracowaniu dane zostały pozyskane z różnorodnych źródeł. Główną techniką ich pozyskania była analiza danych zastanych. Wykorzystano dane statystyczne z 2012 roku, a w przypadku dwóch wskaźników tj. udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie oraz przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę danych z 2011 roku.

W trakcie pozyskiwania danych największym problemem okazała się fakt, że programy, rejestry i ewidencje jakimi dysponują urzędy i pozostałe jednostki, do których występowano w celu pozyskania danych, rzadko kiedy dostarczały danych w postaci gotowych

Delimitacja obszaru zdegradowanego

wskaźników. W przypadku pozyskania niepełnych danych tworzono wartość wskaźnika łącząc poszczególne dane niekiedy z różnych źródeł.

Wyniki analizy wskaźnikowej

Poniżej zaprezentowano zestawienie wskaźników wykorzystanych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w 23 obszarach na terenie gminy Debrzno.

Sfera		Nr. wskaźnika	Wskaźnik
Sfera społeczna	Bezrobocie	W1	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym – natężenie zjawiska
	Ubóstwo	W2	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
		W3	Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę
	Bezpieczeństwo i przestępczość	W4	Liczba przestępstw na 1 tys mieszkańców
		W5	Odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujący promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.
Sfera gospodarcza		W6	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców
Sfera przestrzenna		W7	Liczba budynków wybudowanych przed 1970 r. do ogólnej liczby budynków.
Sfera techniczna		W8	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną
		W9	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków woj. Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną
Sfera Środowiskowa		W10	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) – natężenie zjawiska

Tabela 8 Wskaźniki wykorzystane do delimitacji obszaru zdegradowanego.

Analizie poddano łącznie dziesięć wskaźników wyliczanych dla poszczególnych obszarów. Jak wspomniano diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Debrzno, mająca na celu określenie obszaru zdegradowanego, została wykonana w oparciu analizę danych zastanych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej występujących jednocześnie z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer. Należy zaznaczyć jednocześnie, że ze stanem kryzysowym mamy do czynienia w przypadku gdy wartość wskaźnika dla danego obszaru przekracza średnią wartość tego wskaźnika dla całej gminy.

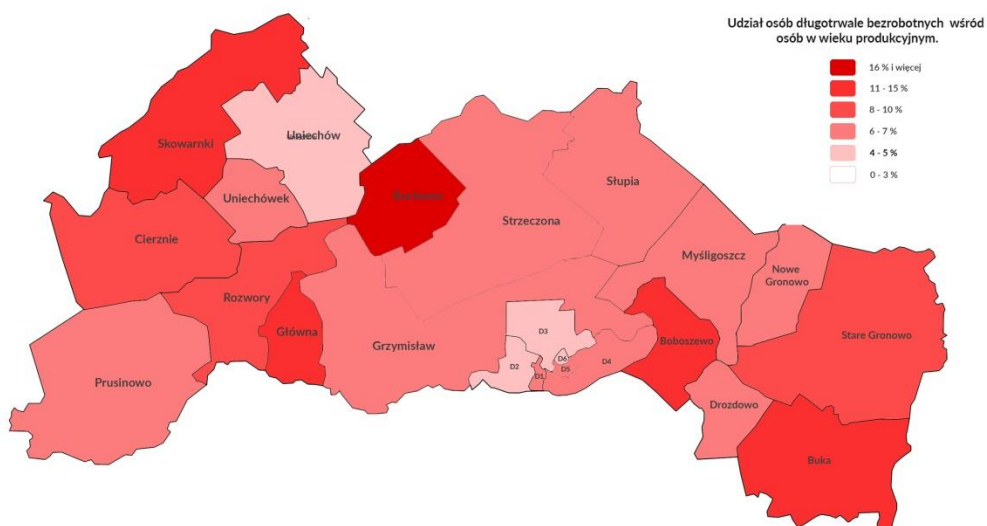
Delimitacja obszaru zdegradowanego

Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Debrzno z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Debrzno na strefy.

Sfera społeczna

Wskaźnik 1. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym.

Obszary gminy Debrzno różniły się pomiędzy sobą pod względem liczby bezrobotnych mieszkańców. Różnice dla poszczególnych obszarów są bardzo wyraźne. Wynikają one przede wszystkim z różnego charakteru poszczególnych obszarów na terenie gminy. Średnia wartość tego wskaźnika dla terenu gminy Debrzno wynosi 7,3 jest zdecydowanie wyższa niż wskaźnik referencyjny dla województwa pomorskiego, który wynosi 2,4. Warto zaznaczyć, że najwyższe natężenie wartości tego wskaźnika odnotowano na terenach wiejskich (sołectwo Boboszewo, Buchowo, Buka, Główna i Skowarnki). Na terenie miasta zdecydowanie najwyższą wartość wskaźnika można zaobserwować na obszarze nr 1. Łącznie 9 spośród 23 wyznaczonych obszarów przekracza średni wskaźnik dla całej gminy.

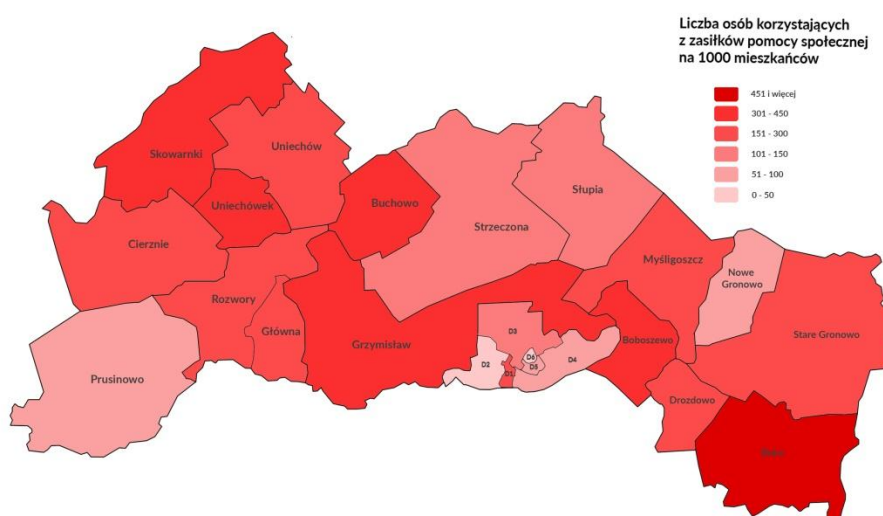

Rysunek 14 Odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Wskaźnik 2. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców.

Średnia wartość liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców dla gminy wynosi 148,91. Łącznie na terenie aż 14 obszarów liczba osób korzystających z pomocy społecznej przekracza średni wskaźnik. Najwyższy wskaźnik występuje ponownie na terenach wiejskich, w sołectwach Buchowo, Buka i Grzymistaw. Na terenie miasta jedyną strefą z wartością wskaźnika przekraczającą wartość referencyjną dla terenu całej gminy jest obszar nr 1.

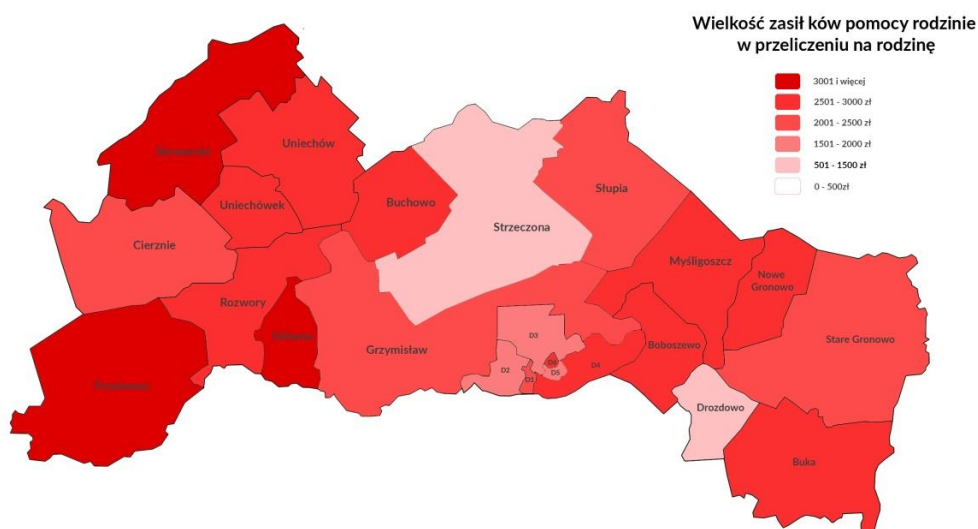

Rysunek 15 Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców - rozkład dla poszczególnych obszarów.

Wskaźnik 3. Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę.

Jak pokazują zebrane dane, liczba osób korzystających z pomocy społecznej nie jest wskaźnikiem tożsamym z kwotami pomocowymi przypadającymi na rodzinę. Wskaźnik referencyjny dla województwa pomorskiego wynosi w tym przypadku 2218,65 zł i jest niższy od średniego wskaźnika dla gminy Debrzno o 121,15 zł. Mimo tego aż 17 spośród 23 obszarów wyznaczonych do delimitacji przekracza średnią wartość pomocy przypadającą na rodzinę. Najwyższy wskaźnik na terenach wiejskich ma sołectwo Prusinowo (3362,87 zł) a na terenie miasta Debrzno obszar nr 6 (2683,88 zł).

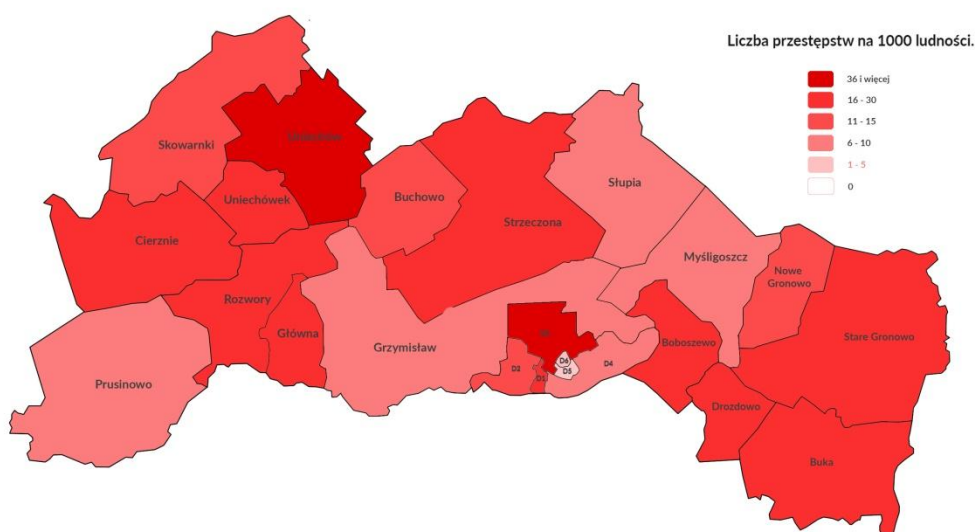
Delimitacja obszaru zdegradowanego

Rysunek 16 Wysokość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę.

Wskaźnik 4. Liczba przestępstw na 1 tys mieszkańców.

Mapa przestępczości na terenie gminy Debrzno obrazuje bardzo nierównomierne natężenie zjawisk o charakterze negatywnym. Należy zauważyć, że w ujęciu ogólnym średni wskaźnik na terenie gminy jest ponad dwukrotnie niższy niż wskaźnik referencyjny dla całego woj. Pomorskiego (wartość wskaźnika dla województwa – 27,7, wartość wskaźnika dla gmin Debrzno – 12,8). Przyglądając się jednak wartościom dla poszczególnych obszarów warto zwrócić uwagę na fakt, że aż na terenie 10 z nich wskaźnik przestępczości jest wyższy niż średnia wartość dla terenu gminy a dwa z nich przekraczają także średnią wartość dla całego województwa. Najgorzej w tym zestawieniu wypada sołectwo Uniechów oraz obszar nr 3 na terenie miasta Debrzno.

Rysunek 17 Liczba przestępstw popełnianych na 1000 mieszkańców.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Jednostka urbanistyczna	Sfera społeczna					
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	Odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujący promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera społeczna)
Pomorskie (wskaźniki referencyjne)	52,9	2,14	27,7	2218,65	b.d.	
Srednia wartość dla gminy	148,91	7,30	12,8	2339,80	5,13	
Obszar 1	165,65	7,50	18,80	2363,34	8,6	9,504
Obszar 2	46,49	4,67	11,53	1878,86	0	0
Obszar 3	107,10	5	31,81	1689,87	0,3	1,703
Obszar 4	98,21	6,14	8,81	2581,69	1	1,865
Obszar 5	75,65	6,5	4,45	1822,95	0,24	0
Obszar 6	40,50	4	3,86	2683,88	2,41	2,037
Boboszewo	329,27	15,15	18,29	2785,07	3,85	4,656
Buchowo	420,69	20,74	13,79	2871,21	5,45	7,095
Buka	481,48	15,38	0,00	2874,45	0,00	3,7835
Cierznie	183,04	8,99	26,79	2246,13	0	3,672
Drozdowo	263,89	6,52	0,00	1421,84	0	1,072
Główna	267,18	14,86	0,00	3324,17	0	3,393
Grzymisław	426,38	0,43	6,13	2379,39	6	2,652
Myśligoszcz	190,91	5,63	9,09	2625,71	3,21	2,44
Nowe Gronowo	96,62	5,30	14,49	2602,95	0	2,414
Prusinowo	99,38	7,22	6,21	3362,87	0	1,7415
Rozwory	284,48	8,11	17,24	2913,99	0	4,464
Skowarnki	321,43	15,60	11,90	3209,96	4,24	3,504
Stupia	145,58	6,77	7,16	2266,79	2,98	0

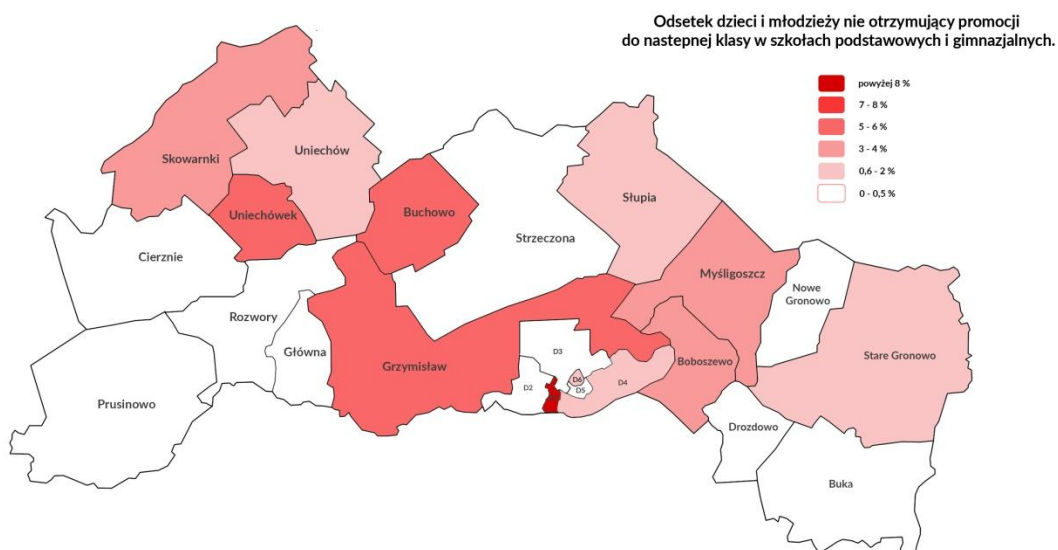
Delimitacja obszaru zdegradowanego

Stare Gronowo	271,45	10,92	18,28	2278,90	2,51	5,133
Strzeżona	134,37	6,40	0,00	1196,21	0	0
Uniechów	184,05	4,95	42,94	2239,92	2,02	4,641
Uniechówek	373,91	7,25	17,39	2739,16	5,43	4,46

Tabela 9 Zestawienie wartości wskaźników obrazujących degradację obszarów w sferze społecznej.

Wskaźnik 5. Odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujący promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.

Ostatnim analizowanym wskaźnikiem w sferze społecznej jest odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujący promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjach. Na podstawie zabranych danych ustalono że w roku szkolnym 2011/2012 średnia liczba osób z brakiem promocji do kolejnej klasy wynosiła dla gminy 5,13. Wśród wszystkich analizowanych obszarów tylko trzy przekroczyły średnią dla całej gminy (obszar nr 1 na terenie miasta, sołectwo Buchowo oraz sołectwo Uniechówek). Zdecydowanie najwyższy wskaźnik występował w obszarze nr 1 na terenie miasta Debrzno (8,6).

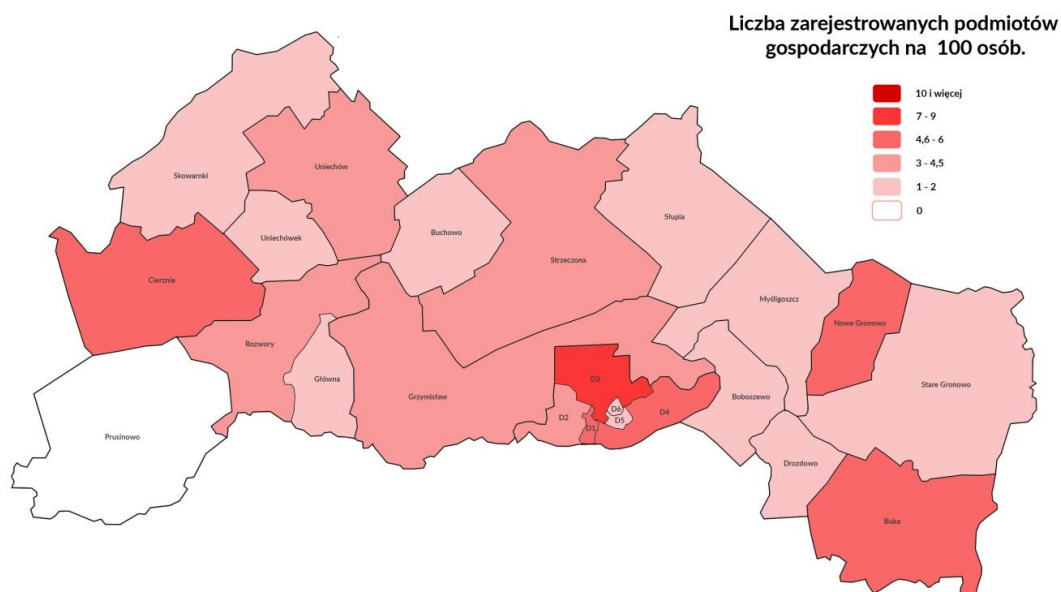
Rysunek 18 Odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujący promocji do kolejnej klasy (w szkołach podstawowych i gimnazjach).

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Sfera gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa

Wskaźnik 6. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.

W sferze gospodarczej analizowanym wskaźnikiem była liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. W przypadku tego wskaźnika średnia wartość dla całej gminy wyniosła 3,99 i była znacząco niższa niż wskaźnik referencyjny dla całego województwa pomorskiego (wskaźnik dla województwa wyniósł 11,6). Mimo to aż 13 obszarów na terenie gminy Debrzno wyróżniło się wskaźnikami niższymi niż wartość średnia. Najgorzej w tym zestawieniu wypadły ponownie obszary wiejskie. Jeden z nich – Prusinowo wyróżnił się całkowitym brakiem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Należy zaznaczyć, że były także obszary wiejskie charakteryzujące się relatywnie wysokimi wartościami tego wskaźnika. Do takich bezsprzecznie zaliczyć można Nowe Gronowo, Bukę i Cierznie. W przypadku tego ostatniego sołectwa relatywnie wysoka wartość wskaźnika jest wypadkową zlokalizowania na jego terenie Zielonego Parku Przemysłowego oraz Inkubatora Przedsiębiorczości. Jeżeli chodzi o liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, to znacząco wyróżniają się także niektóre obszary na terenie miasta Debrzno. Na terenie aż trzy z nich (obszar 1, 3 i 4) zlokalizowane jest zdecydowanie więcej podmiotów gospodarczych niż średnie wskazania dla całej gminy. Obszar trzeci charakteryzuje się także najwyższą wartością wskaźnika spośród wszystkich analizowanych obszarów (7,14 podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców).

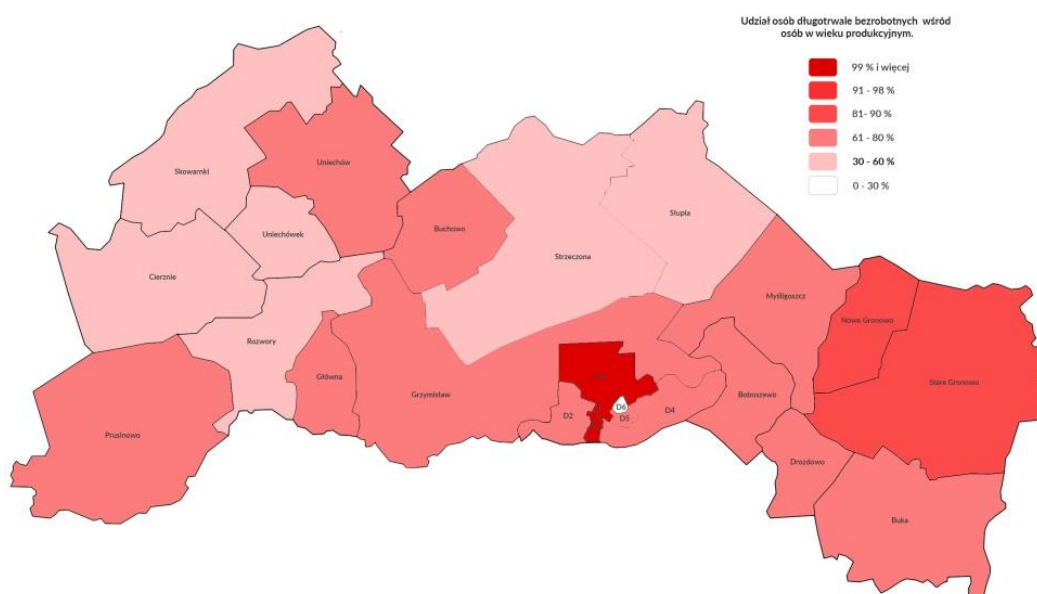

Rysunek 19 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Wskaźnik 7. Liczba budynków wybudowanych przed 1970 r. do ogólnej liczby budynków.

W sferze przestrzennej cały teren gminy został także poddany analizie dotyczącej liczby budynków wybudowanych przez 1970 r., w odniesieniu do ogólnej liczby budynków na danym obszarze. Wskaźnik ten wyniósł dla całej gminy 72% i jest znacząco wyższy niż referencyjny wskaźnik dla całego województwa. Co ciekawe aż 9 spośród 23 analizowanych stref charakteryzuje się większym od średniej odsetkiem zabudowy wzniesionej przed 1970 rokiem.

Rysunek 20 Liczba osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym.

Najwyższe wartości analizowanej zmiennej przyjęły obszary na terenie miasta (1 i 3). Według analizowanych danych w 2012 roku współczynnik ten wynosił na danym obszarze 100%. Tak wysoki odsetek wynika z faktu, że analizowany obszar nr 1 znajduje się w ścisłym centrum (historyczne Stare Miasto) a obszar 3 charakteryzuje się klasyczną przedwojenną zabudową. Należy zauważyć, że nie zmienił się on w ostatnich trzech latach. Najniższy wskaźnik odsetka zabudowy sprzed 1970 roku występuje też na terenie miasta Debrzno, na terenie obszaru nr 6. Jest tak ze względu na fakt, że całe osiedle 35 – lecia powstało w latach siedemdziesiątych XX wieku.

Wskaźnik 8. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zielonych na 100 mieszkańców (w m²) – natężenie zjawiska.

Teren gminy charakteryzuje się dużym współczynnikiem obszarów podporządkowanych produkcji rolniczej. Ze względu na elementy historycznej zabudowy folwarcznej, dosyć

Delimitacja obszaru zdegradowanego

częstym elementem przestrzeni w poszczególnych miejscowościach są założenia parkowe lub ich pozostałości. W sferze środowiskowej do delimitacji obszarów zdegradowanych wykorzystano wskaźnik powierzchni ogólnodostępnych terenów zielonych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnia wartość dla gminy była relatywnie wysoka, bo na 100 jej mieszkańców przypadło ponad 10189 m² terenów zielonych. Najgorsza (najniższa wartość wskaźnika) charakteryzuje obszary miejskie położone najbliżej centrum oraz tzw. blokowiska i osiedla mieszkaniowe (obszary: 1,2 i 3).

Jednostka urbanistyczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (gospodarcza)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (przestrzenna)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (środowiskowa)
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób	Liczba budynków wybudowanych przed 1970 r. do ogólnej liczby budynków (wskaźnik procentowy).	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) – natężenie zjawiska			
Pomorskie (wskaźniki referencyjne)	11,6	42,3				
Średnia wartość dla gminy	3,99	72	10189,88			
Obszar 1	5,81	100	824,18	0	2,592	1,728
Obszar 2	3,33	71,67	8648,65	1,925	0	1,925
Obszar 3	7,14	100	2133,71	0	2,5545	1,703
Obszar 4	4,85	78,51	15144,51	0	1,865	0
Obszar 5	1,24	75	727,88	1,893	1,893	1,893
Obszar 6	1,25	0	675,02	2,037	0	3,0555
Boboszewo	1,22	66	5487,80	1,164	0	1,164
Buchowo	1,72	60	14827,59	1,29	0	0
Buka	4,94	71	9876,54	0	0	1,081
Cierznie	4,91	65	6696,43	0	0	1,224
Drozdowo	2,78	82	12500,00	1,072	1,072	0
Główna	0,76	90	15267,18	1,131	1,131	0
Grzymisław	3,07	60	15337,42	1,326	0	0
Myślęgoszycz	1,36	82	8181,82	1,22	1,22	1,22
Nowe Gronowo	5,80	50	7729,47	1,207	0	1,207
Prusinowo	0	80	40372,67	1,7415	1,161	0
Rozwory	4,31	50	12931,03	0	0	0

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Skowarnki	1,79	30	89285,71	1,168	0	0
Słupia	2,15	45	6682,58	1,419	0	0
Stare Gronowo	2,39	85	17580,87	1,711	1,711	0
Strzeżona	3,62	55	11627,91	1,387	0	0
Uniechów	3,37	65	18404,91	1,326	0	0
Uniechówek	1,74	60	20000,00	1,115	0	0

Tabela 10 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji - sfera gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa.

Sfera techniczna

Dwoma ostatnimi analizowanymi wskaźnikami były współczynniki mieszczące się w obszarze podsystemu technicznego. Pierwszym z nich była liczba obiektów komunalnych wymagających remontu. Zdecydowanie najwięcej takich obiektów znajduje się na terenie miasta. Największa ich liczba umiejscowiona jest na obszarze nr 1 (śródmieście, stare miasto) oraz obszarze nr 4. W przypadku 6 obszarów na terenie gminy zupełnie takie obiekty nie występują.

Drugim wskaźnikiem była liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków woj. Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną. Również w tym przypadku najwyższy wskaźnik charakteryzuje historyczne centrum Debrzna, na terenie którego znajdują się m. in. Pozostałości średniowiecznych murów obronnych. Należy zauważyć że cały układ architektoniczny tego obszaru objęty jest ścisłą ochroną konserwatorską. Na terenach wiejskich do rejestru wpisana są zabytki architektury sakralnej. Należy zaznaczyć, że tylko na terenie 7 obszarów występują jakiegokolwiek zabytki wpisane do rejestru.

Jednostka urbanistyczna	Sfera techniczna		
	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną.	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków woj. Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną.	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera techniczna)
Srednia wartość dla gminy	2,82	0,39	
Obszar 1	16	2	5,184
Obszar 2	0	0	0
Obszar 3	4	0	1,703
Obszar 4	12	0	1,865
Obszar 5	2	0	0

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Obszar 6	0	0	0
Boboszewo	2	0	0
Buchowo	6	0	1,29
Buka	0	0	0
Cierznie	1	2	1,836
Drozdowo	0	0	0
Główna	1	0	0
Grzymisław	6	0	1,326
Myśligoszcz	0	1	1,22
Nowe Gronowo	1	0	0
Prusinowo	1	1	1,161
Rozwory	2	0	0
Skowarnki	5	0	1,168
Słupia	0	1	1,419
Stare Gronowo	1	1	1,711
Strieczona	1	1	1,387
Uniechów	1	0	0
Uniechówek	2	0	0

Tabela 11. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji - sfera techniczna.

Granice obszaru zdegradowanego i obszaru przeznaczonego do rewitalizacji.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim także negatywnych zjawisk gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych lub technicznych. Każdorazowo należy jednak wziąć pod uwagę różnorodność porównywanych obszarów, ich często odmienny charakter, genezę powstania, liczbę ludności i wiele czynników, które determinują funkcjonowanie lokalnych społeczności.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w gminie Debrzno, wskazała w pierwszej kolejności, że koncentrują się one zwłaszcza na terenach wiejskich. Należy zauważyć, że rozłożenie wartości poszczególnych wskaźników pokazują niejednorodność obszarów oraz różne natężenia negatywnych zjawisk. Bezspornie duża część negatywnych zjawisk społecznych kumuluje się na terenach i w miejscowościach, które w przeszłości przynależały do Państwowych Gospodarstw Rolnych. Obszary te charakteryzują się dużym odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej oraz osób

Delimitacja obszaru zdegradowanego

długotrwanie bezrobotnych. Jak pokazują dane, kumulują się na ich terenie także problemy wychowawcze (problemy edukacyjne młodzieży) oraz dosyć duże natężenie przestępczości. Spośród analizowanych obszarów szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk społecznych charakteryzują się sołectwa: Boboszewo, Buchowo, Buka, Cierznie i Uniechówek. Warto zaznaczyć, że w przypadku sołectwa Buchowo w przypadku wszystkich pięciu analizowanych wskaźników w sferze społecznej ich wartości przekraczały średnią dla całej gminy. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku obszaru nr 1 na terenie miasta. Śródmieście okazało się obszarem o koncentracji wszystkich negatywnych zjawisk, które były analizowane w sferze społecznej. Należy zauważyć, że ich natężenie jest w tym przypadku mniejsze niż na niektórych terenach wiejskich, ale każdorazowo przekracza wartości średnie dla terenu gminy.

	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera społeczna)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (gospodarcza)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (przestrzenna)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (środowiskowa)	Wystandaryzowana wartość wskaźnika (sfera techniczna)	Suma wystandaryzowanych wskaźników
Obszar 1	9,504	0	2,592	1,728	5,184	19,008
Stare Gronowo	5,133	1,711	1,711	0	1,711	10,266
Buchowo	7,095	1,29	0	0	1,29	9,675
Obszar 3	1,703	0	2,5545	1,703	1,703	7,6635
Myśligoszcz	2,44	1,22	1,22	1,22	1,22	7,32
Obszar 6	2,037	2,037	0	3,0555	0	7,1295
Boboszewo	4,656	1,164	0	1,164	0	6,984
Cierznie	3,672	0	0	1,224	1,836	6,732
Uniechów	4,641	1,326	0	0	0	5,967
Skowarnki	3,504	1,168	0	0	1,168	5,84
Prusinowo	1,7415	1,7415	1,161	0	1,161	5,805
1Obszar 5	0	1,893	1,893	1,893	0	5,679
Główna	3,393	1,131	1,131	0	0	5,655
Obszar 4	1,865	0	1,865	0	1,865	5,595
Uniechówek	4,46	1,115	0	0	0	5,575
Grzymistaw	2,652	1,326	0	0	1,326	5,304
Buka	3,7835	0	0	1,081	0	4,8645
Nowe Gronowo	2,414	1,207	0	1,207	0	4,828
Rozwory	4,464	0	0	0	0	4,464
Obszar 2	0	1,925	0	1,925	0	3,85
Drozdowo	1,072	1,072	1,072	0	0	3,216
Słupia	0	1,419	0	0	1,419	2,838
Strieczona	0	1,387	0	0	1,387	2,774

Tabela 12. Suma wystandaryzowanych wskaźników.

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zagęszczenie problemów społecznych na terenie gminy jest szczególnie mocno widoczne po zastosowaniu standaryzowanych wskaźników dla każdego zjawiska (zawierających także współczynnik obrazujący liczbę mieszkańców) i zsumowaniu ich. Standaryzowane przedstawienie występowania negatywnych zjawisk pokazuje, że uwzględniając równomierne ich występowanie o umiarkowanym natężeniu oraz liczbę mieszkańców danego obszaru, trzeba uznać, że największe zagęszczenie problemów o charakterze społecznym można zaobserwować na terenie miasta w obszarze nr 1 (śródmieście Debrzna). Duże natężenie problemów można zauważyć także w sołectwie Buchowo, które mimo wielokrotnie mniejszej liczbie mieszkańców nadal charakteryzuje się bardzo wysokimi wskaźnikami obrazującymi różnorodne problemy o charakterze społecznym. Stosunkowo wysokie sumy wskaźników uzyskały także obszary takie jak: Stare Gronowo, Boboszewo, Uniechów i Rozwory.

Aby wyznaczyć obszar zdegradowany na terenie gminy należy obszar znajdujący się w stanie kryzysowym (z powodu koncentracji różnorodnych negatywnych zjawisk społecznych) niejako „skonfrontować” z problemami, które mogą ujawnić się w sferze przestrzennej, gospodarczej, technicznej lub środowiskowej. Upraszczając, na terenie zdegradowanym poza negatywnymi zjawiskami w sferze społecznej muszą występować wybrane zjawiska o innym charakterze.

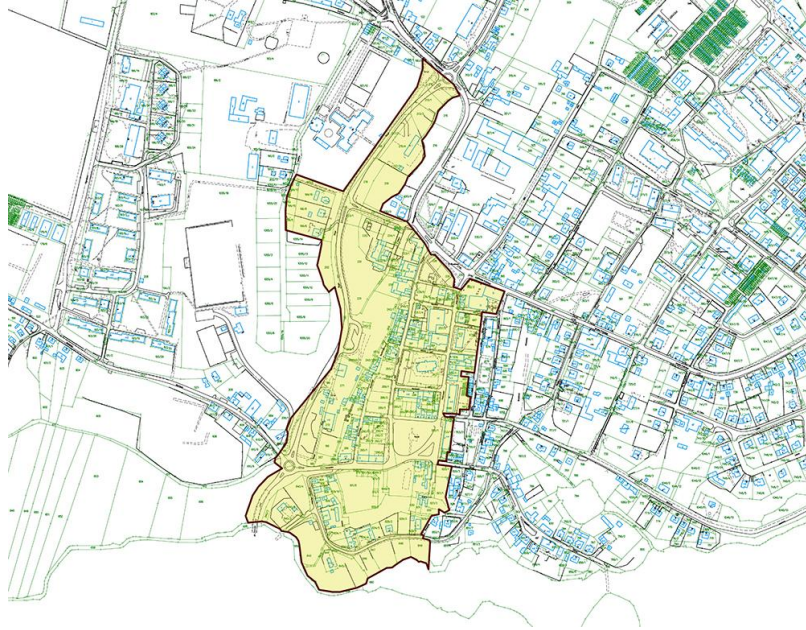
Jak już zaznaczono, delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Debrzno wykazała, że koncentrują się one zarówno na terenie miasta jak i na terenach wiejskich, a w szczególności na obszarze nr 1 (śródmieście miasta Debrzno) oraz w sołectwach: Buchowo, Stare Gronowo, Boboszewo i Uniechów. Ze względu na zdecydowanie większą skalę negatywnych zjawisk w sferze społecznej w strefie nr 1, obejmującej centrum miasta (co wynika z dużo większej liczby ludności niż na terenie wymienionych sołectw, dla tego obszaru przeprowadzono szczegółową analizę pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzennofunkcjonalnej oraz technicznej), która ujawniła, że:

- W sferze przestrzennej:
 - na terenie obszaru wszystkie budynki pochodzą sprzed 1970 roku a bardzo duża ich liczba jest w bardzo złym stanie technicznym
- W sferze technicznej:
 - zdecydowana większość obiektów komunalnych wymaga remontu (16 spośród 18 obiektów znajdujących się na terenie obszaru.
 - na terenie obszaru znajdują się najcenniejsze zabytki w gminie, do których należą: zespół średniowiecznych murów obronnych wraz z Basztą Czarownic oraz kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (z czym wiąże się konieczność ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych na utrzymanie tych obiektów w należytym stanie).
- W sferze środowiskowej:

Delimitacja obszaru zdegradowanego

- na terenie śródmieścia Debrzna jest jeden z najniższych współczynników dostępnych terenów zielonych przypadających na mieszkańca (zaledwie 824,18 m² /100 osób)

Należy bezsprzecznie stwierdzić, że w strefie nr 1 współwystępują problemy o charakterze społecznym i negatywne zjawiska w pozostałych sferach, tj. środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Istnieją zatem przesłanki umożliwiające uznanie tej przestrzeni miasta jako zdegradowanej.

Rysunek 21. Obszar zdegradowany na terenie gminy Debrzno.

Obszar nr 1 obejmujący stare miasto. Wskaźniki społeczne, środowiskowe, techniczne i przestrzenne, na podstawie których określono stopień degradacji, są dla tej strefy zdecydowanie wyższe niż dla pozostałych obszarów. Stara część miasta z rynkiem w centrum ma istotne znaczenie dla rozwoju całego miasta pod względem pełnionych funkcji publicznych i gospodarczych. W związku z powyższym to właśnie obszar nr 1 wskazuje się jako rejon najbardziej zdegradowany.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji.

Proces delimitacji pozwala na określenie obszaru, który charakteryzuje się szczególnie dużą intensyfikacją różnorodnych negatywnych zjawisk występujących przed wszystkim w sferze społecznej. Czynniki kryzysowe występujące na obszarze rewitalizacji są punktem wyjścia do pogłębionych analiz, których zadaniem było określenie mocnych stron obszaru, analizy otoczenia obszaru rewitalizacji oraz wskazania szans i potencjalnych zagrożeń występujących na tym terenie.

Po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego należy w jego obrębie wyznaczyć obszar rewitalizacji, na terenie którego prowadzone będą działania rewitalizacyjne. Należy zaznaczyć, że obszar ten nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy a liczba jego mieszkańców nie może przekroczyć niż 30% mieszkańców całej gminy.

Wybór obszaru rewitalizacji następuje w oparciu o dwie podstawowe przesłanki. Pierwsza wynika z dogłębnej analizy wskaźnikowej danego obszaru i jest po prostu stwierdzeniem szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z innymi problemami. Drugą przesłanką jest uznanie danego obszaru za szczególnie istotny dla rozwoju danej gminy. Znaczenie dla

rozwoju gminy oceniać można na różne sposoby. Generalnie chodzi przede wszystkim o jednoznaczne określenie, że istnieją przesłanki, które stanowią że dany obszar ma kluczowe znaczenie dla rozwoju lokalnego. Przesłanka ta powinna też wynikać z gminnych dokumentów strategicznych. Do wyznaczenia obszaru rewitalizacji można posłużyć się różnorodnymi analizami: ekonomicznymi, urbanistycznymi itp.

Na obszarze zdegradowanym zamieszkuje mniej niż 30 % mieszkańców gminy – dokładnie 763 czyli 6,8 % ogółu mieszkańców. Możliwe jest więc uznanie całego obszaru zdegradowanego jako obszar rewitalizacji (gdyż obszar zdegradowany nie przekraczał 20% powierzchni gminy i nie był zamieszkanym przez więcej niż 30% jej mieszkańców).

Obszar przeznaczony do rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, które współwystępuje wraz z problemami o charakterze *środowiskowym, przestrzennofunkcjonalnym oraz technicznym*.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Przebieg procesu pogłębionej analizy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji.

Przeprowadzenie dodatkowych analiz obszaru rewitalizacji zostało oparte na dwóch podstawowych założeniach. Pierwsze z nich zakładało, że punktem wyjścia wszelkich analiz powinna być dokładne przetworzenie danych zastanych (zestawień statystycznych, raportów, rejestrów, spisów itp.). Drugie założenie opierało się na przeświadczeniu, że jednym z najważniejszych form gromadzenia informacji o obszarze, jego potencjale, problemach i punkcie widzenia mieszkańców jest zaproszenie tych ostatnich do uczestnictwa w różnorodnych formach konsultacji społecznych.

Angażowanie się mieszkańców w różne obszary związane z funkcjonowaniem otaczającej ich przestrzeni jest zjawiskiem coraz częściej naturalnym i wynikającym z oddolnej potrzeby mieszkańców do bycia aktywnym podmiotem, mającym wpływ na kształtowanie miasta w którym funkcjonuje. Korzyści z różnych form konsultacji społecznych dostrzegają też coraz częściej samorządy, które już nie tylko informują o planach i podejmowanych inicjatywach, ale także „pytają” mieszkańców o ich zdaniem najlepsze rozwiązania. Nie bez znaczenia wydaje się fakt, że partycypacja mieszkańców w podejmowaniu decyzji jest formą długotrwałego dialogu, który przyczynia się też do swoistej legitymizacji podejmowanych działań. „Celem działań władz samorządowych powinno być budowanie miasta otwartego na dialog, w którym każdy ma poczucie bycia wysłuchanym. Partycypację miasta powinny postrzegać jako metodę zarządzania i codziennego działania na rzecz rozwoju. Zobowiązanie do uwzględnienia partycypacji oraz jej zakres powinny być usankcjonowane na poziomie miejskich dokumentów strategicznych”.⁹ Umożliwienie mieszkańcom realnego udziału w procesach decyzyjnych nie zawsze należy jednak do zadań łatwych. Często uczestnicy konsultacji nie dążą do fundamentalnej zasady partycypacyjnej jaką jest budowanie wspólnego poczucia odpowiedzialności za dobro wspólne, ale próbują „wymusić” rozwiązanie nie będące najlepsze dla większości a reprezentujące jedynie własne interesy.

Projektowanie procesu konsultacji społecznych dotyczących tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna przebiegało kilkietapowo. Głównym założeniem było stosowanie się do kilku podstawowych zasad, których zadaniem było sprawienie aby cały proces partycypacyjny nie był pozorny i realnie przyczynił się zdiagnozowania lokalnych problemów i wypracowania rozwiązań mających te problemy rozwiązać. Działania konsultacyjne miały za zadanie:

- zwiększyć świadomość i kompetencje mieszkańców w zakresie zagadnień związanych z procesami rewitalizacyjnymi;
- poprawić sposób identyfikacji lokalnych problemów poprzez zaangażowanie mieszkańców w proces decyzyjny

⁹ Krajowa Polityka Miejska 2023, Warszawa 2015, s. 33

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

- zwiększyć identyfikację z miejscem, poczucie odpowiedzialności za otoczenie i lokalną społeczność
- pogłębić wiedzę i zrozumienie przez mieszkańców uwarunkowań związanych z zarządzaniem miastem i przez to zwiększenie akceptacji dla planowanych działań rewitalizacyjnych
- zaangażowanie w proces konsultacyjny wszystkich grup wiekowych mieszkańców (także dzieci i seniorów).

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Działania partycypacyjne związane z tworzeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna zostały zaprojektowane tak aby następujące po sobie etapy konsultacji były naturalnym procesem. Głównym założeniem było takie planowanie działań, które pozwoli na wykorzystanie uzyskanej wiedzy w kolejnych etapach konsultacji. Punktem wyjścia stały się seminaria dla mieszkańców, których zadaniem było przekazanie jak najszerszej wiedzy o procesach rewitalizacyjnych, o planowanych działaniach konsultacyjnych. W skrócie pierwszy etap opierał się na informowaniu mieszkańców o tym jakie działania będą podejmowane. Drugim etapem było zaprojektowanie i przeprowadzenie badań społecznych, które swoim zasięgiem objęły całe miasto. Badania miały za zadanie dotarcie do jak największej liczby mieszkańców przy jednoczesnym zapewnieniu im anonimowości i swobody wypowiedzi. Zadaniem badań było identyfikowanie podstawowych problemów funkcjonujących w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Tematyka badań sondażowych dotyczyła najróżniejszych sfer funkcjonowania miasta. Konstrukcja próby badawczej, kwestionariusza oraz sposób realizacji badania pozwoliły na taką agregację danych, która umożliwiła terytorialne rozłożenie nasilenia poszczególnych problemów. Należy zaznaczyć, że proces badawczy był wtórny wobec przeprowadzonej wcześniej delimitacji obszaru zdegradowanego i w pewnym stopniu miał na celu potwierdzenie lub zanegowanie wyników analizy danych zastanych. Kolejnym etapem diagnostycznym były badania jakościowe, które zostały przeprowadzone na grupach fokusowych. Scenariusze wywiadów fokusowych zostały opracowane na podstawie wcześniej uzyskanych wyników badań sondażowych i dotyczyły konkretnych obszarów problemowych. Dobór respondentów do wywiadów został oparty o dobór proporcjonalny, umożliwiający uczestnictwo w tych swoistych panelach eksperckich przedstawicieli różnych środowisk. Kolejnym etapem działań partycypacyjnych stały się warsztaty i spotkania, w trakcie których prezentowane były konkretne wypracowane rozwiązania. Część z nich została specjalnie przeznaczona dla potencjalnych partnerów społecznych i podmiotów (firm,

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

stowarzyszeń, deweloperów), które w realny sposób mogą ingerować w przestrzeń miejską. Ostatecznym etapem konsultacji było konsultowanie projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna.

Bardzo ważnym czynnikiem, który usprawnił proces przeprowadzenia konsultacji

Rysunek 22. Proces konsultacji społecznych dot. Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna

społecznych oraz zdecydowanie rozszerzył ich zakres była realizacja projektu pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych w mieście Debrzno” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

W ramach dotacji sfinansowano m.in. szkolenia dla pracowników biorących udział w pisaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji, seminaria dla lokalnej społeczności, cykl warsztatów dla młodzieży, spotkania konsultacyjne dla mieszkańców, zlecono sporządzenie badań i analiz dotyczących obszaru miasta, przystąpiono do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru terenu zdegradowanego, sporządzono koncepcje zagospodarowania przestrzennego i wizualizacje oraz przeprowadzono działania promujące projekt.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Fotografia 3. Seminarium informacyjne dla mieszkańców organizowane w ramach projektu dot. opracowania programu rewitalizacji Debrzna w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

Fotografia 4. Konsultacje z przedstawicielami potencjalnych partnerów społecznych.¹⁰

¹⁰ Bardzo ważną rolę w procesie partycypacyjnym stanowiły spotkania konsultacyjne. Ich zadaniem było konsultowanie konkretnych problemów z mieszkańcami i przedstawicielami poszczególnych grup społecznych oraz „wypracowywanie” indywidualnych rozwiązań. Cykl spotkań konsultacyjnych był skierowany zarówno do

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Fotografia 5. Warsztaty artystyczne dla dzieci zorganizowane na obszarze zdegradowanym.¹¹

lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych, przedstawicieli instytucji publicznych, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz lokalnych grup nieformalnych.

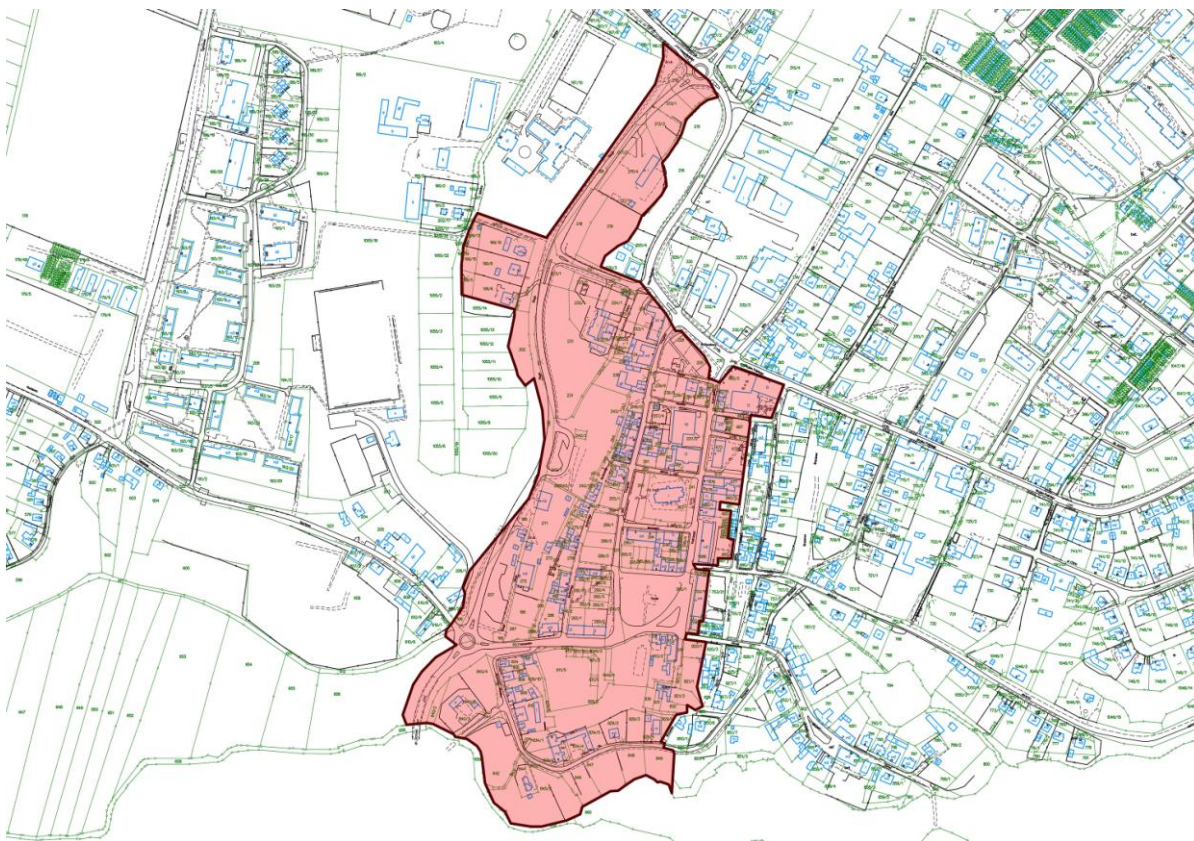
¹¹ Ważnym założeniem całego procesu partycypacyjnego było zaangażowanie w cykl działań konsultacyjnych wszystkich grup mieszkańców, którzy potencjalnie mogą być zainteresowani udziałem we współdecydowaniu. Aby analiza potrzeb mieszkańców, problemów obszaru zdegradowanego i potencjalnych rozwiązań lokalnych niedostatków była kompletna, bardzo ważną grupą biorącą udział w procesie konsultacji stały się dzieci oraz młodzież. Właśnie dla tych grup zorganizowany został cykl warsztatów, które miały za zadanie „zaproszenie” ich do wyrażenia swojej opinii na temat przestrzeni miejskiej, sposobu jej percepcji oraz próby jej projektowania przez zabawę. Pierwsze spotkanie było dużym plenerem artystycznym zorganizowanym w centralnym punkcie obszaru zdegradowanego, czyli na Rynku Starego Miasta. W trakcie tych warsztatów dzieci miały możliwość stworzenia wizji swojego wymarzonego centrum miasta poprzez namalowanie go na czterech kilkumetrowych ścianach.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Diagnoza obszaru przeznaczanego do rewitalizacji

Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany na terenie gminy Debrzno pokrywa się w całości z obszarem przeznaczonym do rewitalizacji. Obejmuje on centralną część miasta, która pokrywa się z historycznym centrum. Obszar ten ma łączną powierzchnię 16,9 ha co stanowi 2,14 % powierzchni miasta Debrzno i 0,071% powierzchni całej gminy Debrzno. Wg danych z roku 2015 obszar ten zamieszkuje 763 osoby co stanowi 14,97 % mieszkańców miasta i 6,8 % mieszkańców całej gminy. Co ciekawe, na przestrzeni lat 2012 -2015 liczba mieszkańców śródmieścia (obszaru rewitalizacji) nieznacznie wzrosła, bo w 2012 roku wynosiła 747 osób.

Rysunek 23 Obszar zdegradowany i obszar przeznaczony do rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji położony jest w południowej części miasta Debrzno. Obejmuje on swoim zasięgiem przede wszystkim historyczne centrum Debrzna. W dużej części pokrywa się on z obszarem, który w średniowiecznej historii miasta był terenem otoczonym fortyfikacjami. Wschodnia część wspomnianych murów obronnych zachowała się do dziś. Teren śródmieścia (bo tak zamiennie można określić obszar przeznaczony do rewitalizacji) w przeważającej części miał charakter zwartej zabudowy miejskiej. Niestety zniszczenia związane z II Wojną Światową sprawiły, że znaczna część zabudowy została zniszczona i w kolejnych dziesięcioleciach nie uległa odtworzeniu. Ze względu na pełnione przez dziesięciolecia funkcje, centrum Debrzna do dziś jest ważnym obszarem o charakterze

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

usługowym i handlowym. Jest tak przede wszystkim ze względu na umiejscowienie w jego obrębie targowiska miejskiego, ale także kilkudziesięciu sklepów, kawiarni, restauracji i firm usługowych. W porównaniu do innych części miasta bezsprzecznie obszar rewitalizacji wyróżnia się rozbudowaną sferą związaną z handlem. Atutem obszaru jest także dostęp do drogi wojewódzkiej nr 188 oraz przebiegająca ciągiem ul. Długiej nowa arteria komunikacyjna, która znacząco zmniejsza natężenie ruchu w centrum. Cały obszar ścisłego centrum objęty jest ochroną konserwatorską a ze względu na zachowane do dziś zabytki i bliskość Doliny Debrzynki stanowi teren atrakcyjny turystycznie.

Sfera społeczna

Degradacja społeczna obszarów miejskich jest niejednokrotnie związana z procesami o charakterze ekonomicznych, przestrzennym czy środowiskowym. Szczególnie odczuwalne często są różnorodne przekształcenia gospodarcze. Wiele z polskich miast przez lata borykało się z kosztami transformacji ustrojowej, zmian struktury ekonomicznej oraz przemian mentalnościowych i różnorodnych zawirowań związanych z silnymi ruchami migracyjnymi.

Jak obrazują to zestawienia zamieszczone w części delimitacyjnej, obszar przeznaczony do rewitalizacji wyróżnia się na tle innych obszarów stosunkowo dużymi problemami o charakterze społecznym. Ze względu na odniesienia do średnich wartości poszczególnych zjawisk w skali miasta za najistotniejsze problemy tego obszar trzeba uznać: relatywnie dużą liczbę osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, stosunkowo duży udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoką liczbę popełnianych przestępstw, dużą średnią wielkość wypłacanych zasiłków pomocowych oraz bardzo wysoki odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymującej promocji do kolejnych klas.

Tak jak cała gmina Debrzno, tak i obszar zdegradowany boryka się także z dużymi problemami demograficznymi, które objawiają się postępującą depopulacją oraz wysokimi wskaźnikami obciążenia demograficznego.

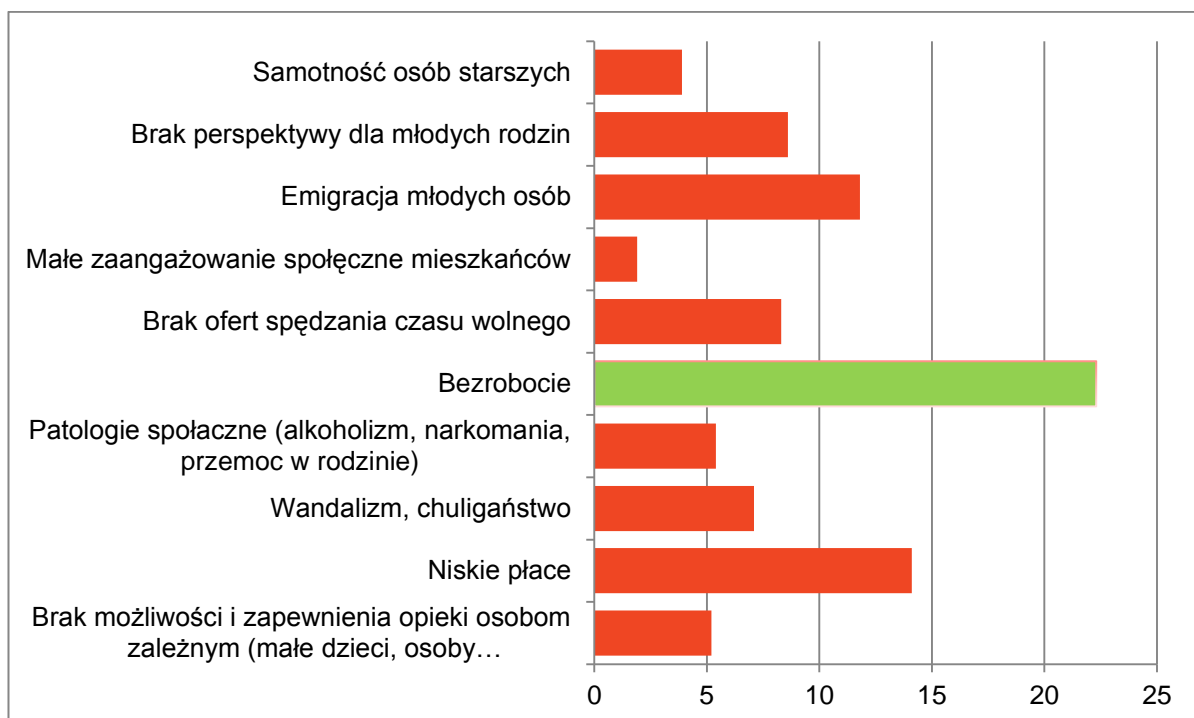
Bezrobocie na terenie obszaru rewitalizacji

Jak wskazują dane, na terenie obszaru rewitalizacji 7,5 % osób będących w wieku produkcyjnym nie posiada pracy. Jest to najwyższy wartość tego wskaźnika w odniesieniu do całego obszaru miasta. Bezrobocie na terenie śródmieścia jest też wyższe od średniego bezrobocia na terenie całej gminy, chociaż należy zauważyć, że niektóre tereny wiejskie charakteryzuje nierzadko odsetek osób bezrobotnych w przedziale 15 – 20%. Należy jednak zauważyć, że porównanie obszaru miasta i wybranych obszarów wiejskich obciążone jest dużym ryzykiem nadinterpretacji, ponieważ rozbieżności wynikające z liczby mieszkańców są czasami 4 lub 5 krotne.

Jak wskazują przeprowadzone na terenie Debrzna badania, problem bezrobocia na terenie miasta i gminy przez ostatnie kilkanaście lat urósł do ogromnej rangi, Chociaż dane statystyczne z ostatnich kilku lat pokazują, że odsetek osób bezrobotnych systematycznie

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

spada i nie stanowi już bardzo dużego obciążenia lokalnych społeczności, to wyniki badań dosyć jednoznacznie pokazują, że ponad 20% badanych uważa bezrobocie za jeden z największych problemów na terenie miasta.¹² Trzeba zaznaczyć, że wśród wszystkich wskazanych przez respondentów problemów społecznych bezrobocie było najczęstszym wskazaniem. Dane zagregowane dla poszczególnych obszarów na terenie miasta nie wykazują znaczących różnic i trendów. Co więcej odpowiedzi respondentów mieszkających na terenie obszaru przeznaczanego do rewitalizacji wykazują bardzo podobny rozkład. Jak obrazują to wyniki badań ankietowych oraz przeprowadzone wywiady fokusowe¹³ problem bezrobocia częściowo powiązany jest z niskimi płacami. Mieszkańcy biorący udział w badaniach jakościowych wielokrotnie podkreślali, że dużym problemem nie jest samo bezrobocie, ale relatywnie niskie zarobki i przez to bardzo mała atrakcyjność analizowanego obszaru.

Rysunek 24 Główne problemy społeczne mieszkańców miasta Debrzno. Opracowano na podstawie badań ilościowych mieszkańców Debrzno

¹² Raport z badań ilościowych i jakościowych mieszkańców Miasta Debrzno „Jakość życia oraz potrzeby społeczne mieszkańców w zakresie planów rewitalizacyjnych”.

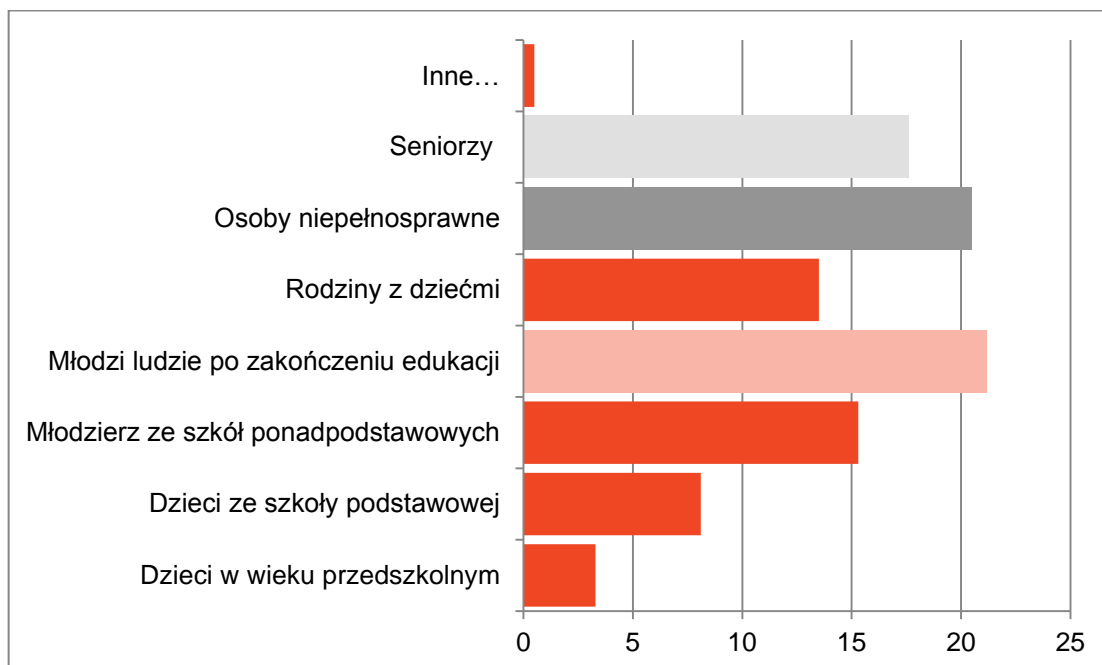
¹³ W trakcie badań przeprowadzonych na terenie Debrzno użyto dwóch metod badawczych. Pierwszą były ilościowe badania ankietowe na próbie kwotowej. Drugą były zogniskowane wywiady grupowe (fokusowe).

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Osoby korzystające z pomocy społecznej i osoby niepełnosprawne.

Jak pokazują zebrane dane, na terenie obszaru śródmieścia aż 165,55 osób na 1000 mieszkańców korzysta z pomocy społecznej. Choć na terenie gminy istnieją sołectwa, które mają wyższy wskaźnik, to w skali miasta Debrzno obszar rewitalizacji zdecydowanie się wyróżnia. Odsetek ten bezpośrednio związany jest z brakiem aktywności zawodowej części mieszkańców. Co interesujące na obszarze śródmieścia zamieszkuje 57 osób niepełnosprawnych, które równocześnie korzystają z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej. stanowi to aż 7,47 % wszystkich mieszkańców.

Kwestie związane z pomocą społeczną, aktywnością zawodową i niepełnosprawnością były kilkakrotnie poruszane w trakcie diagnozy obszaru. Zarówno badania prowadzone na terenie miasta jak i szereg spotkań konsultacyjnych pokazały, że bardzo ważnym elementem pożądanym przez mieszkańców zmian jest przede wszystkim dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych infrastruktury miejskiej. Co istotne jednym z najczęściej poruszanych problemów były braki miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego. W trakcie prowadzonych badań mieszkańcy mogli wskazać dla których grup tych miejsc brakuje najbardziej. Jedną z najliczniejszych były osoby niepełnosprawne (ponad 20% wskazań) oraz seniorzy (17,6%). Konsultacje ujawniły też, że formy spędzania czasu wolnego oraz przestrzeń dostosowana do tych zadań jest ważna także dla najmłodszego pokolenia. Co ciekawe zestawienie tego faktu z problemami edukacyjnymi (które ujawniły analizy przeprowadzone na poziomie delimitacji), pokazuje że brak oferty spędzania czasu wolnego wpływa na degradację więzi społecznych i często pogłębiające się problemy wychowawcze.

Rysunek 25 Dla kogo brakuje oferty i miejsc spędzania czasu wolnego ?.

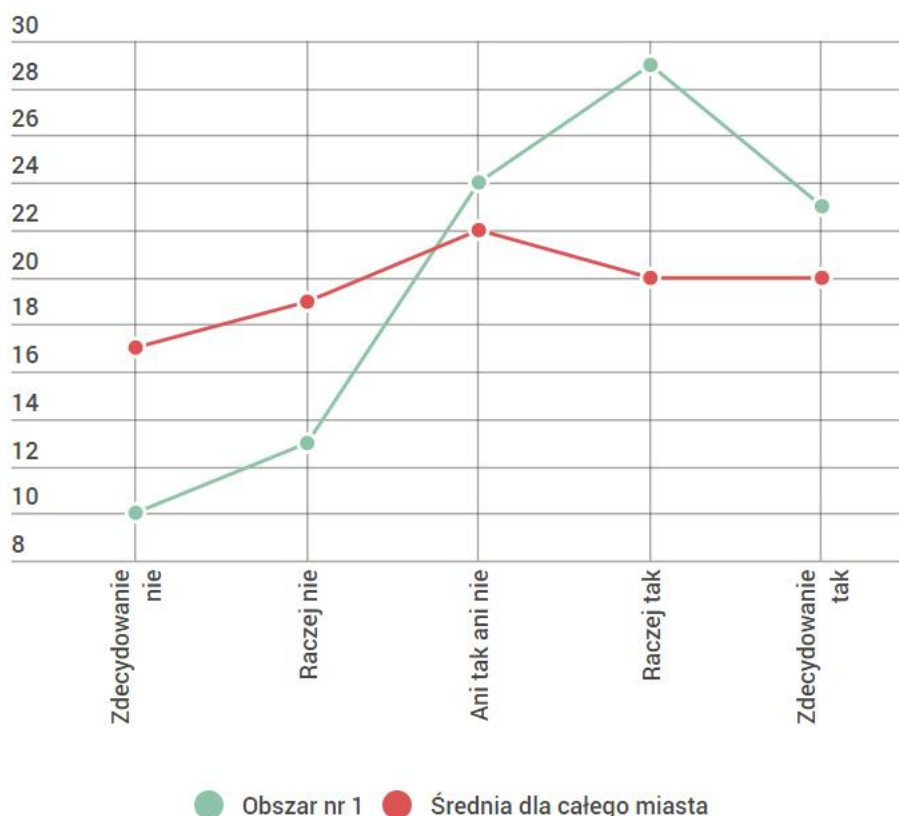
Problemy komunikacyjne dotyczące seniorów i osoby niepełnosprawne, brak wsparcia dla rodzin i młodzieży szkolnej powoduje, że negatywne zjawiska na terenie śródmieścia

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

ulegają pogłębieniu. Szczególnie ważną kwestią poruszaną w wywiadach był brak form spędzania czasu wolnego oraz postępująca alienacja osób starszych.

Przestępczość na obszarze rewitalizacji.

Analizowany obszar charakteryzuje się stosunkowo wysokim odsetkiem popełnianych przestępstw. Liczba przestępstw popełnianych na 1000 mieszkańców wynosi 18,8. To drugi najwyższy wynik na terenie miasta i jeden z najwyższych na terenie gminy. Problem ten jest o tyle poważny, że liczba popełnianych przestępstw nie odzwierciedla w całości skali negatywnego zjawiska. Część incydentów ma bowiem charakter wykroczeń i nie jest rejestrowana jako przestępstwo. Bardzo dobrze obrazują to sygnały docierające do Urzędu Miasta i Gminy Debrzno. Ostatnie lata przyniosły tylko nasilenie się tego zjawiska. Skalę problemu pokazują też wyniki prowadzonych na terenie Debrzno badań. Pytanie dotyczące umiejscowienia największych zakłóceń ciszy nocnej na terenie Debrzno pokazuje, że ich terytorialna alokacja odpowiada nasileniu się tego zjawiska na terenie śródmieścia (w odniesieniu do średniej miasta).

Rysunek 26. Zakłócenia porządku (ciszy nocnej) na terenie obszaru rewitalizacji w odniesieniu do danych dla miasta Debrzno.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Niski poziom kapitału społecznego.

Analizowanie różnych obszarów funkcjonowania lokalnych społeczności pokazuje że są wskaźniki, które można śmiało uznać za trudne do zmierzenia. Bezsprzecznie jednym z nich jest kwestia pomiaru kapitału społecznego. Oczywiście można przyjąć, że wskaźnikami obrazującymi go będzie szeroko pojęta aktywności mieszkańców, którą obrazuje liczba organizacji pozarządowych czy aktywność mieszkańców w życiu publicznym, ale nie są to wskaźniki do końca miarodajne.

Duża aktywność społeczna jest przeważnie domeną małych społeczności. Większa odpowiedzialność za swoje otoczenie, bezpośredni kontakt mieszkańców, wyższy stopień integracji mieszkańców. Jednym z objawów wysokiego kapitału społecznego może być wygląd danych miejscowości lub obszarów, w tym estetyka przestrzeni publicznych i mieszkalnych, stan obejść i podwórek, stopień uporządkowania przestrzeni wspólnych. Ważne jest też zaangażowanie w zmiany otaczającej przestrzeni oraz uczestnictwo w przedsięwzięciach społecznych i kulturalnych. Analizując te wskaźniki należy szukać źródła informacji zwłaszcza w spotkaniach konsultacyjnych i badaniach jakościowych. Zarówno spotkania warsztatowe, jak i analiza wywiadów grupowych pokazuje jednoznacznie, że zdecydowanie wyższy poziom kapitału społecznego występuje na wsiach a miasto charakteryzuje się problemami niskiego kapitału. Jego podniesienie powinno być jednym z podstawowych zadań rewitalizacyjnych.

Umacnianie kapitału społecznego powinno opierać się poprzez organizację działań podnoszących kompetencje społeczne, zawodowe i integrujące społeczności lokalne. Jak pokazują badania i wywiady, stopień zaangażowania w tego typu działania jest jednaj w śródmieściu bardzo mały. Konieczne jest więc stworzenie nowej, ciekawej oferty, skierowanej do mieszkańców, a w szczególności do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: seniorów, bezrobotnych, młodzieży. Konieczne są również inicjatywy kształtujące tożsamość lokalną, odpowiedzialność za swoje otoczenie i poczucie współodpowiedzialności. Ważnym elementem działań rewitalizacyjnych powinna być swoista praca u podstaw, której celem będzie edukowanie szczególnie młodego pokolenia, które powinno posiadać potencjał do rozwoju własnych kompetencji społecznych.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ ORAZ TECHNICZNA

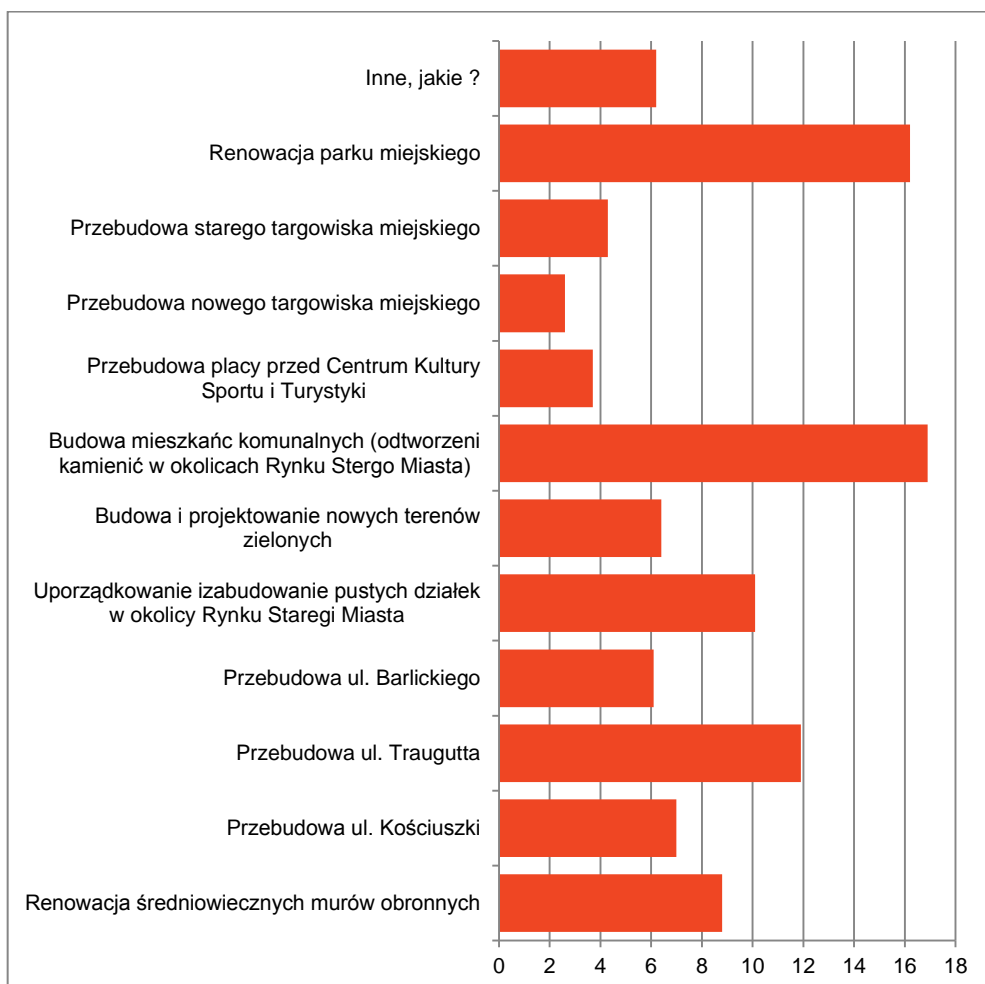
Jednym z najważniejszych negatywnych zjawisk występujących na terenie śródmieścia Debrzna jest postępująca degradacja przestrzenno – funkcjonalna oraz ogólny zły stan techniczny obiektów mieszkalnych (nie tylko komunalnych). Analiza danych pokazuje, że głównym problemem jest w tym przypadku po pierwsze brak spójnego planu zagospodarowania śródmieścia ale także ogólna niska estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznych oraz prywatnych.

Debrzno zwłaszcza w obszarze śródmieścia charakteryzuje się dużym stopniem degradacji przestrzeni i jej niską jakością, która wynika zarówno z nieuporządkowaniem struktury przestrzennej, jak i małej dbałości mieszkańców. Na terenie śródmieścia powszechnym wrażeniem jest brak ładu przestrzennego, brak uporządkowania podwórek, mała liczba miejsc parkingowych, niezagospodarowane otoczenia obiektów, brak miejsc rekreacyjnych, bardzo zły stan techniczny dróg, oraz wieloletnie zaniedbania w kwestii renowacji istniejących zabytków. Stan ten potwierdziła wizja terenowa dokumentacja zdjęciowa), która ujawniła też poważne zachwianie ładu przestrzennego poprzez dużą liczbę budynków gospodarczych, garaży, ogródków i szopek, które niejednokrotnie stanowią różne formy obiektów wybudowanych samowolnie.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Poważnym problemem na terenie śródmieścia jest także bardzo duża liczba niezabudowanych działek przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową lub usługową. Łączna ich liczba na obszarze rewitalizacji wynosi aż 33. Co interesujące, właścicielem większości z nich są osoby prywatne.

Kolejnym problemem w sferze funkcjonalnej jest najwyższa w skali całej gminy liczba budynków komunalnych wymagających remontu (wg danych wykorzystanych do delimitacji aż 16 spośród 18). Dane te stają się jeszcze bardziej sugestywne w zestawieniu z faktem, że cała zabudowa śródmieścia pochodzi sprzed 1970 roku. Pokazuje to całkowity brak aktywności zarówno prywatnych inwestorów i deweloperów jak i brak rozwoju zabudowy komunalnej. Miasto i Gmina Debrzno powinna więc realizować komplementarne działania, związane z poprawą stanu technicznego dróg i chodników oraz poprawą stanu technicznego obiektów będących w jej zarządzie. Niezbędne wydają się też działania mające na celu zwiększenie liczby dostępnych mieszkań komunalnych, odtworzenia części zabudowy oraz renowacji istniejących zabytków.

Rysunek 27 proponowane przez mieszkańców zadania inwestycyjne zlokalizowane w centrum Debrzno

Większość tych kwestii znajduje odzwierciedlenie w wynikach przeprowadzonych badań. Co szczególnie istotne większość uczestników wywiadów grupowych podkreślała, że

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

budowa mieszkań komunalnych powinna być połączona z odtwarzaniem zabudowy okolic Rynku Starego Miasta.

Degradację przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną obszaru centrum miasta obrazuje poniższa dokumentacja fotograficzna.

Zdjęcie 6 Ciąg ulicy Barlickiego (oficyny budynków mieszkalnych i pozostałości średniowiecznych murów obronnych)

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Zdjęcie 7 Nieuporządkowana zabudowa przy ul. Barlickiego/Harcerskiej. Budynki gospodarcze w sąsiedztwie średniowiecznych murów obronnych

Zdjęcie 8 Niezabudowane działki w okolicach Rynku Starego Miasta (ul. Traugutta)

Holistyczna ocena badań ilościowych i jakościowych.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Populacja Debrzna reprezentuje dwie bardzo skrajne postawy wobec oczekiwań i poziomu zadowolenia z życia w mieście. Z jednej strony badani oceniają poziom integracji, jakość relacji społecznych oraz aktywność mieszkańców względem społeczności jako wysoki, z drugiej zaś istnieje grupa ludzi o przeciwstawnych poglądach. Podział ten prowadzi do dość dużej polaryzacji postrzegania jakości życia w mieście.

Ze względu na podział mieszkańców na wybrane grupy społeczne, najgorzej, względem perspektyw, oceniona została grupa młodych ludzi kończących edukację oraz młodych rodzin. To te grupy najprawdopodobniej najliczniej będą migrowały poza miasto w poszukiwaniu lepszych warunków życia. Mieszkańcy w tej materii wskazują małe perspektywy zawodowe, niskie płace, brak mieszkań i przestrzeni do rozwoju zawodowego.

Mieszkańcy zwracają uwagę na ogólne bezrobocie i niskie płace, choć w zestawieniu z danymi uzyskanymi podczas wywiadów fokusowych, można poczynić o wiele bardziej złożone implikacje. Z badań wynika bowiem, że ofert pracy jest wystarczająco dużo, jednak brakuje chętnych. Może to być spowodowane większymi oczekiwaniami finansowymi (tu wskazania niskich płac) lub brakiem zainteresowania pracą ze względu na dostępność i wysokość świadczeń pomocowych (w tym zasiłki, a także pomoc z programu 500+).

Jednym z istotniejszych problemów w zakresie infrastruktury to stan dróg i chodników, czyli infrastruktury komunikacyjnej. Tu mieszkańcy zwrócili także uwagę na potrzebę zwiększania liczby udogodnień dla osób niepełnosprawnych oraz wózków dziecięcych. Mieszkańcy zwracają także uwagę na potrzebę zwiększenia liczby miejsc zacienionych, przestrzeni rekreacyjnych oraz elementów małej architektury w przestrzeni miejskiej, z uwzględnieniem potrzeby utrzymania kameralnego klimatu tejże przestrzeni. Zaznaczają jednak, że istnieje realna potrzeba wprowadzenia monitoringu miejskiego zabezpieczającego dobro wspólne. Istnieje także potrzeba zwiększenia liczby ścieżek rowerowych w miejscowości.

Istotnym problemem wpływającym negatywnie na jakość życia jest kwestia komunikacji Debrzna z innymi ośrodkami urbanistycznymi. W szczególności z miastami, do których mieszkańcy jeżdżą się leczyć, ze względu na własną słabo rozwiniętą pomoc specjalistyczną (brak lekarzy innych specjalistów w miejscowości, w tym także uboga oferta świadczeń realizowanych z Narodowego Funduszu Zdrowia). Problem komunikacyjny dotyczy także dostępu do transportu kolejowego.

Pomimo znaczących potrzeb mieszkańców zmiany na przestrzeni ostatnich lat zostały przez respondentów ocenione raczej pozytywnie, co oznacza, że dostrzega się w miejscowości postęp w zakresie rozbudowy infrastruktury. Do głębszej analizy pozostaje kwestia, w jak dużym stopniu postrzegane zmiany wynikają z badania starzejącej się populacji, mającej duże możliwości i skalę porównawczą postępu z czasami stagnacji przed transformacją ustrojową, a także stagnacji bezpośrednio po jej przeprowadzeniu (na terenach wiejskich).

Na szczególną uwagę zasługuje także stan demograficzny miejscowości, w tym liczba osób niepracujących względem pracujących (wysoki wskaźnik ludzi w wieku poprodukcyjnym). Na obszarze miasta widoczny jest również niewielki poziom przedsiębiorczości. Niewielki odsetek respondentów utrzymuje się z pracy na własny rachunek. Częściowo wyniki te

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

znajdują odzwierciedlenie w dostępnych danych statystycznych¹⁴. Starzejące się społeczeństwo miasta może już w niedalekiej perspektywie stanowić poważny problem demograficzny, a odpływ młodych spotęguje negatywne skutki tego procesu. Mieszkańcy zwracają także uwagę na potrzebę budowy placówki specjalistyczno-opiekuńczej dla osób starszych. Niebawem znaczna część tychże osób może potrzebować pomocy właśnie takiej instytucji.

ANALIZA SWOT

Najistotniejsze atuty (mocne strony) obszaru rewitalizacji

1. Centrum usługowe miasta i gminy, na którym zlokalizowane są istotne dla rozwoju lokalnego instytucje publiczne, których potencjał może zostać wykorzystany do zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.
2. Pełnienie przez obszar funkcji wizerunkowych. Dzięki koncentracji obiektów ważnych dla historii miasta, zachowany częściowo historyczny układ urbanistyczny, wraz z zabytkami.
3. Koncentracja na obszarze rewitalizacji dużej liczby punktów usługowych oraz szeregu działalności gospodarczych..
4. Lokalizacja na obszarze rewitalizacji kilku ważnych instytucji takich jak Centrum Kultury Sportu i Turystyki, Biblioteki Miejskiej, Urzędu Miasta i Gminy Debrzno, punktu informacji turystycznej i zarazem lokalnego muzeum usytuowanego w tzw. Baszcie Czarownic.

Największe problemy (słabe strony) obszaru rewitalizacji

1. Znaczna koncentracja problemów społecznych, w tym ubóstwa, długotrwałego bezrobocia oraz przestępczości, bardzo niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni), relatywnie dużej skali niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa.
2. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna, związana m. in. ze złym stanem technicznym obiektów mieszkalnych, podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg, brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej, dużych emisji – co wpływa na negatywny obraz przestrzeni śródmiejskiej.
 4. Duża liczba niezabudowanych działek w śródmieściu, które w większości znajdują się w rękach prywatnych, brak jednolitej strategii zabudowy śródmieścia oraz duża liczba samowolnie wybudowanych budynków gospodarczych (garaże, szopy itp.)
 5. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru, na którą składają się:
brak miejsc integracji społecznej, brak miejsc oferujących sposoby spędzania czasu oraz wsparcia do rodzin, osób niepełnosprawnych oraz seniorów,

¹⁴ Bank Danych Lokalnych GUS.

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

Najistotniejsze szanse dla obszaru rewitalizacji:

1. Możliwość wykorzystania zaplecza instytucjonalnego (biblioteka, Centrum Kultury, Sportu i Turystyki) do poszerzania oferty usług społecznych i kulturalnych (wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w zakresie edukacji, kultury oraz rozrywki, które pozytywnie wpływać będzie na zmniejszanie skali negatywnych zjawisk społecznych).
2. Możliwość wykorzystania potencjału historycznego centrum miasta oraz do kształtowania funkcji reprezentacyjnej oraz turystycznej (w tym przyciąganie inwestycji na obszar rewitalizacji, w szczególności w sferze usług na rzecz ludności, w tym usług wzmacniających potencjał turystyczny).
3. Powiązanie funkcjonalno-przestrzenne centrum miasta z otoczeniem (m. in. przebieg drogi wojewódzkiej), w tym pełnienie przez centrum ważnych funkcji usługowych a zwłaszcza handlowych.
4. Zaangażowanie w proces rewitalizacji podmiotów prywatnych (wspólnot mieszkaniowych, właścicieli obiektów mieszkalnych, usługowych, przedsiębiorców) oraz mieszkańców – zwłaszcza w podnoszenie stanu technicznego tych obiektów oraz ogólnej estetyki.

Najważniejsze zagrożenia dla obszaru rewitalizacji:

1. Zbyt małe środki finansowe, w odniesieniu do skali potrzeb związanych z działaniami rewitalizacyjnymi, związane z ograniczoną dostępnością funduszy zewnętrznych oraz niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta.
2. Niska świadomość mieszkańców, w szczególności w kwestii dot. estetyki, zadbania o części wspólne – co wskazuje na niski poziom kapitału społecznego.
3. Mała aktywność mieszkańców wynikająca częściowo z wieloletnich zaniedbań w zakresie dbałości o kształt przestrzeni miejskiej oraz jakości usług społecznych.
4. Bardzo mała konkurencyjność lokalnego rynku pracy i związane z tym negatywne procesy takie jak ciągły odpływ liczby mieszkańców i postępująca emigracja ekonomiczna

Syntetyczne ujęcie diagnozy obszaru zdegradowanego

Jak pokazują zarówno przeprowadzone badania jak i szereg spotkań konsultacyjnych część wskazanych przez mieszkańców problemów o charakterze społecznym i gospodarczym ma charakter aterytorialny i nie jest związana tylko i wyłącznie z obszarem śródmieścia Debrzna. O ile identyfikacja problemów w sferze przestrzennej nie nastrocza większych trudności z ich umiejscowieniem, to problemy społeczne i ekonomiczne w przypadku tak małych ośrodków miejskich nie zawsze mogą ulegać podziałom o charakterze przestrzennym. Nie oznacza to oczywiście, że problemy te nie występują, ale bardzo często są one charakterystyczne np. dla całego miasta. Proces delimitacji obszaru

Diagnoza obszaru rewitalizacji – analiza zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych

zdegradowanego wskazał jednak, że nasilenie pewnych zjawisk może mieć związek z konkretną przestrzenią. Przeprowadzony proces diagnostyczny i partycypacyjny pozwolił zidentyfikować problemy na terenie rewitalizacji, których odkrycie nie byłoby możliwe w oparciu tylko i wyłącznie o wskaźniki statystyczne. Analizując występowanie na obszarze rewitalizacji różnorodnych zjawisk kryzysowych oraz mając na uwadze wewnętrzny potencjał rozwojowy obszaru w trakcie przeprowadzonych analiz statystycznych oraz konsultacji społecznych zwrócono uwagę na szereg problemów występujących na obszarze rewitalizacji:

- wysoka przestępczość na terenie przeznaczonym do rewitalizacji
- częste incydenty związane z zakłócaniem porządku publicznego na terenie śródmieścia
- bardzo mała liczba miejsc spędzania czasu wolnego (brak placów zabaw, skwerów itp.)
- bardzo zły stan techniczny większości obiektów zabytkowych
- zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej położonych na terenie śródmieścia
- zły stan infrastruktury drogowej
- duża liczba niezagospodarowanych działek przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową
- brak spójnej koncepcji zabudowy śródmieścia
- Brak obiektów przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych, seniorów oraz rodzin
- Zbyt mała liczba mieszkań komunalnych
- Zbyt mała liczba potencjalnych lokali usługowych
- Niedostatecznie rozwinięta oferta usług społecznych dla mieszkańców obszaru
- Niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i rekreacyjna dla mieszkańców obszaru
- Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej
- Niski poziom kapitału społecznego
- - Brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi.
- Brak odpowiedzialności mieszkańców za otaczającą ich przestrzeń
- Degradacja przestrzenno- funkcjonalna oraz techniczna. (Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych)
- Niska aktywność ekonomiczna części mieszkańców
- Mała liczba wydarzeń kulturalnych w śródmieściu

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

Wizja rewitalizacji obszarów zdegradowanych Debrzna

Głównym efektem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Debrzno na lata 2017–2022 jest ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych występujących w różnych sferach (zwłaszcza zaś problemów społecznych i przestrzennych) oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom wieloletnich procesów degradacyjnych. Cała wizja procesu rewitalizacji oparta jest o pięć głównych założeń:

1. **Śródmieście Debrzna jako obszar bezpieczny i przyjazny mieszkańcom**
2. **Śródmieście Debrzna jako obszar o dużej dostępności i wysokiej jakości usług publicznych**
3. **Śródmieście Debrzna jako obszar charakteryzujący się rozbudowaną przestrzenią do rozwoju handlu oraz wysokiej jakości zasobami mieszkaniowymi**
4. **Śródmieście jako obszar stwarzający dobre warunki rozwojowe dla przedsiębiorców**
5. **Śródmieście Debrzna jako obszar o wysokiej estetyce przestrzeni miejskiej oraz obszar bogaty w lokalne zasoby historyczne i kulturowe**

Cele strategiczne i operacyjne

Niniejsza część Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna zawiera wszystkie cele programu rewitalizacji. Zaczynając od poziomu najbardziej ogólnego, czyli celu głównego a kończąc na celach strategicznych i szczegółowych, które odnoszą się do poszczególnych obszarów problemowych.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU REWITALIZACJI

OGRANICZENIE SKALI WYSTĘPOWANIA NEGATYWNYCH ZJAWISK I PROCESÓW NA OBSZARZE ŚRÓDMIEŚCIA DEBRZNA ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ CAŁEGO MIASTA POPRZEZ WZMOCNIENIE POTENCJAŁU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO.

CEL STRATEGICZNY 1

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW DEBRZNA POPRZEZ PRZECIWDZIAŁANIE NEGATYWNYM ZJAWISKOM SPOŁECZNYM NA OBSZARZE REWITALIZACJI, PROMOCJĘ WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO I POPRAWĘ DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

Cel szczegółowy 1.1

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

Przeciwdziałanie procesom wykluczenia społecznego

Kierunek działań 1.1.1.

Integracja międzypokoleniowa seniorów

Kierunek działań 1.1.2

Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa mieszkańców

Kierunki działań 1.1.3.

Wspierania działań związanych z ekonomią społeczną

Cel szczegółowy 1.2

Rozwój usług publicznych na obszarze zdegradowanym

Cel szczegółowy 1.2.1

Rozwój oferty usług edukacyjnych

Kierunek działań 1.2.2.

Rozwój oferty usług kulturalnych

Kierunek działań 1.2.3

Rozwój oferty usług rekreacyjnych

Cel szczegółowy 1.3

Animacja procesów integracyjnych oraz wsparcie oddolnej aktywności mieszkańców

Kierunek działań 1.3.1

Wspieranie i stymulowanie oddolnych inicjatyw społecznych

Kierunek działań 1.3.2.

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

Rozwój narzędzi partycypacyjnych dla mieszkańców

Cel szczegółowy 1.4

Poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców

Kierunek działań 1.4.1

Wspieranie i realizacja programów profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa

Kierunek działań 1.4.2.

Rozbudowa systemu monitoringu centrum miasta

CEL STRATEGICZNY 2

Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.

Cel szczegółowy 2.1

Kształtowanie przestrzeni wspólnych służących mieszkańcom

Kierunek działań 2.1.1.

Rozbudowa i poprawa estetyki terenów zielonych

Kierunek działań 2.1.2

Renowacja oficyn, podwórek i budynków gospodarczych

Kierunek działań 2.1.3

Poprawa stanu i estetyki przestrzeni publicznych

Kierunek działań 2.1.4

Rozwój przestrzeni rekreacyjnych

Cel szczegółowy 2.2

Ochrona i aktywne wykorzystanie lokalnych zasobów o charakterze kulturowym i historycznym

Kierunek działań 2.2.1.

Ochrona i renowacja obiektów zabytkowych i istotnych ze względu na historię miasta

Kierunek działań 2.2.2

Organizacja na terenie śródmieścia wydarzeń mających na celu podkreślanie lokalnych zasobów kulturowych

Kierunek działań 2.2.3

Oznakowanie zabytków architektonicznych oraz historycznych miejsc na terenie miasta

Kierunek działań 2.2.4

Podjęcie działań mających na celu odtwarzanie historycznego układu tkanki miejskiej na terenie śródmieścia

Cel szczegółowy 2.3

Rozwój infrastruktury technicznej służącej mieszkańcom

Kierunek działań 2.3.1.

Poprawa stanu infrastruktury drogowej

Kierunek działań 2.3.2

Poprawa stanu oświetlenia

Kierunek działań 2.3.3

Poprawa stanu infrastruktury komunalnej

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

Cel szczegółowy 2.4

Racjonalny rozwój przestrzeni miejskiej oraz jej funkcji społecznych i usługowych

Kierunek działań 2.4.1

Budowa nowych budynków zawierających mieszkania komunalne

Kierunek działań 2.4.2

Budowa nowych budynków przeznaczonych na cele handlowe i usługowe

Kierunek działań 2.4.3

Adaptacja i renowacja zdegradowanych obiektów oraz przeznaczenie ich na cele społeczne

Cel szczegółowy 2.5

Rozwój infrastruktury społecznej oraz jej dopasowanie do potrzeb mieszkańców

Kierunek działań 2.5.1

Rozwój infrastruktury kulturalnej

Kierunek działań 2.5.2

Rozwój infrastruktury pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia

Kierunek działań 2.5.3

Rozwój infrastruktury opiekuńczej dedykowanej dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych

Kierunek działań 2.5.4

Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

Cel Strategiczny 3

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze zdegradowanym.

Cel szczegółowy 3.1

Przystosowanie przestrzeni miejskiej do funkcji handlowych i usługowych

Kierunek działań 3.1.1.

Przystosowanie części śródmieścia do pełnienia funkcji targowych

Kierunek działań 3.1.2

Rozwój przestrzeni handlowych i usługowych

Cel szczegółowy 3.2

Tworzenie nowych miejsc pracy, stymulowanie aktywności zawodowej mieszkańców oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Kierunek działań 3.2.1.

Tworzenie warunków do zwiększania aktywności zawodowej mieszkańców

Kierunek działań 3.2.2

Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenie przestrzeni przeznaczonej dla startup-ów i mikroprzedsiębiorstw.

Kierunek działań 3.2.3

Likwidowanie barier komunikacyjnych utrudniających aktywność zawodową

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

Cel Strategiczny 4

Dbłość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego.

Cel szczegółowy 4.1

Tworzenie nowej oferty turystycznej

Kierunek działań 4.1.1.

Wykorzystanie obiektów historycznych w celu podniesienia atrakcyjności turystycznej miasta

Kierunek działań 4.1.2

Stworzenie produktu turystycznego w oparciu o „historię miejsca”

Kierunek działań 4.1.3

Podjęcie działań mających na celu wykorzystanie oferty lokalnych przedsiębiorców do budowania oferty turystycznej.

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

Charakterystyka planowanych działań

Określenie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji jest jedynie wstępem do podjęcia decyzji o realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poniżej zamieszczony został zestaw planowanych przedsięwzięć, które podzielono na przedsięwzięcia mieszczące się w zakresie podstawowym dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz przedsięwzięcia o charakterze uzupełniającym. Należy zauważyć, że zarówno zadania kluczowe jak i uzupełniające tworzą swoistą całość i stanowią komplementarne spojrzenie na różnorodne obszary problemowe.

NAZWA OBSZARU								
Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie? Rezultat bezpośredni	Zakres czasowy i realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa	Lokalizacja/miejsce prowadzenia projektu	Sposób oceny i mierzenia rezultatów
ZAKRES PODSTAWOWY A								
A1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą.	Zadanie obejmuje: prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane mające na celu adaptację budynku na centrum usług społecznych, prace budowlane, renowacyjne i restauratorskie murów obronnych i zagospodarowanie przestrzeni przylegającej. Szczegółowy zakres prac będzie wynikał z projektu budowlanego. Ze względu na bardzo zły stan techniczny może się okazać, że budynek i przylegające mury obronne przeznaczone będą albo	Miasto i Gmina Debrzno	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru. - Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej - Brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi. 	8.2017-10.2019	1.100.000,00 zł - Środki Unijne - Środki własne Miasta i Gminy Debrzno	Organizacje pozarządowe – wsparcie konsultacyjne	Obszar zdegradowany	Protokół odbioru zrealizowanej inwestycji- rezultatem będzie w pełni wyposażony i dostosowany do pełnienia funkcji placówki wsparcia dziennego budynek

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

	do renowacji, remontu albo do częściowej lub całkowitej rozbiórki i odbudowy. W ramach zadania przewiduje się wyposażenie budynku do pełnienia funkcji Centrum Usług Społecznych.							
A.2 Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury	Kompleksowe uporządkowanie i zagospodarowanie terenu znajdującego się przy wlocie ulicy Barlickiego (od ulicy Traugutta – działka nr 246/2). Zakres prac: odnowa terenu zieleni, montaż ławek, elementów architektury rekreacyjnej, plac zabaw dla dzieci.	Miasto i Gmina Debrzno	- Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna. (Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych)	8.2017-10.2019	100.000,00 zł - Środki Unijne - Środki własne Miasta i Gminy Debrzno	Wspólnoty mieszkaniowe	Obszar zdegradowany, teren miasta	Liczba osób korzystających z nowej przestrzeni, rezultatem będzie również zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskiej przy jednoczesnym umocnieniu lokalnego dziedzictwa poprzez wyeksponowanie terenów przylegających do zabytkowych części miasta
A.3 Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Wymiana nawierzchni na równą kostkę granitową umożliwiającą poruszanie się również na wózkach inwalidzkich, montaż oświetlenia, elementów małej architektury oraz kanalizacja deszczowa.	Miasto i Gmina Debrzno	- Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna. (Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych) - zły stan infrastruktury drogowej	8.2017-10.2019	1.200.000,00 zł 85% EFRR 15% Miasto i Gmina Debrzno	-	Obszar zdegradowany	Powierzchnia wyremontowanej drogi, rezultatem będzie również zwiększenie atrakcyjności przestrzeni oraz ułatwienie dostępu do obiektów pełniących funkcje społeczne
A.4 Remonty części wspólnych wraz z podwórkami.	Remont elementów wspólnych (m.in. remont elewacji, dachu, ogrodzenia, budynków gospodarczych) oraz zagospodarowanie podwórek na cele	Miasto i Gmina Debrzno	- Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna. (Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych)	8.2017-10.2019	450.000,00 zł 85% EFRR 15% wspólnoty mieszkaniowe/przedsiębiorcy	Wspólnoty mieszkaniowe/przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany	Aktywizacja społeczna poprzez włączenie mieszkańców w działalność kształtującą przestrzeń. Rezultatem będzie powierzchnia zagospodarowanych podwórek, oraz

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

	społeczne i edukacyjne.							elementy wyremontowanych części wspólnych.
A.5 Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ładu przestrzennego i estetyki obszaru	Włączenie mieszkańców w proces polegający na uporządkowanie podwórek w obszarze objętym rewitalizacją, montażu elementów małej architektury zgodnych z koncepcją zagospodarowania terenu	Miasto i Gmina Debrzno	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru. - Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej - Brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi. - brak odpowiedzialności mieszkańców za otaczającą przestrzeń. 	8.2017-10.2019	57.000,00 zł 85% EFRR 15% Miasto i Gmina Debrzno	Mieszkańcy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji/organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, jakości przestrzeni miejskiej przy jednoczesnym umocnieniu lokalnego dziedzictwa poprzez uzyskanie zrewitalizowanego miejsca o szczególnym znaczeniu kulturowym i historycznym. Rezultatem będzie liczba osób korzystających z infrastruktury.
A.6 Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym	Stworzenie placówki wsparcia dziennego, poradni wsparcia o charakterze pomocowym dla rodzin, stworzenie ośrodka krótkoterminowej opieki nad osobami niesamodzielnymi, punktu wsparcia dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnymi.	Miasto i Gmina Debrzno, OPS,	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru. - Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej - Brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi. 	1.2019-12.2020	1.600.000,00 zł 95% EFS 5% Miasto i Gmina Debrzno	organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany	Liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznych korzystająca ze wsparcia placówki

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

A.7 Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	Działania polegające na pomocy w wyznaczeniu indywidualnej ścieżki reintegracji i udzieleniu potrzebnego wsparcia doradcy zawodowego, pracownika socjalnego.	Miasto i Gmina Debrzno, PUP, OPS	- Bezrobocie, wykluczenie społeczne, brak wsparcia i motywacji, bierność zawodowa	6.2017-9.2021	Środki własne, środki zewnętrzne	Organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany, teren gminy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym udzielono wsparcia.
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE B								
B.1 Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej	-przebudowa i renowacja ciągu ul. Traugutta, Kościuszki, Harcerskiej, Rynek. Odbudowa nawierzchni, wymiana oświetlenia ulicznego	Zarząd Dróg Wojewódzkich	- Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna. (Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych) - zły stan infrastruktury drogowej	3.2017-3.2018	Zarząd Dróg Wojewódzkich/ EFRR	-	Obszar zdegradowany	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, jakości przestrzeni miejskiej, zwiększenie dostępu do podstawowych usług publicznych i społecznych. Rezultatem będzie powierzchnia przebudowanej drogi.
B.2 Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych.	Adaptacja pomieszczeń biurowych na funkcje społeczne, dostosowanie do osób 76iepełnosprawnych, przystosowanie placu do działań edukacyjnych, integracyjnych.	Miasto i Gmina Debrzno	Brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi.	1.2019-6.2021	250.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno, środki krajowe	CKSiT,OPS	Obszar zdegradowany	Liczba osób korzystających z wyremontowanej infrastruktury

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

<p>B.3 Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej</p> <p style="text-align: right;">Miasto i Gmina Debrzno</p>	<p>Przebudowa nawierzchni rynku, przebudowa infrastruktury technicznej, montaż małej architektury, urządzenie zieleni, przygotowanie przestrzeni handlowej z przeznaczeniem na drobne usługi</p>	<p>Miasto i Gmina Debrzno</p>	<p>-zdegradowana przestrzeń, -brak warunków do rozwoju turystyki, gospodarki</p>	<p>6.2018-6.2021</p>	<p>1.000.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno</p>	<p>Przedsiębiorcy</p>	<p>Obszar zdegradowany</p>	<p>Zwiększenie atrakcyjności i jakości przestrzeni miejskiej „wzrost popytu na lokalne usługi, rozwój gospodarki</p>
<p>B.4 Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne.</p>	<p>Remont i adaptacja lub rozbiórka i odbudowa budynku, przystosowanie do celów społecznych</p>	<p>Miasto i Gmina Debrzno, ZGKIM</p>	<p>- niewystarczające zasoby komunalne, - brak przestrzeni do prowadzenia działań społecznych i aktywizujących lokalną społeczność</p>	<p>3.2019-10.2020</p>	<p>350.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno</p>	<p>Organizacje pozarządowe</p>	<p>Obszar zdegradowany</p>	<p>Rezultatem będzie budynek przystosowany do pełnienia nowych funkcji.</p>
<p>B.5 Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej</p>	<p>Opracowanie projektu budowlanego i budowa budynku wielorodzinnego z przeznaczeniem na mieszkania komunalne oraz część usługową</p>	<p>Miasto i Gmina Debrzno</p>	<p>- brak terenów inwestycyjnych, - brak zasobów mieszkaniowych</p>	<p>1.2018-6.2021</p>	<p>1.500.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno / środki krajowe</p>	<p>Przedsiębiorcy</p>	<p>Obszar zdegradowany</p>	<p>Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców7. obszaru.</p>
<p>B. 6 Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od</p>	<p>Projekt budowlany i przebudowa odcinka drogi dojazdowej w celu usprawnienia dostępu do</p>	<p>Miasto i Gmina Debrzno</p>	<p>- zły stan infrastruktury drogowej</p>	<p>3.2018-6.2020</p>	<p>200.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno</p>	<p>-</p>	<p>Obszar zdegradowany</p>	<p>Poprawa dostępności do obiektów kultury i użyteczności publicznej. Rezultatem</p>

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

drogi woj. 188	obiektu zabytkowego							b edzie powierzchnia przebudowanej drogi.
B.7 Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego.	Adaptacja pomieszczeń biurowych na cele kulturalne, powstanie małego kina studyjnego	Miasto i Gmina Debrzno	Brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi.	3.2017-6.2018	85.000,00 zł 63,63% EFRROW 36,37% Miasto i Gmina Debrzno	CKSIT, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany	Aktywizacja i integracja społeczna poprzez pielęgnowanie kultury, ilość osób korzystających z powstałej infrastruktury.
B.8 Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych.	Oświetlenie i wyeksponowanie murów obronnych	Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”	- niszczenie zabytkowej tkanki miejskiej i historycznego charakteru miasta	6.2017-6.2018	65.000,00 zł 63,63% EFRROW, 36,37% Stowarzyszenie	-	Obszar zdegradowany	Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni przy jednoczesnym umocnieniu lokalnego dziedzictwa poprzez uzyskanie zrewitalizowanego miejsca o szczególnym charakterze.
B.9 Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia.	Opracowanie spójnej koncepcji zabudowy i wizualizacji zabudowy działek zlokalizowanych w śródmieściu, zabudowy pierzejowej w okolicach Rynku Starego Miasta, Ul. Harcerskiej, Barlickiego i Traugutta	Miasto i Gmina Debrzno	- brak terenów do prowadzenia działalności usługowej i turystycznej w śródmieściu, - nieład przestrzenny	3.2017-02.2018	20.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno	Przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej śródmieścia, wzrost i popyt na lokalne usługi, rozwój gospodarczy
B.10 Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.	Remont i adaptacja Sali kinowej na potrzeby nowoczesnej Sali widowiskowej, kompleksowy remont i wyposażenie w sprzęt niezbędny do pełnienia funkcji kulturowych, rozrywkowych i edukacyjnych	Miasto i Gmina Debrzno	Brak miejsc, w których mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i wydarzeniami plenerowymi.	4.2019-6.2021	400.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno/ krajowe środki publiczne	Organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany	Aktywizacja i integracja społeczna poprzez wzrost świadomości kultury, rezultat w postaci liczby osób korzystających z infrastruktury podczas wydarzeń kulturalnych

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

B.11 Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarp pod częścią murów obronnych)	Wykonanie prac ziemnych i budowlanych służących zabezpieczeniu skarpy pod częścią zabytkowych murów obronnych	Miasto i Gmina Debrzno	Degradacja zabytkowej części miasta	9.2017-8.2018	300.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno / krajowe środki publiczne	Wojewódzki Konserwator Zabytków	Obszar zdegradowany	Rezultatem będzie powierzchnia zabezpieczonej skarpy, rezultatem będzie również ochrona zabytkowych murów miejskich.
B.12 Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe	Opracowanie planu zabudowy wraz z wizualizacjami, zmiana MPZP	Miasto i Gmina Debrzno	Brak wystarczających zasobów mieszkaniowych	4.2017-6.2019	30.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno	Przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany, obszar miasta	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, zaspokojenie zapotrzebowania na cele mieszkaniowe
B.13 Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startupów i mikroprzedsiębiorstw)	Budowa/ adaptacja budynków/pomieszczeń do celów usługowych, aktywizacja zawodowa.	Miasto i Gmina Debrzno	Brak wsparcia dla nowych przedsiębiorców	4.2017-10.2022	100.000,00 zł Miasto i Gmina Debrzno	IPC, organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany, teren gminy	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost popytu na usługi i rozwój gospodarki. Rezultatem będzie liczba nowych powierzchni do prowadzenia działalności.
B.14 Aktywna Młodzież	Działania skierowane do młodzieży, oferta spędzania wolnego czasu, warsztaty, zajęcia dodatkowe, wydarzenia artystyczne	Miasto i Gmina Debrzno	Patologia społeczna, niskie wyniki w nauce, brak oferty do spędzania wolnego czasu, brak wzorców i postaw	2.2017-10.2022	20.000,00 zł	Młodzieżowa Rada Miejska, organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany, teren gminy	Liczba młodzieży korzystającej ze wsparcia
B.15 Aktywny Senior	Działania skierowane do osób starszych, oferta spędzania wolnego czasu, warsztaty, zajęcia dodatkowe, wydarzenia artystyczne, pomoc w codziennym funkcjonowaniu, wsparcie	Miasto i Gmina Debrzno	Brak oferty do spędzania wolnego czasu, niewystarczająca pomoc osobom niesamodzielnym, brak wsparcia dla opiekunów osób starszych, brak	2.2017-10.2022	20.000,00 zł	Rada Seniorów, OPS, organizacje pozarządowe	Obszar zdegradowany, teren gminy	Liczba seniorów korzystających ze wsparcia

Wizja cele i priorytety rewitalizacyjne

	specjalistyczne		specjalistycznej pomocy					
B.16 Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczone go do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym	Działania aktywizujące lokalną społeczność, wspieranie i promocja przedsiębiorczości, wspieranie włączenia społecznego	Miasto i Gmina Debrzno	Potrzeba aktywizacji i integracji społeczeństwa, brak wykorzystania lokalnych zasobów kulturowych i przyrodniczych.	2.2017-10.2022	50.000,00 zł	IPC, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Obszar zdegradowany, teren gminy	Liczba działań zwiększających atrakcyjność turystyczną obszaru

Tabela 13 Działania planowane na obszarze rewitalizacji.

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

Rewitalizacja jest procesem bardzo złożonym i integruje w sobie przedsięwzięcia o bardzo różnorodnym charakterze. Każdy program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy, **bardzo często uwzględniający wiele źródeł finansowania (projekty często mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych.**

Kompleksowe interwencje wymagają aby projekty rewitalizacji charakteryzowały się wzajemnymi powiązaniem i synergią poszczególnych projektów. Wzajemne powiązania nie wymaga oczywiście równoczesnej realizacji, ale są podstawą do odwrócenia negatywnych trendów i pozytywnego wpływu na sytuację kryzysową. Synergia poszczególnych projektów musi sprowadzać się przede wszystkim do synchronizacji efektów ich realizacji i ich oddziaływania na zdiagnozowane problemy.

Rodzaje komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji są wyznaczone przez wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Do poszczególnych rodzajów komplementarności należą:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Działania ujęte w LPR zostaną zrealizowane w najbardziej zdegradowanej części miasta Debrzno, a mianowicie w Śródmieściu. Ze względu na kluczową lokalizację obszar ten pomimo bardzo kiepskich wskaźników i przede wszystkim występujących w nim negatywnych zjawisk społecznych ma również największy potencjał rozwojowy i jako jedyny daje możliwość oddziaływania na pozostały obszar miasta, a nawet całej gminy. W obszarze tym znajduje się Urząd Miasta i Gminy Debrzno, poczta, dom kultury, agencja bankowa, targowisko miejskie oraz kościół – przez te aspekty obszar ten pełni funkcję tzw. Centrum podstawowych usług społecznych i publicznych dla mieszkańców gminy. Obszar dysponuje więc odpowiednią bazą do realizacji założonych w Programie zadań.

Nowa, funkcjonalna przestrzeń publiczną, urozmaicona oferta społeczna skierowana do różnych kręgów odbiorców, odnowione budynki mieszkalne, podwórza, przestrzenie wspólne, zabytkowa część miasta oraz inne obiekty mają służyć przede wszystkim zwiększeniu komfortu życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, ale również mieszkańców całej gminy. Zakładane w projekcie działania powiązane są ze sobą w sferze: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej a także środowiskowej.

Także można wskazać, że dzięki realizacji projektów wzrośnie również atrakcyjność turystyczna (renowacja obiektów zabytkowych i nadanie im nowych funkcji kulturalno-edukacyjnych i co za tym idzie aktywizacja gospodarcza, która pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów społecznych takich jak ubóstwo oraz bezrobocie.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Głównym efektem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Debrzno na lata 2017–2022 jest ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych występujących w różnych sferach (zwłaszcza zaś problemów społecznych i przestrzennych) oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom wieloletnich procesów degradacyjnych. Cała wizja procesu rewitalizacji oparta jest o pięć głównych założeń:

1. **Śródmieście Debrzno jako obszar bezpieczny i przyjazny mieszkańcom**
2. **Śródmieście Debrzno jako obszar o dużej dostępności i wysokiej jakości usług publicznych**
3. **Śródmieście Debrzno jako obszar charakteryzujący się rozbudowaną przestrzenią do rozwoju handlu oraz wysokiej jakości zasobami mieszkaniowymi**
4. **Śródmieście jako obszar stwarzający dobre warunki rozwojowe dla przedsiębiorców**
5. **Śródmieście Debrzno jako obszar o wysokiej estetyce przestrzeni miejskiej oraz obszar bogaty w lokalne zasoby historyczne i kulturowe**

Sformułowane w Programie cele są więc odpowiedzią na problemy oraz podstawowe potrzeby są nie tylko spójne, ale często uzupełniają się wzajemnie tworząc kompleksową całość. Poszczególne cele zdefiniowane zostały w odpowiedzi na główne problemy.

Poszczególne projekty programu rewitalizacji również wykazują się wzajemną komplementarnością, charakteryzując się oddziaływaniem na wiele sfer: społeczna, przestrzenna, techniczna, środowiskowa, gospodarcza. Najistotniejsze są tzw. Miękkie projekty adresowane do konkretnej grupy społecznej – ujęte zostały w celu 1: Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzno poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych. Często jednak działania społeczne nie byłyby możliwe do realizacji bez działań infrastrukturalnych.

Tabela przedstawia projekty realizujące Cel 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzno poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych wraz z projektami o charakterze inwestycyjnym/infrastrukturalnym, które wzmacniają rezultaty tych przedsięwzięć.

Lp.	Projekty realizujące Cel 1. Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzno poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Projekty realizujące pozostałe cele	Uzasadnienie
1.	<i>Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenie ładu przestrzennego i estetyki obszaru</i>	<i>Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury</i>	<i>Projekty wpłyną na zwiększenie poczucia odpowiedzialności za miejsce, w którym się</i>

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

		<p><i>Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami.</i></p> <p><i>Projekt B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej</i></p> <p><i>Projekt nr B.9. Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych działek znajdujących się na terenie śródmieścia.</i></p> <p><i>Projekt nr B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)</i></p>	<p><i>mieszka, włączenie mieszkańców w aktywne działania, udział w konsultacjach i realizacji poszczególnych inwestycji. Zakładany jest ciąg działań, które bezpośrednio zaangażują mieszkańców, a projekty infrastrukturalne pozwolą lepiej wykorzystać efekty tych działań. Zostanie stworzona atrakcyjna i racjonalna przestrzeń życiowa i społeczna mieszkańców obszaru zdegradowanego. Największa komplementarność zachodzi z projektem A.4 – mieszkańcy wyremontują i zagospodarują części wspólne oraz podwórka. Będą mieli realny wpływ na stworzenie przyjaznej przestrzeni.</i></p>
2.	<i>Projekt nr A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym</i>	<p><i>Projekt nr A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą.</i></p> <p><i>Projekt nr A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.</i></p> <p><i>Projekt nr B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej</i></p> <p><i>Projekt B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne.</i></p>	<p><i>Utworzenie placówki, która pozwoli na rozwiązanie lub zmniejszenie skali wielu problemów społecznych w obszarze. Ważne jest również zwiększenie dostępności do ośrodka, poprawa sfery komunikacyjnej i rozwiązywanie techniczne likwidujące bariery architektoniczne i umożliwiające swobodny dostęp dla osób niepełnosprawnych. Największa komplementarność zachodzi z projektem nr A.1. – powstanie zaplecze do realizacji kompleksowego wsparcia dla rodzin i osób niesamodzielnych.</i></p>
3.	<i>Projekt nr A.7 Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu</i>	<i>Projekt nr B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)</i>	<p><i>Wsparcie i działania na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców, ograniczenia ubóstwa. Pomoc w wyznaczeniu ścieżki reintegracji, wsparcie dotacyjne.</i></p>
4.	<i>Projekt nr B.14. Aktywna młodzież</i>	<i>Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury</i>	<p><i>Stworzenie zaplecza infrastrukturalnego do aktywnego wypoczynku, miejsca realizacji</i></p>

		<p><i>Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych.</i></p> <p><i>Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej</i></p> <p><i>Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego.</i></p> <p><i>Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.</i></p>	<p><i>warsztatów, imprez, koncertów i innych wydarzeń kulturalnych zaktywizuje młodzież z obszaru, zmniejszając przy tym degradujące obszar zjawisko patologii społecznej. Działania mają na celu pokazanie lepszej przestrzeni oraz ukazanie szansy na lepszą przyszłość.</i></p>
5.	Projekt nr B.15. Aktywny senior	<p><i>Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury</i></p> <p><i>Projekt nr A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.</i></p> <p><i>Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych.</i></p> <p><i>Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej</i></p> <p><i>Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina</i></p>	<p><i>Stworzenie zaplecza infrastrukturalnego do realizacji działań adresowanych bezpośrednio do seniorów pozwoli na efektywniejsze wsparcie tej grupy. Stworzenie miejsc do wypoczynku, rekreacji, działalności kulturalnej i edukacyjnej, usuwanie barier architektonicznych pozwoli na stworzenie kompleksowego wsparcia licznej i bardzo ważnej w obszarze grupie osób starszych.</i></p>

		<p>studyjnego.</p> <p><i>Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.</i></p>	
6.	<p><i>Projekt B.16 Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym</i></p>	<p><i>Projekt nr B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)</i></p> <p><i>Projekt nr B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej</i></p> <p><i>Projekt nr A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.</i></p> <p><i>Projekt B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej</i></p> <p><i>Projekt nr B.6. Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188</i></p> <p><i>Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego.</i></p> <p><i>Projekt nr B.8. Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych.</i></p> <p><i>Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.</i></p> <p><i>Projekt nr B.12. Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowo- usługowe</i></p>	<p><i>Promocja i rozwój lokalnej przedsiębiorczości, a także tworzenie nowych firm prowadzone z działaniami wzmacniającymi potencjał przestrzenny i funkcjonalny przedsiębiorczości. Poprawa dostępności do Rynku oraz zabytkowej części miasta, a także tworzenie urozmaiconej oferty kulturalno-turystycznej.</i></p>

Tabela 14. Komplementarność problemowa

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

Program rewitalizacji obejmują działania, które są bardzo przemyślane i realizowane razem lub kolejno po w sposób kompleksowy oddziałują na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną i techniczną i zmierzają do efektu w postaci

W tabeli znajdującej się poniżej ujęto oddziaływania poszczególnych projektów na ww. sfery.

Tabela Komplementarność poszczególnych projektów w odniesieniu do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych (przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych) oraz środowiskowych

LP	Tytuł projektu	Cel rewitalizacji	Efekt społeczny	Efekt gospodarczy	Efekt przestrzenny	Efekt środowiskowy
Lista A						
1	Projekt nr A.1. Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Barlickiego 2 na Centrum Usług Społecznych wraz z zabytkową przestrzenią otaczającą.	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak
2	Projekt nr A.2. Odnowienie istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Duży	Brak	Duży	Umiarkowany
3	Projekt nr A.3. Odbudowa nawierzchni ciągu ulicy Barlickiego wraz z dostosowaniem ciągu pieszo-jezdnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Umiarkowany	Brak	Umiarkowany	Brak
4	Projekt nr A.4. Remonty części wspólnych wraz z podwórkami.	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o	Duży	Umiarkowany	Duży	Brak

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

		dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.				
5	Projekt nr A.5. Aktywne włączenie społeczności z obszaru rewitalizowanego w działania mające na celu przywrócenia ład przestrzennego i estetyki obszaru	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Brak	Duży	Brak
6	Projekt nr A.6. Utworzenie Centrum Usług Społecznych na obszarze zdegradowanym	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Umiarkowany	Umiarkowany	Brak
7	Projekt nr A.7. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	Ustalenie indywidualnej ścieżki reintegracji dla bezrobotnych, współpraca z doradcą zawodowym, pracownikiem socjalnym, warsztaty, świadczenia w postaci zasiłków	Duży	Duży	Brak	Brak
Lista B						
1	Projekt nr B.1. Przebudowa drogi wojewódzkiej w ciągu ulic Traugutta, Kościuszki i Harcerskiej	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Umiarkowany	Duży	Duży	Brak
2	Projekt nr B.2. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na funkcje społeczne oraz kompleksowe	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

	zagospodarowanie placu przed CKSiT na ogólnodostępną przestrzeń wsparcia rodzin i osób niepełnosprawnych.	na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych				
3	Projekt nr B.3. Przebudowa Rynku i terenów przyległych oraz towarzyszącej infrastruktury dla potrzeb utworzenia atrakcyjnej przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Duży	Duży	Duży	Brak
4	Projekt B.4. Renowacja, modernizacja lub przebudowa budynku przy pl. Długiej 9 w Debrznie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby społeczne lub komunalne.	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Umiarkowany	Brak	Brak	Brak
5	Projekt B.5. Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Harcerskiej	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany	Brak
6	Projekt nr B.6. Przebudowa dojazdu do ul. Młyńskiej od drogi woj. 188	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany	Brak
7	Projekt nr B.7. Adaptacja części pomieszczeń Centrum Kultury, Sportu i Turystyki na uruchomienie kina studyjnego.	Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego.	Duży	Duży	Brak	Brak
8	Projekt nr B.8. Iluminacja środkowej części zachowanych średniowiecznych murów obronnych.	Dbałość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego.	Brak	Umiarkowany	Umiarkowany	Brak
9	Projekt nr B.9. Przygotowanie koncepcji zabudowy pustych	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości,	Umiarkowany	Duży	Duży	Brak

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

	działek znajdujących się na terenie śródmieścia.	zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze zdegradowanym.				
10	Projekt nr B.10. Renowacja i remont byłej Sali kinowej w budynku Centrum Kultury, Sportu i Turystyki.	Dbłość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego.	Duży	Duży	Brak	Brak
11	Projekt nr B.11. Zabezpieczenie skarp i osuwisk położonych w ciągu ul Długiej (skarpy pod częścią murów obronnych)	Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbłość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom.	Umiarkowany	Brak	Duży	Umiarkowany
12	Projekt nr B.12. Utworzenie terenów pod inwestycje mieszkaniowo- usługowe	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze zdegradowanym.	Umiarkowany	Duży	Brak	Brak
13	Projekt nr B.13. Utworzenie przestrzeni dla nowych firm (startup-ów i mikroprzedsiębiorstw)	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze zdegradowanym.	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany	Brak
14	Projekt nr B.14. Aktywna młodzież	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję	Duży	Brak	Brak	Brak

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

		włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych				
15	Projekt B.15. Aktywny senior	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Brak	Brak	Brak
16	Projekt B.16 Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji bazując głównie na potencjale turystycznym	Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych	Duży	Duży	Umiarkowany	Brak

Tabela 15 Odfiaływania poszczególnych planowanych projektów na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno - funkcjonalną.

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Program rewitalizacji jest głównie realizowany przez Miasto i Gminę Debrzno przy współpracy z zakładami budżetowymi i jednostkami pomocniczymi gminy, ale także przy pomocy różnych interesariuszy, w tym mieszkańców. Rolą Miasta i Gminy Debrzno jest koordynowanie współpracy z interesariuszami oraz odpowiedzialność za monitoring i ewaluację Programu.

Spójność proceduralno-instytucjonalną zapewnia również zawiązanie zespołu ekspertów, w ramach którego nawiązana została współpraca podmiotów związanych z rynkiem pracy, pomocą społeczną, edukacją, bezpieczeństwem, ochroną środowiska, planowaniem przestrzennym, mieszkalnictwem, publiczną infrastrukturą techniczną. Zawiązana sieć stworzyła relacje, które posłużą w procesie wdrażania i monitorowania programu.

Ważną rolę odegrają organizacje pozarządowe, które będą włączone w realizację wielu działań zaplanowanych w Programie.

Do interesariuszy, którzy zostali zdefiniowani na etapie tworzenia programu rewitalizacji należą:

- wspólnoty mieszkaniowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, które zainteresowane są poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych,
- podmioty publiczne realizujące usługi publiczne, w tym zakresie pomocy społecznej, kultury, edukacji, sportu i rekreacji na obszarze miasta oraz obszaru rewitalizacji,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą, w szczególności działalność usługową oraz turystyczną na obszarze rewitalizacji,
- organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji lub na rzecz rozwoju tej przestrzeni miasta,
- seniorzy, młodzież, rodziny z dziećmi, osoby niesamodzielne
- pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Pomimo, że Gmina nie dysponowała we wcześniejszym okresie Programem Rewitalizacji to działania ujęte w niniejszym programie są działaniami wieloletnimi i często są kontynuacją lub następstwem podejmowanych działań w poprzednich latach.

Beneficjentami wcześniejszych projektów infrastrukturalnych zbliżonych zakresem do wykazanych w Programie oprócz Miasta i Gminy Debrzno były wyłącznie Zakłady Budżetowe i jednostki organizacyjnych gminy. Zrealizowano projekty dotyczące modernizacji obiektów edukacyjnych, obiektów przeznaczonych na cele społeczne, kulturalne, sportowe, odnowę przestrzeni publicznych i wymianę infrastruktury technicznej.

Zrealizowane projekty miały charakter głównie infrastrukturalny i nie dotyczyły bezpośrednio obszaru zdegradowanego. Zadania wynikające z obecnego Programu Rewitalizacji można potraktować jako kontynuację działań z zakresu rewitalizacji, koncentrując działania w obszarze wyznaczonym jako obszar zdegradowany i rozszerzyć o działania społeczne kierowane bezpośrednio do mieszkańców.

Realizacja celów pierwszego Programu Rewitalizacji, stanowiącego kontynuację wcześniej podejmowanych przez Samorząd działań umożliwi wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzennym, technicznym i środowiskowym.

Mechanizmy zapewnienia komplementarności.

Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Zapewnienie trwałości i skuteczności procesów rewitalizacyjnych wymaga realizacji większości celów zawartych w programie rewitalizacji. Szczególnie ważnym elementem planowania tego typu działań jest precyzyjne wskazanie wszystkich potencjalnych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych i jednocześnie zachowanie ich komplementarności czyli oparcia poszczególnych projektów i przedsięwzięć na umiejętnym łączeniu różnorodnych źródeł finansowania.¹⁵ Pierwszym i inicjującym kompleksowe działania rewitalizacyjne źródłem finansowania rewitalizacji w ramach LPR 2016-2022 w Debrznie będą środki funduszy europejskich dostępne w ramach RPO Województwa Pomorskiego przeznaczone na realizację tzw. zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego.

Jednocześnie, chociaż Debrzno nie jest dużą gminą i nie dysponuje dużym budżetem inwestycyjnym, w procesie rewitalizacji w latach 2016-2022, nie zamierza bazować tylko na dedykowanych rewitalizacji funduszach europejskich dostępnych w ramach RPO, ale opierać się będzie na całym wachlarzu źródeł finansowania różnorodnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Źródła finansowania rewitalizacji w Debrznie to:

- środki własne gminy Debrzno – działania już teraz realizowane w ramach gminnej polityki społecznej, zapewniania usług publicznych oraz przeznaczone na poprawę sfery technicznej, będą w odpowiednim stopniu koncentrowane i koordynowane na obszarze rewitalizacji;
- krajowe środki publiczne – przeznaczone na włączenie społeczne, edukację, zdrowie, kulturę, wspieranie mieszkalnictwa, ochronę środowiska, adaptację do zmian klimatu, rozwój turystyki i in. – będą pozyskiwane przez cały okres obowiązywania LPR i dotyczyć będą szczególnie osiągnięcia celów rewitalizacji Debrzna;
- środki prywatne – wspólnot mieszkaniowych, właścicieli nieruchomości, lokalnych przedsiębiorców, organizacji społecznych – dotyczyć będą wydatków i inwestycji prowadzonych przez te podmioty, prowadzonych na obszarze rewitalizacji i przyczyniających się do osiągnięcia celów programu.

Ponadto UMiG monitorował będzie i w miarę możliwości pozyskiwał środki na działania miękkie i inwestycyjne ze wszelkich dostępnych źródeł, takich jak np. Fundusze Norweskie, których zasady w momencie opracowania niniejszego LPR są dopiero opracowywane.

Dla wybranych przedsięwzięć, zwłaszcza tych dotyczących obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych, przewiduje się stosowanie formuły konkursów

¹⁵ Zagadnienie komplementarności źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych szerzej opisane jest w „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” przygotowanych przez Ministra Rozwoju

Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

architektonicznych i urbanistycznych. Oprócz oczywistego efektu, jakim będzie wysokiej jakości architektura i przestrzeń, podejście takie daje szansę na preferencje w staraniu się o środki europejskie.

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

System wdrażania

Lokalny Program Rewitalizacji Debrzna ma charakter ponadkadencyjny. Oznacza to, że określa on plany i działania wybiegające poza perspektywę czasową obejmującą kadencje lokalnych władz samorządowych. Sprawia to, że szczególnie ważne staje się wypracowanie skutecznego i zintegrowanego systemu wdrażania obejmującego warunki organizacyjne i instytucjonalne niezbędne do zagwarantowania konsekwentnych i systematycznych działań rewitalizacyjnych wynikających z programu.

Podmiotem koordynującym proces rewitalizacji w Debrznie jest Burmistrz Miasta i Gminy Debrzno. W konkretnych zadaniach i przedsięwzięciach wspierał będzie go powołany w ramach Urzędu Miasta i Gminy Debrzno **Zespół ds. Rewitalizacji**. Zespół funkcjonować będzie w ramach Referatu Rozwoju Strategicznego co zapewnić ma spójność podejmowanych interwencji z innymi działaniami o charakterze strategicznym.

Do kompetencji Zespołu ds. Rewitalizacji należeć będzie:

- koordynacja wdrażania poszczególnych zadań ujętych w LPR,
- prowadzenie monitoringu i ewaluacji LPR,
- przeprowadzanie prac aktualizacyjnych LPR (w razie potrzeb),
- bieżącą informacją i promocją LPR,
- współpraca z Komitetem Rewitalizacji,
- konsultowanie poszczególnych działań i projektów z zewnętrznymi ekspertami.
-

Struktura ww. zespołu dobrana zostanie w taki sposób, aby skoncentrować wiedzę pozwalającą na zintegrowane podejście do działań rewitalizacyjnych. Planowane jest Szczegółowe zasady funkcjonowania i skład Zespołu ureguluje Zarządzenie Burmistrza Miasta i Gminy Debrzno.

Zarządzanie procesem rewitalizacji Miasta i Gminy Debrzno jest oparte na zasadach partnerstwa i partycypacji społecznej, dlatego też bardzo ważne jest rozpoznanie potrzeb i preferencji, jak również siły wpływu i poziomu zainteresowania poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. W celu zapewnienia stałej współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami rewitalizacji a przedstawicielami samorządu miasta planuje się powołanie **Komitetu Rewitalizacji**. Komitet pełnić będzie funkcję opiniotwórczo-doradczą gminy w sprawach dotyczących projektowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji procesów rewitalizacyjnych. Komitet Rewitalizacji Miasta i Gminy Debrzno powoła w drodze

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

Zarządzenia Burmistrz Miasta i Gminy Debrzno, który zapewnia również obsługę organizacyjną Komitetu.

Do zadań Komitetu Rewitalizacji należeć będzie:

- inicjowanie partnerstwa na rzecz realizacji kompleksowych, komplementarnych i spójnych terytorialnie przedsięwzięć rewitalizacji,
- opiniowanie przebiegu konsultacji społecznych realizowanych w trakcie wdrażania programu rewitalizacji,
- rozpatrywanie propozycji dotyczących modyfikacji zapisów LPR, w tym opiniowanie raportów z wdrażania LPR,
- opiniowanie i rekomendowanie zgłaszanych projektów rewitalizacji,
- wypracowywanie propozycji instrumentów wspierających proces rewitalizacji.
-

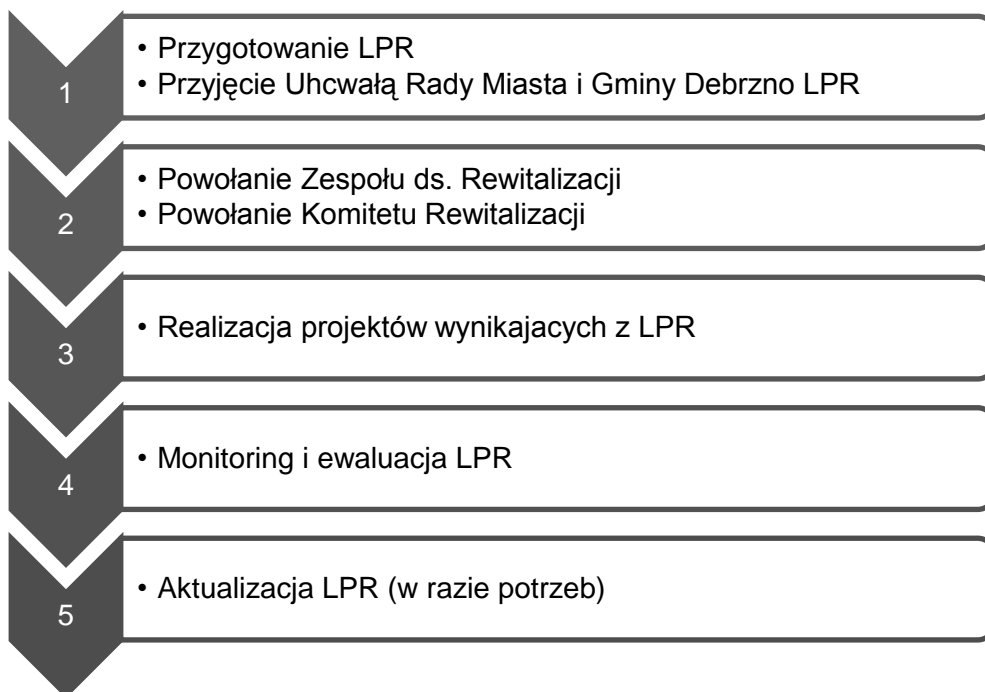
Przewiduje się, że w skład Komitetu Rewitalizacji wejdą: Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Debrzno właściwy do spraw rewitalizacji, przedstawiciel Rady Miejskiej w Debrznie, przedstawiciele interesariuszy procesu rewitalizacji reprezentujący środowisko przedsiębiorców, lokalne stowarzyszenia i fundacje oraz inne organizacje pozarządowe, właściciele i zarządców nieruchomości, instytucje wsparcia społecznego. Szczegółowe zasady funkcjonowania i skład Komitetu Rewitalizacji ureguluje Zarządzenie Burmistrza Miasta i Gminy Debrzno.

W systemie zarządzania rewitalizacją kluczową rolę odgrywa także **Rada Miejska w Debrznie**. Rada nie tylko przyjmuje program rewitalizacji odpowiednią uchwałą, ale sprawuje kontrolę nad realizacją jego zapisów – akceptując raporty z wdrażania LPR, przygotowane w związku z jego monitoringiem i ewaluacją. Przedstawiciel Rady jako członek Komitetu Rewitalizacji inicjować będzie partnerstwo służące wdrażaniu działań rewitalizacyjnych.

Ważnym elementem systemu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna jest założenie, że omawiany dokument ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych lub pojawiania się nowych problemów i wynikających z nich koniecznych zmian lub modyfikacji – będzie on aktualizowany. **Aktualizacja programu** rewitalizacji przeprowadzana jest we współdziałaniu z mieszkańcami Miasta i Gminy Debrzno i potencjalnymi projektodawcami, z zachowaniem zasad partycypacji oraz uwzględnieniem wyników wykonanych analiz i przeprowadzonych naborów projektów rewitalizacyjnych. Aktualizacja LPR jest przeprowadzana w tej samej formie co przyjęcie programu rewitalizacji. Wiedzy dotyczącej konieczności aktualizacji LPR dostarczyć ma stały monitoring i ewaluacja programu.

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

Proces wdrażania LPR można podzielić na etapy:

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

System monitorowania i ewaluacji

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania danych i raportowania,
- ewaluację, czyli podsystem cyklicznej oceny stopnia osiągnięcia założonych celów.

Zarówno monitoring jak i określenie efektów posłuży do podjęcia decyzji o ewentualnych zmianach zapisów LPR w trakcie trwania programu.

Monitorowanie LPR podobnie jak monitorowanie Strategii rozwoju Miasta i Gminy Debrzno odbywać się będzie na poziomie strategicznym i operacyjnym. Monitorowanie wdrożenia programu na etapie strategicznym obejmować będzie ocenę postępu realizacji i skuteczności podjętych interwencji w odniesieniu do celów rewitalizacji. Monitoring na poziomie operacyjnym obejmować będzie ocenę wdrażania projektów rewitalizacyjnych zapisanych w programie rewitalizacji.

Ważnym czynnikiem stanowiącym o skuteczności monitoringu jest jego uporządkowanie i powtarzalność, zarówno w terminach i zakresach pozyskiwanych informacji. Zgodnie z zapisami Strategii rozwoju stopień realizacji programów operacyjnych, a zatem i programu rewitalizacji dokonywana jest na koniec każdego roku kalendarzowego. Za proces monitorowania odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji, który przygotowuje raport z wdrażania programu. Raport przedstawiany jest do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie do akceptacji Radzie Miejskiej w Debrznie. Raporty będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Debrzno.

Ewaluacja (ocena) będzie bazować na wynikach monitorowania oraz dodatkowych badaniach ilościowych i jakościowych. Ewaluacja LPR zostanie przeprowadzona dwukrotnie:

- w 2019 roku – tzw. ewaluacja mid-term, której celem będzie odpowiedź na pytanie, czy i w jakim stopniu poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpływają na poszczególne grupy docelowe i przyczyniają się do osiągnięcia celów LPR; wnioski z niej posłużą do zwiększenia efektywności systemu realizacji oraz ewentualnie do modyfikacji programu, jeśli okaże się to konieczne;
- w 2023 roku – tzw. ewaluacja ex-post, której celem będzie całościowa ocena realizacji LPR, a jej wnioski, wraz z praktycznymi doświadczeniami z wdrażania rewitalizacji w Debrznie posłużą do sformułowania Gminnego Programu Rewitalizacji na okres po 2023 roku.

Za ewaluację programu odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji, który jej wyniki przedstawia Komitetowi Rewitalizacji oraz Radzie Miejskiej w Debrznie.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego, które będą służyć monitorowaniu wdrażania LPR w odniesieniu do celów strategicznych rewitalizacji Debrzna.

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

Wskaźnik	Źródło	Wartość wskaźnika w roku bazowym 2012	Ocena realizacji
Cel strategiczny 1: Poprawa warunków życia mieszkańców Debrzna poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, promocję włączenia społecznego i poprawę dostępności usług publicznych			
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	UMiG	165,65	maleje
Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	UMiG	7,50	maleje
Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	UMiG	18,80	maleje
Cel strategiczny 2: Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz dbałość o dostępność wysokiego standardu infrastruktury służącej mieszkańcom			
Udział budynków wymagających remontu	UMiG	30,14	maleje
Liczba budynków komunalnych wymagających remontu	UMiG	16	maleje
Udział budynków generujących emisje niskie	UMiG	77,67	maleje
Cel strategiczny 3: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenie aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz przywrócenie funkcji handlowych i usługowych na obszarze zdegradowanym			
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	UMiG	5,61	rośnie
Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	UMiG, PUP	33,17	maleje

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

Cel strategiczny 4: Dbłość o lokalne dziedzictwo kulturowe i podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru zdegradowanego

Liczba wydarzeń i imprez na obszarze rewitalizacji	UMiG	3	rośnie
Liczba turystów odwiedzających Debrzno	UMiG	1200	rośnie

Tabela 16. Wskaźniki oceny realizacji LPR

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba mieszkańców Debrzna na tle Powiatu Człuchowskiego i Województwa Pomorskiego.....	10
Tabela 2. Bezrobocie na terenie Miasta Debrzna. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie.	14
Tabela 3. Struktura przestrzenna Debrzna.....	21
Tabela 4. Plany miejscowe na terenie Miasta i Gminy Debrzna. Opracowanie na podstawie Rejestru Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzna.	24
Tabela 5. Dane dotyczące powierzchni lokali mieszkalnych, liczby izb oraz liczby mieszkań w przeliczeniu na 100o mieszkańców.	26
Tabela 6. Zestawienie lokali komunalnych na terenie Debrzna.	27
Tabela 7. Wyłacone dodatki mieszkaniowe na terenie Debrzna.....	27
Tabela 8 Wskaźniki wykorzystane do delimitacji obszaru zdegradowanego.	32
Tabela 9 Zestawienie wartości wskaźników obrazujących degradację obszarów w sferze społecznej.....	37
Tabela 10 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji - sfera gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa.	41
Tabela 11. Zestawienie wskaźników wykorzystanych do delimitacji - sfera techniczna.....	42
Tabela 12. Suma wystandaryzowanych wskaźników.	43
Tabela 13 Działania planowane na obszarze rewitalizacji.	80
Tabela 14. Komplementarność problemowa 85	
Tabela 15 Odfiaływania poszczególnych planowanych projektów na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno - funkcjonalną.	91
Tabela 16. Wskaźniki oceny realizacji LPR.....	102

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta i gminy Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.	11
Rysunek 2 Ludność wg wieku i aktywności zawodowej – dane dla miasta Debrzno. Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.	
Rysunek 3 Prognoza demograficzna dla miasta Debrzno.	12
Rysunek 4 Bezrobocie na terenie Debrzna (miasto i gmina). Opracowano na podstawie danych GUS	13
Rysunek 5. Bezrobocie na terenie miasta Debrzno. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Człuchowie.	14
Rysunek 6. Świadczenia pomocy społecznej wypłacane na terenie miasta i gminy Debrzno.	15
Rysunek 7 Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Debrzno.	17
Rysunek 8 Podmioty gospodarcze na terenie miasta Debrzno	18
Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Debrzna w 2015 r. wg klas wielkości.	19
Rysunek 10. Położenie Miasta i Gminy Debrzno.....	20
Rysunek 11. Mapa obszaru miejskiego w Debrznie.	21
Rysunek 12. Zasoby mieszkaniowe na terenie Debrzna.	25
Rysunek 13 Liczba mieszkańców poszczególnych obszarów na terenie gminy.	30
Rysunek 14 Odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym.....	33
Rysunek 15 Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tyś. mieszkańców - rozkład dla poszczególnych obszarów.	34
Rysunek 16 Wysokość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę.	35
Rysunek 17 Liczba przestępstw popełnianych na 1000 mieszkańców.	35
Rysunek 18 Odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujący promocji do kolejnej klasy (w szkołach podstawowych i gimnazjach).....	37
Rysunek 19 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.....	38
Rysunek 20 Liczba osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym.	39
Rysunek 21. Obszar zdegradowany na terenie gminy Debrzno.	45
Rysunek 22. Proces konsultacji społecznych dot. Lokalnego Programu Rewitalizacji Debrzna.....	
Rysunek 23 Obszar zdegradowany i obszar przeznaczony do rewitalizacji.	53
Rysunek 24 Główne problemy społeczne mieszkańców miasta Debrzno. Opracowano na podstawie badań ilościowych mieszkańców Debrzna	55
Rysunek 25 Brakujące formy spędzania czasu wolnego.....	56
Rysunek 26. Zakłócenia porządku (ciszy nocnej) na terenie obszaru rewitalizacji w odniesieniu do danych dla miasta Debrzno.	57
Rysunek 27 proponowane przez mieszkańców zadania inwestycyjne zlokalizowane w centrum Debrzna	59

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Debrzna na lata 2016-2022

SPIS FOTOGRAFII